

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ARAŞTIRMA
BECERİLERİNİN VELİ BAKIŞ AÇISIYLA
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜMİT ÖZER

DANIŞMAN

DOÇ. DR. SEVGİ COŞKUN KESKİN

KASIM 2014

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ARAŞTIRMA
BECERİLERİNİN VELİ BAKIŞ AÇISIYLA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜMİT ÖZER

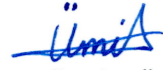
DANIŞMAN

DOÇ. DR. SEVGİ COŞKUN KESKİN

KASIM 2014

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

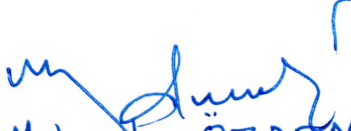
ÜMİT ÖZER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

'İlköğretim Öğrencilerinin Araştırma Becerilerinin Veli Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi' başlıklı bu yüksek lisans tezi, İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim/Bilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan Doç. Dr. Mustafa YILMAZLAR

Üye Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZDEMİR

Üye Doç. Dr. Sağı KESKİN

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

19/11/2014

Prof. Dr. İsmail GÜLEÇ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Eğitimin temel amaçlarından birisi de bilgiyi doğrudan aktarmak yerine öğrenciye bilgiye nasıl ulaşabileceğini öğretmektir. Çünkü aktarılan bilgiler unutulabilir, fakat bilgi edinme becerisi bir kez kazanıldığında yaşam boyu kullanılabilir. Sınıf dışı etkinliği olan araştırma/ödev yapma bu becerileri kazandırmada oldukça etkilidir. Araştırma/ödev sınıf dışında yapılan bir etkinlik olduğundan veliler de bu süreçte dahil olurlar. Bu araştırma çocukları ilköğretimde eğitim gören velilerin, araştırma/ödevi çeşitli yönlerden nasıl değerlendirdiklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmamın her aşamasında bana rehberlik eden, sabır ve anlayışla benden yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN'e sonsuz saygı, sevgi ve teşekkürlerimi iletmeyi bir borç bilirim. Her konuda ve her zaman bana güç veren Sayın Öğr. Gör. Hatice SÖYLEMEZ'e, çalışmamda emeği geçen Sayın Prof. Dr. İsmail GÜLEÇ, Doç. Dr. Mustafa YILMAZLAR, Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZDEMİR hocalarım ile Arş. Gör. Ayşegül KIRTEL'e, eşim Arş. Gör. Ebru ALBAYRAK ÖZER'E, arkadaşım Necip KAYGISIZ ve kardeşim Özgür ÖZER'e teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET
İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN ARAŞTIRMA
BECERİLERİNİN VELİ BAKIŞ AÇISIYLA
DEĞERLENDİRİLMESİ

Özer, Ümit

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim
Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Programı

Danışman: Doç. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

Kasım, 2014. xii+ 97 sayfa.

Eğitimin temel amaçlarından birisi de salt bilgi aktarmak yerine öğrenciye bilgiye nasıl ulaşabileceğini öğretmektir. Çünkü bilgiler unutulabilir, fakat bilgi edinme becerisi bir kez kazanıldığında yaşam boyu kullanılabilir. Sınıf dışı etkinliği olan araştırma/ödev yapma bu becerileri kazandırmada oldukça etkilidir. Araştırma/ödev sınıf dışında yapılan bir etkinlik olduğundan veliler de bu sürece dahil olurlar. Bu araştırma çocukları ilköğretimde eğitim gören velilerin, araştırma/ödevi çeşitli yönlerden nasıl değerlendirdiklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desene uygun olarak yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu; amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen 2013-2014 eğitim-öğretim yılında çocuk/çocukları ilköğretim kademesinde eğitim gören, 26 veli oluşturmuştur. Veri toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılarak görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analizle değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda velilerin ve öğretmenlerin araştırma/ödev konusunda daha fazla bilgilendirilmeleri gerektiği özellikle kütüphane ve ders kitabı kullanımının araştırma becerisi açısından yanlış algılandığı, öğrencilerin internet kafeye gitmeleri durumunda bazı önlemlerin alınması gerektiği, araştırma ödevleri verilirken öğrencilerin bireysel özelliklerinin göz önüne alınması gerektiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Araştırma Yoluyla Öğrenme, Ödev, İlköğretim Öğrencileri, Veli.

ABSTRACT

EVALUATING THE RESEARCH SKILLS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS FROM PARENTS' POINT OF VIEW

Ozer, Umit

Master Thesis, Department Primary Education,

Department of Social Studies

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

November, 2014.xii+ 97 pages.

One of the main objects of education is to teach student how to reach the information instead of giving him/her a pure knowledge. Because one can easily forget any knowledge but the skill of reaching the correct information can be used forever if it is learned once. Extracurricular activities like doing research/homework are really important in terms of teaching these skills. Homeworks/researches enable parents to take part in that process as they are extracurricular activities. Therefore, this study aims to describe those difficulties faced during the research/homework process by parents who have children in primary schools.

This study has been lead according to the phenomenological method among qualitative research techniques. The study group consists of 26 parents whose children are in primary school during 2013-2014 academic year and these parents have been selected with the criterion sampling method which is one of those predictive sampling methods. In order to gather information, some interview questionnaire forms designed and used by the researchers. Acquired data has been evaluated in terms of descriptive analysis.

At the end of the research it has been concluded that parents and teachers must acquaint with research/homework, parents have especially usage of library and textbook has wrong perceptions concerned research skills, some measures must be taken if students go to the internet cafe, homeworks that given must be convenient for the students' level.

Key Words: Learning Through Researches, Homework, Primary School students, Parents.

İÇİNDEKİLER

Bildirim	iv
Önsöz.....	vi
Özet	vii
Abstract	VIII
İçindekiler	IX
Tablolar Listesi.....	XIII
Bölüm I: Giriş	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı.....	6
1.3 Araştırmanın Önemi.....	7
1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları	8
2. Bölüm: Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	9
2.1 Kuramsal Çerçeve	9
2.1.1 Araştırma Yoluyla Öğrenme Stratejisi	9
2.1.1.1 Araştırma Becerisi Adımları	10
2.1.2 Ödev.....	10
2.1.3 Performans Değerlendirme	11
2.1.3.1 Performans Ödevi.....	11
2.1.3.2 Proje Ödevi.....	12
2.2 İlgili Araştırmalar.....	12
3. Bölüm: Yöntem.....	35
3.1 Araştırma Modeli	35
3.2 Çalışma Grubu	35
3.3 Veri Toplama Aracı.....	36
3.4 Verilerin Analizi.....	37

3.5 Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği.....	38
4. Bölüm: Bulgular ve Yorum.....	40
4.1 Veli Açısından Araştırma/Ödev Kavramı.....	40
4.1.1 Veliye Göre Öğrenci İçin Araştırma/Ödev Neyi Çağrıştırıyor?.....	40
4.1.2 Veli Açısından Araştırma/Ödev Neyi Çağrıştırıyor?	43
4.1.3 Veliye Göre Araştırma/Ödevin Mahiyeti Nedir?	46
4.1.3.1 Veliye Göre Araştırma/Ödev Gerekli Midir?.....	46
4.1.3.2 Veliye Göre Araştırma/Ödevler Amacına Ulaşıyor Mu?.....	48
4.2 Araştırmaya Dayalı Ödev Anlayışı	51
4.2.1 Öğrenciler Ödevlerini Nasıl Yapıyor?.....	52
4.2.2 Öğrenciler Araştırma Yaparken Hangi Kaynakları Kullanıyor?	56
4.2.2.1 Öğrencilerin Araştırma Yaparken Tercih Ettikleri Kaynaklar	57
4.2.2.2 Öğrencilerin Kütüphane Kullanma Durumları.....	60
4.2.3 Öğrencilerin İnternet Kullanma Durumları	62
4.2.3.1 Öğrencilerin İnternete Erişim Araç ve Mekânları.....	62
4.2.3.2 Öğrencilerin İnterneti Etkin Kullanım Durumları.....	64
4.2.3.3 İnternette Bulunan Bilginin Araştırma/Ödev İçin Kullanılışı	65
4.3 Araştırma/Ödev Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar	67
4.3.1 Velilerin Araştırma/Ödev Yapma Sürecinde Karşılaştıkları Zorluklar	67
4.3.2 Velilere Göre Çocuklarının Araştırma/Ödev Yapma Sürecinde Karşılaştıkları Zorluklar.....	71
4.4 Araştırma/Ödevden Zevk Alma Durumları.....	73
5. Bölüm: Sonuç, Tartışma ve Öneriler	76
5.1 Sonuçlar.....	76
5.2 Tartışma.....	77
5.2.1 Ödev Kavramı ve Mahiyeti	78
5.2.2 Araştırmaya Dayalı Ödev Anlayışı.....	79

5.3 Öneriler	86
5.3.1 Öğretmenlere Yönelik Öneriler;.....	86
5.3.2 Meb'e Yönelik Öneriler;.....	87
5.3.3 Akademisyenlere Yönelik Öneriler;.....	87
Kaynakça.....	89
Ekler	95
Özgeçmiş ve İletişim Bilgisi	97

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Veli Açısından Öğrencilerdeki Ödev Çağrışimleri.....	41
Tablo 2: Ödev Kavramının Velilerdeki Çağrışimleri.....	43
Tablo 3: Velilere Göre Ödevin Gereklik Durumu	46
Tablo 4: Velilere Göre Ödevin Amacına Ulaşma Durumu.....	49
Tablo 5: Öğrencilerin Ödevlerini Nasıl Yaptıkları	53
Tablo 6: Öğrencilerin Araştırma Yaparken Kaynak Kullanma Durumları.....	57
Tablo 7: Öğrencilerin Kütüphane Kullanım Durumları.....	60
Tablo 8: Öğrencilerin İnternete Erişim Araç ve Mekânları	63
Tablo 9: Öğrencilerin İnterneti Etkin Kullanım Durumları	64
Tablo 10: Öğrencilerin İnternette Bulduğu Bilgiyi Araştırma/Ödev Haline Getirme Durumları	66
Tablo 11: Velilerin Araştırma/Ödev Yapma Sürecinde Karşılaştıkları Zorluklar	68
Tablo 12: Velilere Göre Çocukların Araştırma/Ödev Yapma Sürecinde Karşılaştıkları Zorluklar	71
Tablo 13: Veli Bakış Açısıyla Öğrencilerin Araştırma/Ödevden Zevk Alma Durumları	73

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, araştırma konusuyla ilgili problem durumu, araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıklarına değinilmiştir; ikinci bölümde çalışma için önemli kavramlara yönelik kuramsal çerçeve ele alınarak, ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, araştırmanın yöntemi ele alınmıştır; dördüncü bölümde veli bakış açısıyla ilköğretim öğrencilerinin araştırma/ödev yapma durumları çeşitli yönlerden bulgulanmıştır. Son bölümde ise araştırmanın ulaştığı sonuçlar ve bulgular tartışılarak araştırmanın adres gösterdiği problemlere çözüm önerileri getirilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

Günümüz dünyasında, özellikle teknolojik gelişimin etkisiyle, kısa zamanda her alanda büyük gelişim ve değişimler meydana gelmektedir. Bu değişim ve olayların etkisi, oluş sürelerinin aksine uzun dönemlere yayılabilmektedir. Bu durumu lehine çevirmek isteyen ülkeler dikkatlerini ve enerjilerini bilim ve insan üzerinde yoğunlaştırmışlardır. Bilimde ilerleme ve eğitilmiş insan gücünün bir ülkenin gelişiminde önemli faktörler arasında yer aldığı bilinmektedir. Eğitimin bir toplumun gelişiminde bu denli önemli olduğunu fark eden devletler ise bireylerin her anına eğitimi yayma stratejisini politikaları arasına almışlardır (Coşkun Keskin, 2007). Böylelikle dünya toplumları eğitimin yalnızca mekanla sınırlı kalmayıp, çeşitli örtük öğrenmeler yoluyla da bireylerin eğitim sürecine dahil edilmesi yolunu benimsemiştir.

Son yıllarda bilginin de değişerek çoğalması ile ülkeler, vatandaşlarının bilgiyi edinme biçimlerinde de olumlu yönde değişimler gerçekleştirmek zorundadır. Bu

bağlamda; bireylerin bilgiye erişim, bilgiyi oluşturma ve kullanma bağlamında daha katılımcı bir konuma gelmesinin, kendi çabaları yoluyla mümkün olabileceği fikri benimsenmiştir. Bilgiyi araştıran, sorgulayan, içselleştirerek kullanan, kendince oluşturabilen bireyler olma yolunda kişiler hayatlarının bütün alanlarında bu becerilere dönük olarak yetiştirilmek istenmektedir. Böyle bir amacın gerçekleştirilmesinde, öğrenen ve araştırma odaklı eğitim sisteminin etkisi muhakkak oldukça önemlidir.

Gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerin eğitim programlarını şekillendiren bir felsefe olan “yapılandırmacılık” anlayışı, ülkemizde 2005 yılında uygulamaya konulan eğitim programında etkisini açıkça göstermektedir. Bu anlayışa göre; öğretimde, etkinlik merkezli öğretim yöntem, teknik ve stratejileriyle öğrenci merkeze alınmıştır (Coşkun Keskin, 2007). Bu stratejilerden biri olan ve çalışmanın asıl problemini oluşturan araştırma yoluyla öğrenmeye yönelik bir yaklaşımın benimsenmesi ile öğrenciler hem dersleri hem de araştırma sürecini öğrenme fırsatı bulmaktadır (Gözütok, 2006). Bahsedilen bu strateji, aynı zamanda 2005 yılında uygulamaya konulan programdaki tüm derslerde ortak olan sekiz beceriden birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırma becerisi şu şekilde programda yer almaktadır (MEB, 2009: 11):

“Araştırma becerisi; doğru ve anlamlı sorular sorarak problemi fark etme ve kavrama, problemi çözmek amacıyla neyi ve nasıl yapması ile ilgili araştırma planlaması yapma, sonuçları tahmin etme, çıkabilecek sorunları göz önüne alma, sonucu test etme ve fikirleri geliştirmeyi kapsar. Anlamlı tahminde bulunma, uygun araştırma ortamına karar verme, araştırmada ne tip ve ne kadar delil toplaması gerektiğine karar verme, bilimsel yaklaşımı kullanarak araştırmayı planlama, nasıl gözlem ve kıyas yapacağını belirleme, araç gereç kullanma, doğru ve hassas ölçümler yapabilme, sonuçları sunma yollarını belirleme, sonuçların tekrar incelenmesi gerekip gerekmediğine karar verme, bulunanlarla asıl fikrin bağlantısını kurma, bulunanları uygun bir dille ifade etme, verileri ortaya koyma, sonucu destekleyici verilerin yeterliliğine karar verme, bulunanların ilk beklentileri karşılayıp karşılamadığına karar verme gibi alt becerileri içerir.”

Görüldüğü üzere, araştırma becerisi problemi fark etme, çözüme ulaşılabilecek yol için plan yapma, hipotezler ortaya koyma ve bunları test etme biçimindeki problem çözme basamaklarını içermektedir. Bunun yanında, öğrencinin araştırma yapma becerisinin gelişiminde etkili olan yardımcı beceriler de söz konusudur. Araştırma becerisine dönük olan tahminde bulunma, uygun araştırma yolunu seçme, veri toplama

esnasında veri kaynaklarını seçmede kriterleri belirleme, uygun ölçüm araç gerecine karar verme, sonuçların ifade edilebilmesi gibi yardımcı beceriler ile birlikte öğrenciler, araştırma becerisini kazanabilmektedir.

Eğitimin temel amaçlarından birisi de salt bilgi aktarmak yerine öğrenciye bilgiye nasıl ulaşabileceğini öğretmektir. Çünkü bilgiler unutulabilir, fakat bilgi edinme becerisi bir kez kazanıldığında yaşam boyu kullanılabilir (Barth: Demirtaş: 1997). Bu bağlamda hazır bilgiyi aktarmak balık vermeye, bilgiyi araştırma/oluşturma becerisini kazandırmak ise balık tutmayı öğretmeye benzetilebilir. Böylelikle eğitim hedeflerine dönük olarak çok daha olumlu sonuçlara ulaşmak mümkündür (Sözer, 2005). Öğrenme amacı ile uygulanan yöntem ve tekniklerden bazıları da öğrencilerin araştırma becerisinin gelişiminde büyük katkı sağlamaktadır. Yurdakul'a (2009) göre araştırma yoluyla öğrenme stratejisi ile öğrencilere problem çözme aşamalarını gerçekleştirerek hem konuyu öğrenebilecekleri hem de araştırma becerilerini geliştirebilecekleri bir ortam sunulmaktadır.

Senemoğlu (2013), Büyükkaragöz ve Çivi'ye (1996) göre araştırma yoluyla öğrenme stratejisi öğrencilerin kendi öğrenme etkinliklerini gerçekleştirerek belli bir konu ile ilgili problemi çözme ve sonuca ulaşmalarına dayalı bir yaklaşımdır. Bilen (1996: 45) ise bu stratejiyi, öğrencilerin sınıf içi etkinliklere dayalı olan problemlerin çözümü için uygulanan bir tür problem çözme yaklaşım şeklinde ifade etmiştir. Araştırma yoluyla öğrenme stratejisi ile öğrenci öğrenme süreci içerisinde anlamlandırma ve sorgulama gibi üst düzey becerilerini kullanarak daha önce sahip olduğu bilgi ve becerilerini kullanır. Bu yaklaşım sayesinde öğrenci eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirerek bu sayede günlük yaşamda da karşılaşacağı problemlere daha yapıcı çözümler üretebilir (Bahar, 2011).

John Dewey'in sistemleştirmiş olduğu araştırma inceleme yoluyla öğretimde temel olarak dört adım bulunmaktadır. Bu yaklaşımda öncelikle öğrenciler tarafından problemin ne olduğu belirlenir. Daha sonra hipotezler belirlenir. Ardından hipotezleri test etmek için veri toplanır. Son olarak ise elde edilen verilerin analizi yapılarak bir sonuca ulaşılır (Senemoğlu, 2013: Bahar, 2011: Büyükkaragöz ve Çivi, 1996). Bu aşamaların gerçekleşmesi ile öğrencinin üst düzey bilişsel davranışlarının da gelişimi sağlanır.

Bunun yanında yapılandırmacı yaklaşımı benimseyen program anlayışında, çocukların kazandıkları bilgi kadar bu bilgiyi elde etme yollarını değerlendirmeyi

amaçlayan çoğu zaman araştırma becerilerini kullanmayı gerektiren süreç odaklı değerlendirme de önemli görülmektedir. Araştırma becerilerinin değerlendirilebilmesi için yalnızca ürünü ele almak yetersiz kalmakta olduğu için değerlendirmenin öğrenci tarafından atılan her adımın dikkate alınarak yapılmasını sağlayan sürece dayalı değerlendirme önem kazanmıştır. Değerlendirme yalnızca bir miktar test maddesi ile sınırlı tutulduğunda ya da sadece hedefe dayalı değerlendirme yapıldığında öğrencilerin diğer becerilerini görebilmek imkânsızlaşmaktadır. Bu durum ise bu önemli becerilerin kazanılıp kazandırılmadığının anlaşılmasına neden olmamaktadır. Hatta bu becerilerin göz ardı edilmesine neden olmaktadır.

Öte yandan yapılandırmacı yaklaşımda, öğrenme ürünlerinden çok öğrenme sürecine odaklanıldığından, bu süreçlerin, yaşamın karmaşıklığını ve gerçekliğini yansıtabilecek ölçüde özgün (otantik) olması gerekmektedir (Yurdakul, 2007). Böylelikle öğrenciler gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri problemlerin çözümü konusunda da eğitilmiş olacaklardır (Büyükkaragöz ve Çivi, 1996: Bahar, 2011) Bu bağlamda sürece dayalı değerlendirme büyük önem taşımaktadır. Yapılandırmacı anlayışla benimsenmiş olan süreç odaklı değerlendirme araçları arasında ise puanlama ölçekleri, görüşme, gözlem, proje, öz değerlendirme, akran değerlendirme, öğrenci ürün dosyası (portfolyo), performans değerlendirme, kavram haritaları gibi yöntem ve teknikler kullanılmaktadır (Bahar vd, 2008: MEB, 2009). Bahsedilen süreç odaklı ölçme araçlarının programlarda varlığı kadar öğretmenler tarafından doğasına uygun bir şekilde kullanılması da oldukça önemli bir konudur. Çünkü günümüz eğitim anlayışındaki dersliklerle sınırlı olmayan; aktif, sorgulayıcı ve araştırmacı özelliklere sahip olan bireylerin yetişmesi bu tür aktivitelerle gerçekleştirilebilir.

Öğrencilerin okul dışında da eğitim faaliyetlerini sürdürebilmesi, okulda öğrenilenlerin tatbik edilmesi gereklidir. Bu bağlamda öğrencilerin yapmakta olduğu araştırma/ödevler büyük bir yer tutar. Kidwell (2004)'e göre ödev, öğrencilerin okul dışı zamanlarda kendi kendine ya da ailesiyle yapması beklenen eylem ya da etkinlikler bütünüdür. Ancak ödevler büyük bir oranla yalnızca ailelere yüklenen birer yük haline gelmekte, öğrenciye verilişinden beklenen yarar elde edilememektedir.

Öğrenciye yapması halinde ne gibi bir yarar sağlayacağı belirtilmeden “sayfa 10’dan 60’a kadar yap gel”, “a ve b alıştırmalarını tamamla gel”, “bugün ders bitti kalanları evde bitir gel” biçiminde ödevler verilmemelidir (Borich, 2007). Bu yaklaşımda verilen ödevin herhangi bir yararı olmamakla birlikte, öğrenciler tarafından ceza şeklinde algılanmaya müsaittir. Örnekteki ödev yaklaşımı yerine, öğrencilerin araştırma/ödevi ne için yapacakları, yapmaları halinde ne gibi bir yarar göreceklarini ifade eden bir ödev verme yaklaşımı benimsenmelidir.

Demirel (2003) ise ödevi, yapılması, yerine getirilmesi gerekli olan iş ya da davranış, eğitim açısından da genellikle öğrencilerin okul dışında yapmaları istenen etkinlikler olarak ifade etmekte olup, ödevlerin daha çok ev ödevleri şeklinde verilmekte olduğunu belirtmektedir. Ayrıca öğrencinin seviyesine uygun olmayan ödevler verilmemesini de vurgulamıştır. Öte yandan Gözütok (2006), ödevi öğrenme etkinliklerinin önemli bir parçası olarak değerlendirmektedir. Yazar, özellikle sabahçı ve öğleci gibi ikili öğrenimin uygulandığı okullarda çocukların okulda zaman darlığı nedeniyle sınıf etkinliklerine yeterince katılamaması ödevlerin önemini artırdığını vurgulamaktadır. Ödevin eğitimdeki öneminden dolayı MEB, 1989 yılında yayınladığı “Orta Okul ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim Ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik”te ödevin tanımına, öğrencilerde ödev aracılığıyla geliştirilmesi hedeflenen becerilere ve öğretmenlerin dikkat etmesi gereken hususlara yer vermiştir. Ancak 2005 programının uygulanmasıyla birlikte bu yönetmelik kaldırılmış ve programda performans değerlendirmeye yer verilmiştir (MEB, 2009).

Bu denli önemi olan ödev ya da araştırma olgusunun öğrenci, öğretmen ve veli sacayağı vardır. Bu nedenle ülkemizde pek çok çalışmanın (Arıkan ve Altun 2007; Aydın 2011; Benli 2010; Benli ve Sarıkaya 2013; Bozkurt vd. 2014; Demircioğlu 2006; Deveci ve Önder 2014; Ersoy ve Anagün 2009; Gedik vd. 2011; Gedik ve Orhan 2013; Güven ve Demirçelik 2013; Ilgar 2005; Kapıkıran ve Kıran 1999; Kayacık 2013; Kütükte 2010; Özer ve Öcal 2012; Şeker 2009; Şen ve Gülcan 2012; Turanlı 2007; Tüysüz vd. 2010; Yeşilyurt 2006; Yılmaz 2013; Yolcu 2007; Yuladır ve Doğan 2009; Yücel 2004) konusu olmuştur. Bu çalışmalar; ödevler ve yararları hakkında eğitimcilerin, öğrencilerin ve ebeveynlerin görüşlerini alma; öğretmenlerin araştırma/ödev konusunda karşılaştıkları problemleri anlama; öğrenci, veli ya da

öğretmen ödevlere karşı tutumlarını ölçmek, araştırma/ödev yapmanın akademik başarı üzerindeki etkisini ortaya koyma; araştırma/ödev yapmanın farklı değişkenler ile ilişkilerinin ortaya koyma gibi konular üzerine eğilmiştir.

Ancak ödevin, veli penceresinden fenomenolojik olarak nitel yaklaşımla ele alınıp derinlemesine bir araştırması yapılmamıştır. Bu nedenle çalışmada bu konuyla ilgili boşluk doldurulmak istenmiştir. Zira araştırma/ödev yapma olgusunun, ilk muhatabı ve bu sürecin sorumluluğunu alan bir unsur olarak velilerin görüşleri büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda çalışmanın ana problemini “*Çocukları ilköğretimde eğitim gören veliler, araştırma/ödevi çeşitli yönlerden nasıl değerlendirmektedirler?*” sorusu oluşturmaktadır. Bu ana problemle bağlantılı olarak araştırmada sorgulanan diğer alt problemler “araştırmanın amacı” başlığında verilmiştir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, çocukları ilköğretimde eğitim gören velilerin, araştırma/ödevi çeşitli yönlerden nasıl değerlendirdiklerini tespit etmek hedeflenmektedir. Bu amaçla “*Çocukları ilköğretimde eğitim gören veliler, araştırma/ödevi çeşitli yönlerden nasıl değerlendirmektedirler?*” ana probleminden hareketle aşağıdaki problem ve alt problemlere cevap aranmaya çalışılmıştır:

1. Velilere “*Ödev*” kavramı neyi çağrıştırmaktadır?
  - Velilerin bakış açısıyla çocukları için “ödev” kavramı ne ifade etmektedir?
  - Velilere göre ödevin mahiyeti nedir?
2. İlköğretim öğrencileri araştırma/ödevlerini nasıl yapmaktadır?
  - İlköğretim öğrencileri araştırma/ödev yaparken hangi kaynaklardan faydalanmaktadır?
  - İlköğretim öğrencileri araştırma/ödev yaparken kütüphane kullanma durumları nasıldır?
  - İlköğretim öğrencileri araştırma/ödev yaparken internet kullanma durumları nasıldır?

- Çocuklar araştırdıkları bilgiyi nasıl araştırma/ödev haline getirmektedir?
  - Çocuklar araştırma/ödev sürecinde kimlerden nasıl destek almaktadır?
3. Araştırma/ödev yapma sürecinde karşılaşılan zorluklar nelerdir?
- Velilerin çocuklarının araştırma/ödev yapma sürecinde karşılaştıkları zorluklar nelerdir?
  - Velilere göre çocukların, araştırma/ödev yapma sürecinde karşılaştıkları zorluklar nelerdir?
4. Velilere göre çocukların araştırma/ödev yapma sürecinden zevk alma durumları nasıldır?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Şüphesiz ki eğitim bir bütün olarak düşünülmelidir. Eğitimin yalnızca okul gibi dört duvarla sınırlanması söz konusu olmamalıdır. Genellikle okul dışında bir etkinlik olarak görülen araştırma/ödev, ilgili literatürde kimi zaman ders tekrarı, kimi zaman diğer derse hazırlık, bazen eksik kalan öğrenmelerin tamamlanması gibi nedenlerle önemsenmektedir. Bunun yanında, bireyin davranışlarını olumlu yönde kendi yaşantıları aracılığı ile değiştirme yolunda, bireyin bazı becerilere sahip olması ve bu becerilerini kullanabiliyor olması büyük bir önem taşımaktadır. Araştırma becerisinin kazanılması, bireyin kendi çabası yoluyla öğrenmesi ve öğrendiklerini hayatında karşılaşılabileceği problemlere uygulayarak çözebilmesi yolunda büyük bir gereklilik arz etmektedir. Bunun yanında, araştırma becerisi gelişmiş bireylerden oluşan toplumda, bireyler bazından başlamak suretiyle bireylerin karşılarına çıkan bilgilerin sorgulanıp, sınanması ya da doğru bilginin araştırma becerisiyle elde edilmesi, bilgi kirliliği/karmaşasını önlemede öncü rol oynamaktadır. Bütün bu olumlu yönleri, araştırma becerisini çok önemli kılmaktadır. Ancak araştırma/ödev okul dışı bir etkinlik olarak karşımıza çıktığı için en iyi biçimde velilerle değerlendirilmiştir. Araştırma/ödev konusunda işin uygulayıcısı konumunda olan öğrenci ve velilerin de ciddi eleştirileri söz konusudur.

Bu araştırma;

İlköğretim öğrencilerinin araştırma/ödev yapma becerilerinin veli bakış açısından değerlendirildiği için **özgün**;

Araştırma/ödev konusunun günümüz programları ve uygulamalarında yer alması ve araştırma becerisinin bireylerin bilgiyi oluşturması için önemli bir beceri olduğu için araştırma ve tartışmalara konu olması sebebiyle **güncel**;

Veli bakış açısıyla öğrencilerin araştırma/ödev yapma becerilerinin ne durumda olduğu ve yaşanan sorunların ortaya koyulmuş olması açısından **gerekli**;

Bulgulardan yola çıkılarak araştırma/ödev yapma esnasında yaşanan problemlerin nedenlerinin derinlemesine sorgulanarak tartışılması ve öneriler getirilmesi bakımından ise **işlevsel** olarak görülmektedir.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma bulguları;

1. Bilgi toplamaya yönelik olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen verilerle;

2. 2013–2014 eğitim öğretim yılının bahar yarıyılıyla;

3. Ankara, İzmir, Kütahya, Malatya, Manisa, Sakarya ve Yozgat illerinde bulunan, orta sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim seviyesinde çocuğu olan 26 veli ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölüm, araştırmanın temel kavramlarını oluşturan temel kavramları ile ilgili kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmaların ele alındığı iki bölümden oluşmaktadır.

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu başlık altında araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturan araştırma becerisi, ödev ve performans değerlendirme konularına yer verilmiştir.

2.1.1. Araştırma Yoluyla Öğrenme Stratejisi

Alan literatüründe araştırma yoluyla öğretim stratejisi birçok yönüne vurgu yapılarak ele alınmaktadır. Özellikle öğrencilerin sınıf içi etkinliklere dayalı olan problemlerin çözümü için uygulanan bir tür problem çözme yaklaşımı (Bilen, 1996:45) olması en çok kabul gören yönüdür. Öte yandan bu strateji; öğrencilerin kendi etkinliklerine dayalı olarak belli bir konu ile ilgili problemi çözme ve sonuca ulaşmalarına dayalı bir yaklaşım (Senemoğlu 2013; Büyükkaragöz ve Çivi 1996) olarak da tanımlanmaktadır. Bu strateji ile öğrenci öğrenme süreci içerisinde anlamlandırma ve sorgulama gibi üst düzey becerilerini kullanarak daha önce sahip olduğu bilgi ve becerilerini kullanır. Bu yaklaşım sayesinde öğrenci eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirir bu sayede günlük yaşamda da karşılaşacağı problemlere daha yapıcı çözümler üretebilir (Bahar, 2011).

2.1.1.1. Araştırma becerisi adımları

John Dewey'in sistemleştirmiş olduğu araştırma inceleme yoluyla öğretimde temel olarak dört adım bulunmaktadır. Bu yaklaşımda öncelikle öğrenciler tarafından problemin ne olduğu belirlenir. Daha sonra hipotezler belirlenir. Ardından hipotezleri test etmek için veri toplanır. Son olarak ise elde edilen verilerin analizi yapılarak bir sonuca ulaşılır (Senemoğlu, 2013: Bahar, 2011: Büyükkaragöz ve Çivi, 1996).

Bu aşamaların gerçekleşmesi ile öğrencinin uygulama analiz sentez ve değerlendirme gibi üst bilişsel davranışları sağlanır. Özellikle araştırma- inceleme yoluyla öğrenme, problem çözme, örnek olay ve laboratuvar metotları bu yaklaşım ile etkili bir şekilde uygulanabilmektedir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1996).

2.1.2. Ödev

Ödev, öğrencilerin okul dışı zamanlarda kendi kendine ya da ailesiyle yapması beklenen eylem ya da etkinlikler bütünüdür (Kidwell, 2004).Ödev, yaratıcı yazma ve öğretici yazma türlerinden öğretici yazma türüne dahildir. Yaratıcı yazma, şiir, roman, hikâye biçiminde bir yetenek, özgünlük ve duyarlık gerektiren yazmaları ifade ederken, öğretici yazma ise, ödev gibi uygulamaları içerir. Normal düzeyde becerilere sahip olan herkesin öğretici yazmalarda başarılı olması mümkündür. Ödev, derste öğrenilen bilgilerin tekrarı, yeni öğrenilecek bilgilere hazırlanma ödev ile mümkündür ve öğrencinin tam olarak ne yapacağı açıkça belirtilerek, bir araştırma raporu hazırlar gibi problem çözme sürecini yansıtabilecek nitelikte verilmelidir (Sünbül, 2011).

Kemertaş (2003) ise, ödevi yeni öğrenilecek ünite ya da konuya hazırlık, öğrenmeyi kolaylaştırmak, işlenenlerde kalan eksikleri tamamlamak, anlaşılmayan kısımları tam bir aydınlığa kavuşturmak için yapılan çalışmalar olarak belirtmektedir. İşlenen konuya hazırlık anlamında ön hazırlık, güdülemek, öğrencinin öğreneceklerine ilgi ve ihtiyaç duymayı hissetmesine yardımcı olmak; işlenmiş konuyu tamamlamak, uygulamasını kolaylaştırmak ve uygulamak, derinleştirmek gibi anlamları ifade ettiği için ödev eğitim için önemli bir materyaldir.

2.1.3. Performans Değerlendirme

Performans değerlendirme, öğrencilerin, öğrenme türleri gibi bireysel özellikleri dikkate alınarak, bunları uygulamaya dönüştürmelerini sağlayacak durum ve ödevler olarak tanımlanmıştır (MEB, 2009). Ürün kadar sürecin değerlendirilmesini de önemseyen performans değerlendirme, öğrencinin günlük yaşamındaki problemleri nasıl ve hangi becerilerini kullanarak çözebileceğini öğrenmesine yardımcı olmaktadır.

Aşağıda, performans değerlendirme kapsamında performans ödevi ve proje ödevine yönelik bilgiler sunulmuştur.

2.1.3.1. Performans ödevi

Geleneksel değerlendirmelerde karşılaşılan en büyük eksiklik, öğrencinin öğrenmesini göstermesinde izlediği yolların önemsenmeyerek, yalnızca izlediği basamakların sonucunda ulaşılmış olduğu neticeye bakarak karar vermektir. Öğrencilerin bilişsel duyuşsal ve psikomotor öğrenmelerinin tam olarak gözlenebilmesi, uygun araçların kullanımı ancak performans değerlendirme ile mümkündür. Son yıllarda çokça üzerinde durulan performans ödevleri bu araçlardan birisidir. Ürün kadar sürecin de değerlendirilmesine önem veren performans değerlendirme, öğrencinin günlük yaşamında karşılaşılabileceği problemleri nasıl çözeceğini uygulayarak öğrenir bir diğer deyişle, performans değerlendirme aracılığıyla öğrencinin bilgiyi anlamlandırış ve uygulayış şekli tespit edilebilmektedir (Bahar vd, 2008). Ayrıca performans ödevleri, geleneksel değerlendirme yaklaşımlarına kıyasla gerçek hayata daha fazla dokunmaktadır. Performans görevi/ödevi, ders kazanımlarının günlük yaşamla ilişkilendirilerek, öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerini birlikte kullanması, geliştirmesi ve bir ürün ortaya koymasını gerektiren kısa süreli çalışmalardır (Çalışkan ve Yiğittir, 2014). Performans ödevleri, öğrencinin verilen görev(ler)i gerçekleştirirken bilgiyi yapılandırmalarını sağlamaktadır (Karadeniz, 2009: 446). Performans ödevleri, deney yapma, uzun bir kompozisyon ya da matematik işlemler yapma gibi farklı şekillerde olabilir. Performans ödevleri bazen ilk uygulamalarda zor gelebilir, karmaşık performanslara dayanan ödevler öğrenciyi ürkütebilir ve

farklı becerilerin değerlendirilmesinde kullanılacak ölçütlerin ortaya koyulmasında zorluklar oluşabilir (Bahar vd, 2008).

2.1.3.2. Proje ödevi

Proje ödevleri, bireysel ya da küçük gruplar aracılığıyla doğal koşullar altında yaşama dair problemlerin çözümünü amaçlayan bir tekniktir (Bilen, 1996). Proje ödevleri, ders kazanımlarına dönük karmaşık bir süreçtir. Bu yöntemle programlarda yer alan kazanımların öğrenilmesi proje çalışmalarıyla gerçekleşir. Öğrencilerin bireysel ya da birlikte çalışması, bir şeyler üretmesine dayanan bu yöntem, grupta işbirliğini geliştirme, bireysel öğrenme sorumluluğunu kazandırma, problem çözme becerisini geliştirme, bilimsel düşünebilmeyi geliştirme gibi önemli amaçlara sahiptir (Ocak, 2007).

Proje süreci, gerçekçi bir plan ve takvim dahilinde uygulamaya koyulur. Plan doğrultusunda öğretmen, süreç içerisinde rehberlik yapar, gerekli geribildirimleri sağlar (Karadeniz, 2009). Diğer yandan proje ödevleri, bilimsel çalışma alışkanlığı sağlamakla birlikte, yaratıcılığa, iletişim ve eleştirel düşünme becerilerinin kazanılmasına da olumlu katkı sağlayan, öğrencileri düşünme, inceleme ve araştırmaya yönlendiren bir yapıya sahiptir (Demirel, 2003; Bahar vd, 2008).

Proje konuları genellikle, öğrenciler tarafından öğretmenlerin belirlemiş olduğu ödevler arasından seçilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, istenen ödevin yaşanılan çevre, imkanlar göz önünde bulundurularak verilmesi, grup olarak çalışmak isteyen öğrencilerin grupları heterojen biçimde ve görev dağılımının yapılmış olmasıdır. Ödevlerin amacına ulaşması için her öğrenci gruplarındaki görevleri doğrultusunda çalışmaya aktif biçimde katılmalıdır (Çalışkan ve Yiğittir, 2014).

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Konuyla ilgili yapılmış araştırmalara aşağıda kısaca yer verilmiştir.

Kapıkıran ve Kıran (1999), çalışmalarında ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin ev ödevlerinin akademik başarıları üzerindeki etkilerinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Çalışmada, matematik dersinin bir ünitesine dayalı olarak oluşturulan 33 soruluk başarı testi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 41 öğrenci oluşturmuştur. Denekler üç gruba ayrılmıştır. 1. Gruba hiç ödev verilmemiş, 2. Gruba üç matematik ödevi 3. Gruba da on beş tane matematik ödevi verilmiştir. Ön test sonuçları, gruplar arasında anlamlı farklılık göstermemiştir. Deneysel eğitim sonrasında başarı testi yeniden her bir gruba tekrar uygulanmıştır. Son test sonuçlarında da anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yazarların araştırmada elde ettikleri bulgulara göre; öğrencilere ev ödevi verilmemesi biçimindeki kökten yaklaşımdan çok, verilecek ev ödevlerinin öğrencinin yaş ve sınıf düzeyleri göz önünde bulundurularak verilmesi uygun olur. Ayrıca verilecek ev ödevlerinin, öğretmen tarafından titizlikle seçilip; öğrenmeleri pekiştirici nitelikte olması ve gereksiz tekrarlardan kaçınılması gerekmektedir. Özellikle ilköğretimin ilk üç sınıfında verilecek ev ödevleri, öğrencinin çalışma alışkanlıklarını kazandıracak ölçüde az miktarda olmalıdır. Bu öneri, mevcut araştırmaların sonuçlarıyla da paralellik taşımaktadır. Verilecek ev ödevlerinin miktarı ve niteliğine ilişkin olarak Milli Eğitim Bakanlığının bir ev ödevi politikasının olması ve bu politikanın öğretmenlere hizmet içi eğitimle tanıtılması uygundur. Böylesi bir politikanın varlığı, günümüzde Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmen, öğrenci ve veliler arasında yaşanan karmaşayı azaltacaktır. Mevcut araştırmaya benzer geniş kapsamlı bir araştırmanın, Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin işbirliği ile gerçekleştirilmesine gereksinim vardır.

Yücel (2004) yaptığı çalışmada, ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin kimya derslerinde verilen ev ödevlerine karşı tutumlarını inceleyen bir ölçek geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla, Eskişehir’de bulunan Fatih Fen Lisesi’nde okumakta olan 250 öğrenciye, 45 tutum cümlesinden oluşan bir anket uygulanmış, anket sonuçlarının değerlendirilmesi sonucunda likert tipi beşli dereceleme ölçeğinde hazırlanarak 17 cümleden oluşan bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Geliştirilen tutum ölçeğinin güvenilirliği, .9104 olarak bulunmuştur. Öte yandan, bu çalışmada geliştirilen tutum ölçeği, Türkiye’nin değişik yörelerinde okumakta olan, yetiştirilme biçimleri farklı öğrencilere uygulanarak, ölçeğin, madde yapısı tekrar incelenebilir.

İlgar (2005) yaptığı çalışmada ev ödevlerinin türleri ve amaçları açısından tanımlanması, ödevlerin eğitim üzerindeki öğretimsel etkilerinin tartışmayı amaçlamıştır. Çalışmada, öğretmenlerin ödev verirken; öğrencinin seviyesi, verilecek ödevin özgünlüğü, süresi ve ödevle ilişkin geribildirime dikkat etmeleri konusunda öneriler verilmiş olup, ev ödevlerinin amaca ulaşmasında okul, öğretmen ve ailenin sorumlulukları ele alınmıştır.

Demircioğlu (2006), yaptığı çalışmada Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programı son sınıf öğrencilerinin Özel Öğretim Yöntemleri II dersinde yaptıkları ‘Öğretim Paketi’ ödevine yönelik görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu çerçevede, ilk aşamada, ödevlerin eğitim ve öğretim açısından önemi kuramsal olarak ortaya konulmuş, sonrasında da öğretmen adaylarının görüşlerini almak amacıyla, 2003 yılının Mayıs ayında yarı yapılandırılmış bir mülakat çalışması yürütülmüştür. Mülakatlar, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programı son sınıf öğrencileri arasından, seçkisiz örneklem (random sampling) yoluyla seçilen 40 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin ışığında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, ‘Öğretim Paketi’ çalışmasını yararlı buldukları ve bu çalışma aracılığıyla pek çok nitelik ve beceri kazandıkları anlaşılmaktadır. Buna ilaveten, aday öğretmenlerin çalışmalarını uygulama okullarında bulunan danışman öğretmenleriyle paylaştıkları ve fakülte-okul işbirliğinin amaçlarından birini de gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre şu önerilerde bulunulmuştur:

- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yetiştirilmesi aşamasında uygulamalı derslerde verilen ödevler arasında, teorik bilgilerin uygulama alanına konulabileceği ödevler bulunmalıdır.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yetiştirilmesi aşamasında Özel Öğretim Yöntemleri I ve II derslerinde verilen ödevler arasında, Öğretim Paketi niteliği taşıyan ve öğrencilerin mesleki beceri ve niteliklerini geliştirebilecek ödevler bulunmalıdır.
- Öğretim Paketi çalışmaları ve diğer ödevler, uygulama okullarında bulunan uygulama öğretmenleriyle paylaşılmalı ve fakültelerdeki gelişmeler bu yolla okullarda bulunan öğretmenlere aktarılmalıdır.

- Eğitim fakültelerinde özel öğretim yöntemleri derslerinden sorumlu olan öğretim elemanları, bu derslerde ne tür uygulama ödevleri yapacakları konusunda bilgilendirilmelidir.

Yeşilyurt (2006), çalışmasında lise birinci sınıfta okuyan erkek ve kız öğrencilerin biyoloji derslerinde verilen ev ödevlerine karşı tutumlarını incelemiştir. Bunun için söz konusu örnekleme likert tipi sorulardan oluşan bir anket uygulamıştır. Ayrıca farklı liselerden toplam 25 öğrenci ile mülakat yapmıştır. Anketin analizini SPSS 12.0 paket programı yardımıyla yaparak değerlendirmiştir. Anket sonucunda amaçları ve yapılış biçimleri açıklanmadan verilen biyoloji dersine yönelik ev ödevlerinin başarıyı düşürebildiği, belirli kıstaslara ve amaca yönelik verilen biyoloji ödevlerinin ise başarıyı artırabileceği ortaya çıkmıştır. Bulgular doğrultusunda biyoloji dersine ait ev ödevlerinin daha etkin ve istenen verimde olabilmesi için aşağıdaki noktalara dikkat edilmesi gerektiğine işaret edilmiştir:

- Biyoloji ev ödevleri öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda onları araştırmaya sevk edecek şekilde verilmeli.
- Öğrencilere, onları biyoloji dersinden soğutacak yoğunlukta ödev vermekten sakınılmalı.
- Ödevler mutlaka kontrol edilerek öğrenciye geri bildirim sağlanmalı.
- Çalışanla çalışmayanın tamamıyla ayırt edilebilmesi için ödevin bizzat öğrencinin kendisi tarafından yapıldığı kontrol edilmeli.
- Çalışmalar teşvik edici ve ödüllendirici metotlarla değerlendirilmeli.
- Okul kütüphaneleri biyoloji müfredatına uygun, zamanın ihtiyaçlarına göre modern hale getirilmeli.

Yazar, bu noktalara dikkat edildiğinde biyoloji öğretiminde ev ödevleri ile ilgili karşılaşılabilecek olumsuzlukları en aza indirilebileceği sonucunu çıkarmıştır. Böylelikle biyoloji dersine ait ev ödevleriyle ilgili problemlerin çözümü konusunda gerek öğretmenler, gerek idareciler ve gerekse öğrenciler gerektiği gibi ve yeterli çaba gösterirlerse biyoloji ev ödevleri, bilgiyi araştırıp bulan, alıp işleyebilen, kendi başına sunabilen ve konular arasında neden-sonuç ilişkisini kurabilen, elde edilen bulgulara göre yorum yapabilen ve çözüm üreten öğrencilerin yetiştirilmesine katkıda bulunulabileceği sonucuna varılmıştır.

Arıkan ve Altun'un (2007) yaptıkları araştırmanın temel amacı sınıf öğretmeni ve okulöncesi öğretmeni adaylarının, ödev siteleri kullanım durumlarını, kullanım nedenlerini, ödev sitelerine yönelik tutum düzeylerini ve ödev sitelerine ilişkin önerilerini belirlemektir. Araştırmacıların elde ettikleri sonuçlar şunlardır:

- Sınıf ve okulöncesi öğretmen adayları katılımcılarının %61,6'sı ödev sitelerinden yararlanmıştı.
- Katılımcıların tamamı Türkçe içerikli ödev sitelerinden, fen bilimleri ve sosyal bilimler ağırlıklı konulardan yararlanmaktadırlar.
- Katılımcıların ödev sitelerine yönelik tutumları orta düzeydedir.
- Anabilim dalı ve ödev sitelerinden yararlanma değişkenlerine göre ödev sitelerine yönelik tutumlar arasında anlamlı farklılaşma görülmüştür.
- Katılımcıların yarısından fazlası ödev sitelerinden yararlanma nedenleri olarak, ödev sitelerinin ödev hazırlamada zaman kazandırması, ulaşılabilecek kaynakların azlığı, diğer sitelerdeki yönlendirmeler, arkadaşlarının önerileri, ödev sitelerinin yaygınlaşması ve öğretmenlerin çok fazla ödev vermesi şeklinde belirtmişlerdir.
- Katılımcıların çoğunluğu Türkiye' deki ödev sitelerinin doğrudan ödev sunmak yerine öğrenciyi ilgili kaynaklara yönlendirmesi, ödev sitelerinin kullanımını engellemek için öğretmenlerin yaratıcı çözümler gerektiren ödevler vermeleri gerektiğini belirtmişlerdir.
- Ayrıca katılımcılar ödev sitelerinin kullanımını engellemek için kütüphane gibi kaynakların daha fazla desteklenmesi, ödev sitelerindeki ödevlerin içeriğinin uzmanlar tarafından incelenmesi, ödev sitelerinin kullanımının öğretmenler tarafından denetlenmesi önerilerinde bulunmuşlardır.
- Araştırmada katılımcıların internet ortamındaki ödev sitelerine yönelik tutum düzeylerinin karşılaştırmaları yapılmış ve ödev siteleri kullanım durumları, kullanım nedenleri ve ödev sitelerine ilişkin önerileri incelenmiştir. Bağımsız değişkenlerden; öğretmen adaylarının ödev sitelerinden yararlanma durumu ve bilim dallarına göre çevrimiçi ödev sitelerine yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Hizmetçi (2007), yaptığı tez çalışmasında ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin ödev stilleri ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Bu temel

amaç doğrultusunda ayrıca ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin ödev stilleri ile akademik başarı düzeyleri, kendi algıları doğrultusunda belirlenen ödev başarıları ve ödevlere karşı tutumları ile ödev stillerinin sosyo-ekonomik düzey ve cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenmiştir. Araştırma ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini Adana ili Ceyhan ilçesindeki 15 okul ve bu okulların 5. sınıflarına devam eden 719 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular çerçevesinde, öğrencilerin büyük bir kısmının; aileleri ve öğretmenleri tarafından motive edilmeyi, ödev yaparken bir şeyler atıştırmayı ve ödev yapma ortamında fazla ışığı tercih ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca çoğu öğrencinin çalışırken yanlarında otorite figürünün olmasını, yapılandırılmış ödevleri ve akranlarıyla çalışmayı tercih ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin ödev stilleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki; motivasyon, atıştırmaya, görsel ve yapılandırma alt faktörleri açısından anlamlı bulunmuştur. Bununla beraber ödev stilleri ile algılanmış ödev başarısı ve tutumu, cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey arasında motivasyon, dokunsal, yapılandırma, görsel ve otorite figürü alt faktörlerinde istatistiksel olarak farklılaşmalar olduğu gözlenmiştir. Yazar yaptığı bu araştırmasında öğrencilerin akademik başarı düzeylerine göre ödev stilleri arasındaki farkları şu şekilde tespit etmiştir;

- a. Yüksek ve orta başarı düzeyine sahip öğrencilerin düşük akademik başarıya sahip öğrencilere göre aileleri ve öğretmenleri tarafından motive edilmeyi ve yapılandırılmış ödevleri daha çok tercih ettikleri,
- b. Düşük başarı düzeyine sahip öğrencilerin yüksek ve orta akademik başarı düzeyine sahip öğrencilere göre ödevlerinin kendilerine görsel olarak iletilmesini ve ödev yaparken bir şeyler atıştırmayı daha çok tercih ettikleri,
- c. Orta başarı düzeyine sahip öğrencilerin yüksek başarı düzeyine sahip öğrencilere göre dokunsal ödevleri daha çok tercih ettikleri belirlenmiştir.

Turanlı (2007) çalışmasında, ödevin verilir-verilmemesi konusunu irdelemiştir. Çalışmada; ödevin, 'doğası gereği yararlı' bir etkinlik olmadığına fakat durumsal olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Eğitimci, anne-baba ve öğrencilerin ödevin yararı konusunda birbirlerinden farklı düşündükleri, öğrenciye sağlayabileceği olası akademik katkıya rağmen çok fazla ödevin öğrencinin çalışma isteğini azaltabileceği, öğrencinin ve ailenin sosyal yaşamını engelleyebileceği sonucuna varılmıştır. Benzer bir şekilde, yazara göre ne kadar ödev verilmesi

gerektiği ve verilen ödevlerle ilgili öğretmenin ne yapması gerektiği konusunda da birçok soru yanıt beklemektedir. Özellikle kalabalık sınıflarda kullanıldığında, ‘nitelik veya nicelik’ tercihiyle karşı karşıya kalan öğretmenlerin, gerçeğe uygun önerilere ihtiyacı olduğu görölmektedir. Çalışmadan elde edilen bir başka sonuç ise, ödev konusunda ailelerin çocuklarına nasıl yardım etmeleri gerektiğine ilişkin içinde buldukları belirsizliktir. Bazı aileler, bu yardımı sağlama imkânına sahip değilken, bazıları da bunu nasıl yapabileceği bilgisinden yoksundur. Tüm bu nedenlerden dolayı bu çalışmada öğretmenlerin ödev uygulamasına ilişkin daha fazla kafa yormaları ve araştırmacıların da ölkemizde hemen hemen hiç çalışılmamış bu konuyu araştırmaya başlamalarının gerekliliği önemli bir sonuç olarak ortaya koyulmuştur.

Yolcu (2007), yaptığı araştırmasında gelişen teknolojiyle beraber ortaya çıkan internetteki ödev sitelerinin eğitim - öğretime etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Aynı zamanda, uygulamanın ilköğretim düzeyindeki öğrenciler ve ilköğretimde görev yapan öğretmenler üzerinde yapılmasıyla; ödev sitelerinin etkililiği, niteliği ve yararlılığı konusundaki düşüncelerin belirlenmesini amaçlamıştır. Yazar, araştırmayı Manisa ilindeki merkez ilköğretim okullarında öğrenimlerini sürdüren öğrenciler ve bu okullarda görev yapan öğretmenlerle sürdürmüştür. Yapılan uygulamalar sonucunda, ödev siteleri öğrenci ölçeğini 404 öğrenci, öğretmen ölçeğini de 425 öğretmen yanıtlamıştır. Araştırmacı on bir alt problemi yanıtlamaya çalışmış ve verilerin analizinde frekans, yüzde değerleri, aritmetik ortalama, standart sapma, t testi, f testi, scheffe testi ve korelasyon analizi uygulamıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin ödev siteleri kullanım durumları incelendiğinde % 84,8’inin en az 1 kez olmak üzere ödev sitelerinden yararlandığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin ödev sitelerine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler, ödev sitelerini yararlı ve nitelikli bulmaktadırlar. Bununla beraber öğrencilerin büyük çoğunluğunun ödev sitelerinden en çok Fen Bilgisi ve Sosyal bilgiler dersi için yararlandıkları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ödev sitelerinden yararlanmasına nedenlerine ilişkin en belirgin nedenler arasında; öğrencilere ödev hazırlamada zaman kazandırması, ödev sitelerinin ödev hazırlamayı zevkli hale getirmesi ve öğretmenlerin hep aynı türde ödev vermesi yer almaktadır. Öğrencilerin ödev sitelerinin kullanımını engellemek için öğretmenlerin yaratıcı çözümler gerektiren ödevler vermesi ve Türkiye’deki ödev sitelerinin doğrudan ödev sunmak yerine ilgili

kaynaklara yönlendirmesi gerektiği düşüncesinde olduklarını belirtmişlerdir. Araştırmacı, öğretmenlerin ödev sitelerini kullanım durumlarını incelediğinde ise oran olarak %53,9'unun ödev sitelerinden yararlandığını belirlemiştir. Öğretmenlerin ödev sitelerine yönelik tutumlarının da öğrencilere göre düşük oranda olduğu görülmüştür. Öğretmenlere de öğrencilerinin ödev sitelerinden yararlanma nedenleri ile ilgili görüşleri sorulmuş, öğrencilerin arkadaşlarının önerileriyle ödev sitelerine başvurması en belirgin nedenler arasında olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin önerileri incelendiğinde ödev sitelerinde bazı eksikliklerin bulunduğu bu nedenle ödev sitelerine yönelik daha düşük düzeyde tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Bu eksikliklerin giderilmesi sonucunda ödev sitelerine yönelik olumlu tutum sergileyebilecekleri de bulgular arasında yer almaktadır. Ödev sitelerindeki ödevlerin içeriğinin editörler tarafından incelenmesi ve ödev sitelerinin kullanımını engellemek için kütüphane gibi kaynakların daha fazla desteklenmesinin gerektiği öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Bu araştırmada yazar; hem öğretmenlerin hem öğrencilerin ödev sitelerine yönelik tutumlarının oluşmasında, öğrencilerde cinsiyet, buldukları okullar, sınıf düzeyleri, yaş, bilgisayar kullanım yeterliği, bilgisayar kullanım sıklığı, internet kullanım yeterliği, yabancı dil yeterliği, anne ve baba eğitim durumları; öğretmenlerde de mesleki kıdemleri ve buldukları okullar gibi bireysel özelliklerinin etkisinin olduğu ödev sitelerine yönelik tutumlarındaki farklılaşmalardan yola çıkmıştır. Özellikle ödev sitelerine yönelik tutumun ödev siteleriyle ilgili ayrıntılı bilgiye sahip olma ve öğretmenlerin hizmet süresiyle ters orantılı olduğu bazı bulgular da elde edilmiştir. Bu araştırmada ödev siteleriyle ilgili ayrıntılı bilgiye sahip olan bireylerin ödev sitelerine yönelik tutumlarının düşük düzeyde olması dikkati çekmektedir. Bu da öğretmen ve öğrencilerin ödev sitelerine yönelik tutumları karşılaştırıldığında ya da öğrencilerin anne-baba eğitim durumları incelendiğinde çıkan sonuçlardan anlaşılmıştır.

Ersoy ve Anagün (2009), yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenlerinin Fen ve Teknoloji dersi ödev sürecine ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma nitel yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri 2007-2008 öğretim yılı güz döneminde Eskişehir'deki iki ilköğretim okulunda sekiz sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Yazarlara göre araştırmanın sonuçlarında,

öğretmenlerin daha çok öğrenilenleri pekiştirme amaçlı ödev verdiklerini, öğrencilerin yaratıcılıklarını sergileyebilecekleri ödevlere yeterince yer vermediklerini ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra araştırma sonuçları öğretmenlerin ödev konusunda internet, öğrenci ve veli kaynaklı sorunlar yaşadıklarını da ortaya koymuştur. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre Fen ve Teknoloji dersi ödev sürecine ilişkin öneriler şunlardır:

- Öğretmenler pekiştirme ödevlerinin yanı sıra diğer ödev türlerine de yer verebilir.
- Öğrencilerin ödevlerinde interneti etkili ve verimli bir biçimde kullanabilmeleri için öncelikle onlara internette araştırma yapma becerisi kazandırılabilir.
- Çocuklarının ödevlerine nasıl yardım edecekleri konusunda veliler bilgilendirilebilir.
- Çocuklarının ödevler aracılığıyla da öğrenebilecekleri ve ödevlerin dersin tamamlayıcı bir ögesi olduğu konularında veliler ikna edilebilir.

Şeker (2009), araştırmasında ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevi yapma başarıları ile ailelerinin katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin ortaya konmasını amaçlamıştır. Bu temel amaç doğrultusunda yazar, ilköğretim 5. sınıf öğrenci velilerinin çocuklarının eğitim-öğretim faaliyetlerine katılım düzeyinin; sosyo-ekonomik düzey, yaş, cinsiyet, meslek, çocuğa yakınlık, eğitim durumu açılarından farklılaşp farklılaşmadığını ve ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevi başarı puanları ile velilerinin katılım düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemiştir. Ayrıca yazar, ilköğretim 5. sınıf öğretmenlerinin ve velilerinin aile katılımı, aile katılım sürecinde yaşananlar, performans görevleri, performans görevlerini yapma sürecine ilişkin görüşleri araştırmıştır. Araştırma ilişkiyel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın nicel boyutunda Mersin ili Tarsus ilçesinde alt-orta ve üst sosyo-ekonomik düzeylerden 6 okulda, çocukları 5. sınıfta okuyan 297 veli ile çalışılmış ve bu velilerin katılım düzeyleri Fantuzzo, Tughe ve Childs (2000) tarafından geliştirilen “Aile Katılım Ölçeği” (Family Involvement Questionnaire” ile sosyo-ekonomik düzeyleri ise Bacanlı (1997) tarafından geliştirilen “Sosyo-Ekonomik Düzey Belirleme Anketi” ile belirlenmiştir. Velilerin “Aile Katılım Ölçeği” ile

belirlenen katılım düzeyleri ile çocuklarının Türkçe, Matematik, Fen ve Teknoloji ve Sosyal bilgiler derslerinden aldıkları performans notları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Nitel boyutta ise “Aile Katılım Ölçeği” uygulanan sınıfları okutan öğretmenlerden gönüllü olan sekizi ve “Aile Katılım Ölçeği”nden alınan puanlar temel alınarak belirlenen 8’i düşük, 8’i yüksek katılım düzeyine sahip gönüllü olan toplam 16 veli ile görüşme yapılmıştır. Görüşme verilerinin çözümünde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, velilerin 100’ünün (%33.7) düşük katılım düzeyine, 108’inin (%36.4) orta katılım düzeyine ve 89’unun (%30) yüksek katılım düzeyine sahip oldukları; Aile Katılım Ölçeği Puanları ve Ev Temelli Katılım ölçeği puanları ile Matematik, Türkçe, Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilgiler derslerinden alınan performans görevi notları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu ortaya çıkmıştır. Yazarın yaptığı araştırmanın sonucunda, “Aile Katılım Ölçeği” puanları ile sosyo-ekonomik düzey arasında anlamlı bir farklılaşmanın bulunduğu ancak, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek ve yakınlık düzeyi ile anlamlı bir farklılaşmanın bulunmadığı görülmüştür. Nitel veriler analiz edildiğinde öğretmenler, velilerin kendileri ile iletişimlerini iyi bulurken evdeki ve okuldaki etkinliklere katılımlarını yetersiz buldukları, aile katılımının öğrenci başarısını arttırdığını ve okul-aile işbirliğinin gerekli olduğunu düşündükleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenler, aile yardımı gerektirecek ödev vermediklerini, performans görevinin başarısında velinin, öğretmenin ve öğrencinin birtakım sorumlulukları olduğunu, performans görevinin öğrencinin başarısında katkısı olduğunu, performans görevinin çoğunlukla olumlu yanları olduğunu, performans görevini değerlendirmede ölçek kullandıklarını belirtmişlerdir.

- Veliler ise çocuklarının öğretmeni ile ara sıra görüştiklerini, öğretmenle iletişimde daha çok yüz yüze görüşme, veli toplantısına katılma ve telefonla görüşme tekniklerini kullandıklarını, okul etkinliklerine katıldıklarını ve çocuklarının okul yaşamını takip ettiklerini, okul-aile işbirliğinin gerekli olduğunu düşündüklerini ve veli olarak çocuklarının okul yaşamında etkili olduklarını belirtmişlerdir. Araştırmacının yaptığı çalışmanın sonucunda veliler, performans görevinin araştırma gerektiren ödev olduğunu, performans görevinin başarısında veli olarak bazı sorumlulukları olduğunu, performans görevinin çoğunlukla olumlu yanları olduğunu, çocuklarının tüm derslerden aldıkları performans görevlerine eşit derecede önem verdiklerini ve

öğretmenin verdiği performans görevi notunun adaletli şekilde verildiğine inandıklarını belirtmişlerdir.

Yuladır ve Doğan (2009), yaptıkları çalışmada öğretmenlerin araştırma/ödev konusunda karşılaştıkları problemleri anlamak ve çözüm üretmek için, eylem araştırması yaklaşımını kullanarak, öğrencilerin ödev yapma performanslarını arttırmayı amaçlamıştır. Öncelikle sınıftaki öğrencilerden üçer kişilik gruplar oluşturulmuştur. Bu gruplar oluşturulurken, her bir gruba bir tane devamlı ödev yapan öğrenci, bir tane arasıra ödev yapan öğrenci, bir tane de hiç ödev yapmayan öğrenci seçilmiştir. Bu grupları oluşturmadaki temel amaç, öğrencilerin ödevlerini birlikte yapmalarından ziyade, birbirlerini kontrol edebilecekleri ortamın oluşması ve ödevin varlığından haberdar etmektir. Öğrencilerin motivasyonunu arttırmak, özellikle devamlı ödev yapanların aktif katılımını sağlamak için grup üyelerinin tamamının ödevini yapması veya yapmaması durumunda her üyeye duruma göre ödül-ceza yöntemi uygulanmıştır. Eylem planına öğrenci velilerinin de dâhil edilmesi düşünülmüş; ancak, öğretmen gözlemleri neticesinde aile işbirliği plana dahil edilmemiştir. Problemin çözümüne yönelik yapılan eylem ile öğrencilerin ödev yapma performansları nicelik olarak artmış olsa da, nitelik olarak bir başarı yakalanmamıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında problemin çözümü için yeni eylem planları önerilmiştir. Bunlar:

- Öğrencilerin aileleri ile görüşülüp, onlarla birlikte planlama yapılarak aileler sürece dahil edilebilir.
- Sadece ödev yapma performansı düşük öğrenciler örneklem olarak seçilerek öğrencilerin ödev stilleri belirlenip ona göre ödevler verilebilir.
- Okuldaki diğer öğretmenler ile işbirliğine gidilerek, Fen ve Teknoloji dersinde ödev performansı düşük öğrencileri kendi derslerinde gözlemlenmeleri istenerek işbirliği içinde yeni çözümler üretilebilir.

Benli (2010), yaptığı çalışmada ilköğretim I. kademedeki verilen performans görevlerine ilişkin öğretmen ve veli görüşlerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma için 2009-2010 öğretim yılında Hatay il merkezindeki ve merkeze bağlı köy ve beldelede bulunan 37 ilköğretim okulunda görev yapan 257 öğretmen ve 198 öğrenci velisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma, nicel ve nitel yöntemin bir arada kullanıldığı karma yöntemle gerçekleştirilmiş; nicel veriler hazırlanan ölçme araçları ile nitel veriler ise yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Nicel

verilerin analizinde yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış, araştırmanın alt amaçlarına yönelik olarak t-testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Nitel veriler ise betimsel çözümlene tekniği ile analiz edilmiştir. Yazarın araştırma sonucunda elde ettiği bulgulara göre; sınıf öğretmenlerinin performans görevlerini yararlı bulduklarını; ancak uygulama sırasında süre sıkıntısı yaşadıkları, görevlerin veliler tarafından yapıldığı, değerlendirilmesinin zaman aldığını düşünmeleri ve öğrencilerin kaynaklara ulaşmada problem yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmanın velilere yönelik sonuçlarına bakıldığında ise; velilerin performans görevlerini çocuklarının kişisel gelişimleri açısından yararlı buldukları; ancak kaynaklara ulaşmada problem yaşadıkları ve verilen görevlerde çocuklarına yardım etme sürecinin oldukça zaman aldığı sonucuna varılmıştır. Araştırmacı ayrıca; performans görevlerinin verilmesine ilişkin cinsiyete, kıdeme ve yerleşim yerine göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Kütükte (2010), çalışmasında ilköğretim öğretmenlerinin araştırmaya dayalı olan proje ve performans ödevlerine ilişkin algı, görüş ve uygulama durumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada betimsel yöntemlerden alan taraması tipi araştırma modelini kullanmıştır. Araştırmanın örneklemini 231'i erkek ve 142'si kadın toplam 373 ilköğretim öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada, öğretmenlerin ödevlerle ilgili görüş ve algılarını, ödevler karşısındaki engeller ile ilgili düşüncelerini, ödevlerle ilgili uygulama durumlarını, ödevlerde sahtekârlık ile ilgili düşüncelerini ve kişisel bilgilerini belirtmeleri amacıyla, araştırmacının uzman yardımıyla oluşturduğu, beş kısımdan oluşan anket kullanılmıştır. Anket maddeleri, bölümler bazında katılımcıların puan ortalamaları belirlenerek incelenmiştir. Ayrıca maddelerin bağımsız değişkenlerle ilişkisini belirlemek amacıyla Kay-kare testi uygulanmıştır. Araştırma sonunda ilköğretim öğretmenlerinin ödevlerin önemi ve işlevine yönelik görüşlerinin önemli ölçüde olumlu olduğu ve ödevlerin öğretmen ve öğrencilere gereksiz yük yüklediğini düşündükleri görülmüştür. Öğretmenler ödev uygulamalarında genel olarak öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almakta ve ödev sürecinde ve ödevi değerlendirilmesinde dönüt vermektedirler. Ancak öğretmenlerin ödev uygulamalarının bağımsız değişkenlere göre önemli farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Ayrıca öğretmenler ödev yapma sürecinde karşılaştıkları olası etik olmayan davranışlar konusunda duyarlı oldukları, genç öğretmenlerin

kendilerinden yaşça büyük olanlara göre bu duyarlılıklarının daha fazla olduğu görülmüştür. Bu çalışmada elde edilen bulgular mevcut durumu tespit etme ve yeni tedbirler alma açısından katkı sağlayabilir.

Bu sonuçlar ışığında yazarın getirdiği önerilerden bazıları şunlardır:

- Sınıf mevcutlarının, ödevin eğitimde etkin bir şekilde kullanılmasını sağlayacak düzeyde azaltılması, ödevden elde edilecek kazanımların azami seviyeye ulaşmasına yardımcı olacaktır. Sınıf mevcutlarının azaltılmasının mümkün olmadığı durumlarda ise ders saati sayısının artırılması ya da ödev etkinlikleri veya benzer bir ad altında yeni derslerin eklenmesi sağlanmalıdır.
- Tüm öğretmenlere yönelik olarak program ve ödevlerle ilgili hizmet içi eğitim faaliyetleri devam etmeli ve düzenli aralıklarla sürdürülmelidir.
- Öğretmenler ödev konusu belirleme ve ölçme aracı hazırlama, programın gerektirdiği süreç değerlendirmesi, ödevlerde etik sorumluluk ve etik sahtekârlık konularında bilgilendirilmelidir.
- Öğretmenlerin, ödev konusunun belirlenmesi, ödev süreci ve değerlendirmelerinde, öğrencilerin bireysel farklılıklarına daha fazla önem vermeleri teşvik edilmelidir.
- Öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretmen adaylarına ödev süreci ve değerlendirilmesi hususlarında teorik ve pratik deneyim kazandırılması, ödevden sağlanacak kazanımların azami düzeye çıkmasına etki edecektir.

Tüysüz vd. (2010), yaptıkları çalışmada yenilenen Fen ve Teknoloji dersi öğretim programının önerdiği alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden olan performans görevlerinin öğrenci velileri açısından nasıl karşılandıkları ve karşılaştıkları problemleri tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu yeni alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemi eğitimde ezberciliği ortadan kaldıracaktır. Performans görevleri eleştirel düşünme, problem çözme, okuduğunu anlama, araştırma yapma gibi öğrencinin bilişsel, duyuşsal, psikomotor alandaki becerilerini kullanmasını, geliştirmesini ve bir ürün ortaya koyması için gereken çalışmaları öğretmen rehberliğinde yapmasını amaçlamaktadır. Çalışma, Hatay il merkezindeki iki farklı ilköğretim okulunda Fen ve Teknoloji derslerinde verilen performans görevlerine yönelik velilerin tutumlarını belirlemek amacıyla taşımaktadır. Verileri incelemek için

Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; veliler performans görevlerinin, çocuklarının eğitimleri için gerekli ve önemli olduğunu belirtmektedirler. Ayrıca, veliler performans görevlerinin çocuklarının sosyal gelişimlerine önemli katkılarının olduğunu düşünmektedirler. Veliler performans görevlerini doğrudan kendileri yapmaktansa çocuklarına doğru sonuçlara ulaşmada rehberlik yapmayı tercih etmektedirler. Çözümü bularak hazır bir şekilde sunma ve araştırmaları bizzat yapmak yerine velilerin, aşamaları kontrol etme ve gerekli ortam ve araç-gereçleri hazırlama konusunda destek verdikleri görülmektedir. Ödüllendirme yapma ve performans görevlerini yerine getirmeleri için motivasyon sağlama yine velilerin bu süreçte takındıkları olumlu tutumların birer göstergesidir. Araştırma sonuçları ayrıca velilerin öğretmenlerle işbirliği içerisinde olduklarını göstermektedir.

Aydın (2011) araştırmasında, ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde verilen ev ödevleri ve bu konudaki öğretmen stratejilerine ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmaya 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Manisa İli'nin Turgutlu İlçesi'ndeki liselerde öğrenim gören toplam 290 öğrenci katılmıştır. Genel tarama modelinin kullanıldığı araştırmada veri toplama aracı olarak Gürlevik (2006) tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; öğrenciler coğrafya dersinde verilen ödevleri severek ve isteyerek yaptıklarını, ödevlerin gerekli olduğunu, öğretmenlerinin ödev verdiğinde bununla ilgili gerekli süreci genel olarak takip ettiğini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersindeki ev ödevlerine ve öğretmen stratejilerine ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemiş fakat öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Yazar, bu çalışmadan elde edilen sonuçlara dayanarak şu önerileri getirmiştir:

- Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, coğrafya dersinde genellikle konuyu pekiştirici nitelikte alıştırma türünde ödevler ve konuyu hatırlatıcı ödevler verilmektedir. Bu durum daha çok öğretmenin tercihinin bırakılmaktadır. Artık günümüzdeki eğitim anlayışında öğrenci öğretim sürecinin tüm aşamalarında aktif olarak katılımı sağlanmaktadır. Yürürlükteki coğrafya öğretim programında da bu durum üzerinde özellikle durulmaktadır. Ev ödevlerinin öğretim sürecindeki tamamlayıcı rolü dikkate alındığında,

öğrencilerin kendilerinin seçebileceği araştırmaya-incelemeye dönük alternatif ödevler verilmelidir.

- Araştırmaya katılan öğrenciler, ailelerinin ödev konusunda yardımcı olmadığını ve öğretmenlerinin ailelerine bu konuda yeterli bilgilendirme yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Aileler ev ödevlerinin amaçları, yararları ve ödevlerde çocuklara nasıl yardım etmesi gerektiği konularında bilgilendirilmelidir.
- Bu araştırmada Turgutlu örnekleminde coğrafya dersinde verilen ev ödevlerine ilişkin öğrenci görüşleri alınmıştır. Araştırmanın bulgularını karşılaştırmak ve bu tür çalışmaların güvenilirliğini arttırmak için evren ve örneklem genişletilmelidir.
- Çalışma, tarama modelinde bir araştırmadır. Coğrafya ödevlerinin öğrencilerin başarılarına, tutumlarına, güdülenmelerine vs. etkilerinin ortaya konulduğu deneysel araştırmalar da yapılabilir.

Gedik ve diğerinin (2011) yaptıkları nitel araştırmalarında, fen ve teknoloji derslerindeki ev ödevi uygulamaları hakkında öğrenci görüşlerini araştırmak, verilen ev ödevlerinin öğrenciler açısından anlamlı olup olmadığını tespit etmek ve öğrencilerin ev ödevleriyle ilgili önerilerini almayı amaçlamışlardır. Ayrıca, yazarlar bu çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin ev ödevleri ile ilgili uygulamalara yönelik, görüş ve düşüncelerini araştırmışlardır. Araştırma, 2010-2011 bahar yarıyılında Gaziantep İli Şehit Kamil İlçesi'nde bulunan bir ilköğretim okulunun 7. ve 8. sınıflarında öğrenim görmekte olan toplam 30 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemine uygun olarak yapılan araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak, ev ödevleri hakkında öğrenci görüşleri tespit edilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler, verilen ödevlerin o günkü konuyu pekiştirmek ve tekrar etmek amaçlı verildiğini ve ev ödevlerinin günlük yaşamda işlerine yaradığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin öğretmenlerine yönelik olumlu duygu ve düşünceleri, kendilerine verilen ev ödevlerini yapmaya teşvik ettiği ortaya çıkmıştır. Öğrenciler verilen ev ödevlerinin, girecekleri sınavlara hazırlayıcı nitelikte olması gerektiğini bildirmişlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgular, literatürdeki benzer çalışmaların sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Özer ve Öcal'ın (2012) yaptıkları çalışmada, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ev ödevlerine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda

elde edilen bulgular çerçevesinde; öğretmenlerin vermiş oldukları ödev türlerinin, öğrencilerin tutumları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun birçok nedeni olabilir. Birincisi; verilen ödev türü ne olursa olsun öğrencilerin tutumlarını etkilememektedir. İkincisi öğrenciler öğretmenlerinin vermiş oldukları ödev türüyle ilgili yanlış değerlendirme yapmış olabilir. Üçüncüsü ise ankette tek bir cevap istenmesi öğrencilerin vermiş olduğu cevabı etkilemiş olabilir. Öğrencilerin ev ödevlerine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu belirlenmiştir. Bağımsız değişkenlerden; cinsiyet, sınıf seviyesi ve verilen ödev türlerine göre öğrencilerin ev ödevlerine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bu bulgulara göre araştırmaya yönelik öneriler şu şekildedir:

Şen ve Gülcan'ın (2012) yaptıkları araştırmada ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıfta okuyan öğrenci velilerinin ev ödevlerine ilişkin görüşlerinin ve varsa önerilerinin betimsel yolla belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen anket veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Toplam 450 veliye gönderilen ankette 372'sinin geri dönüşü olmuştur. Araştırma sonuçlarına göre çocuklara ev ödevlerini yaparken çoğunlukla annelerin yardımcı olduğu ve genel olarak velilerin ev ödevlerini destekledikleri görülmüştür. Velilerin önerilerine bakıldığında; ev ödevlerinin öğrencilerin mantık yürütme, araştırma inceleme yapma, kendi başına çalışabilme, grup olarak çalışabilme, kitap okuma alışkanlığı kazanma vb. becerilerin geliştirilmesinde katkı sağlaması gerektiğini söyledikleri görülmüştür. Ayrıca veliler proje- performans ödevleri yerine, günlük ev ödevleri verilerek, öğrencilerin ödevlerini kendi kendilerine yapabilmeleri için öğretmenler tarafından yeterli zaman ve destek sağlanması gerektiğini belirtmektedirler. Veliler, çocukları ev ödevlerini yaparken kendilerinin mutlaka yardım etmelerinin gerektiğini ve aynı zamanda internet kullanımının daha çok hazır ödevleri kopyalamak şekli ile olduğunu ve okullarda daha sağlıklı bir değerlendirmenin yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

- İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ev ödevlerine yönelik tutumları olumludur. Bu durumun devamı ve ileriki sınıflarda öğrencilerin olumsuz tutum geliştirmemeleri için öğretmenler ve veliler sorumluluklarını yerine getirmelidir.

- Hem kız öğrencilerin hem de erkek öğrencilerin ev ödevlerine yönelik tutumları olumludur. Öğretmenler, yalnızca kız öğrencilerin ödevlerine daha olumlu yaklaştıkları ön yargısına varmamalıdır.
- Araştırmada öğrencilerin günlük olarak ödevde çok fazla zaman ayırmadıkları görülmüştür. Bu durum öğretmenlerin çok fazla ödev vermediğini ya da çok fazla ödev veriyorsa bile öğrencilerin yapmadığını göstermektedir. Öğrencilerin tutumlarının olumlu olmasına bu durum sebep olmuş olabilir. Dolayısıyla öğretmenler öğrencilerin yapamayacakları kadar ödev vermemelidir.

Benli ve Sarıkaya (2013) ise araştırmalarında, ilköğretim II. kademe öğrencilerinin Fen ve Teknoloji dersinde verilen ödevler hakkındaki görüşlerini sınıf seviyeleri ve cinsiyet değişkenlerine göre tespit etmeyi amaçlamıştır. Betimsel bir çalışma olup, tarama modeli kullanılmıştır ve ilköğretim II. kademe öğrencileri ile 2010-2011 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 99 öğrenci katılmıştır (Kız, n = 54 ve Erkek, n = 45; 6. Sınıf = 39, 7. Sınıf = 31, 8. Sınıf = 29). Veri analizi, SPSS paket programı ile yapılmıştır. Bunun için bağımsız gruplar için t-testi, one-way anova ve frekans dağılım analizleri yapılmıştır. İstatistiksel analiz sonuçlarına göre; kız ve erkek öğrencilerin Fen ve Teknoloji dersinde verilen ödevlere yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var iken ($t_{97} = 3.58, p = 0.001 < 0.05$); 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur ($p = 0.975 > 0.05$). Öğrencilerin ödevlere yönelik görüşlerinin analiz edildiği bu çalışmada kız öğrencilerin ödevlere yönelik motivasyonları, ilgileri ve istekleri erkek öğrencilere göre daha yüksek çıkmıştır. Ancak bu durum sınıf seviyelerine göre değişmemektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular ışığında yeni öğretim programımızın kazanımları açısından önemli olan proje, performans ve etkinlik ödevleri ile ilgili öğrencilerin algı ve görüşlerinin incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular mevcut durumu tespit etme ve tedbirler alma açısından katkı sağlayabilir.

Gedik ve Orhan'ın (2013) çalışması, ilköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde verilen ev ödevleri hakkındaki görüşlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Erzurum il merkezine bağlı Yakutiye ilçesindeki tüm ilköğretim 6. ve 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrenciler; örneklemini ise aynı düzeyden ve farklı okullardan basit tesadüfi

örnekleme tekniğiyle seçilen 202 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri “Türkçe Dersi Ödevleriyle İlgili Öğrenci Görüşleri Anketi” ile toplanmıştır. Toplanan veriler “Ki kare” ve “t” testi teknikleriyle analiz edilmiştir. Yazarların elde ettikleri bulgulara göre öğrencilerin ev ödevleriyle ilgili görüşleri arasında cinsiyet açısından kız öğrenciler lehine, akademik başarı düzeylerine göre aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Ödeve karşı tutum noktasında belirleyici unsurlardan birinin de yaş seviyesi olduğu yapılan bazı araştırmalarda ortaya konmuştur. İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde verilen ödevler konusunda akademik başarı düzeyi değişkenine göre aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığıyla ilgili maddeler ele alındığında akademik başarı düzeyine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Yapılan t testi sonuçları da Türkçe dersi ödevlerine karşı öğrencilerin görüşlerinde cinsiyet ve akademik başarı düzeyi değişkenlerinde anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda yazarlar, Türkçe dersi ödevleri üzerine yapılacak yeni araştırmalar için yapılabilecek önerileri şöyle sıralamışlardır:

- Verilecek ödevlerin öğrencilerin akademik seviyelerine uygun olmasına ve akademik gelişimlerine katkı sunabilmesine öğretmenlerce dikkat edilmelidir.
- Türkçe dersinde verilecek ev ödevlerinin öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda onları araştırmaya sevk edecek şekilde olmasına dikkat edilmelidir.
- Verilen ödevler öğretmenlerce mutlaka kontrol edilerek öğrencilerin derse karşı ilgi ve istekleri üst seviyede tutulmalıdır.
- Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin verdikleri ödevler, öğrencinin alanda yabancı oldukları konular verilerek bu konu hakkında araştırma yaptırmak suretiyle öğrencilerin araştırmacı yeteneklerinin ön plana çıkarıcı nitelikte olmalıdır.

Güven ve Demirçelik’in (2013) bu araştırmayla ilköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin performans ödevlerine yönelik görüşleri ve bu ödevlere yönelik etik algılarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmayı betimsel tarama modeli esasına dayandırılmıştır. Araştırma verileri nicel veri toplama yöntemlerinden biri olan anket tekniği ile elde edilmiş olup, üç bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Anketin ilk bölümünde demografik verilere, ikinci bölümünde “Performans Ödevi

Anketine” ve üçüncü bölümde “Ödev Hazırlama Etik Algısı Ölçeği”ne yer verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak performans ödevlerine yönelik algılarının olumlu olduğu, bu ödevleri maddi bir yük olarak görmedikleri ve ailelerin de bu ödevlere karşı olumsuz bir tavır geliştirmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ödevlerini hazırlarken birincil kaynak olarak internete başvurdukları ve en çok matematik dersinden verilen performans ödevlerinden zorlandıkları tespit edilmiştir. Çalışmada ayrıca, kız öğrencilerin performans ödevlerini hazırlamaya yönelik etik algısının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu sonuçlara dayanarak ödevler hazırlamada öğretmenlerin rehberlik görevine daha fazla önem vermeleri, ödevler konusundaki yönergenin öğrenci ve velilere daha net bildirilmeleri, dereceleme puanlama anahtarlarının öğrencilere mutlaka verilmesine özen gösterilmesi, ayrıca kullanılacak kaynaklar boyutunda doğru yönlendirmenin yapılmasına dikkat edilmesi önerilmiştir. Ayrıca, internetten ödev hazırlamaya sınırlama getirilmesi, sadece literatür araştırmaya dayalı değil uygulama, gezi, inceleme, gözlem boyutunda da ödevler verilmesi, bu ödevlerin verilmesinde öğrenci görüşlerinin alınmasına dikkat edilmesi önerilmiştir. Bunun yanı sıra yazar tarafından, performans ödevi hazırlamada etik dışı davranışlarda bulunan öğrencilere bir yaptırım uygulanması, etik değerlere yönelik etkinliklerin yapılması, hatta etik dersine eğitim programı içerisinde yer verilmesi de önerilmiştir.

Kayacık (2013), yaptığı tez çalışmasında ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin öğrenme stilleri ile çalışma alışkanlıkları, ödev motivasyonları ve ödev yapma stilleri arasındaki ilişki ve farklılıkları belirlemeye çalışmıştır. Araştırmacı bunun için çeşitli ölçekler kullanmıştır. Elde edilen veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizi için frekansları, yüzdeleri, aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Öğrenme stilleri ile çalışma alışkanlıkları arasındaki ilişkiye, öğrenme stilleri ile ödev yapma stilleri ve ödev motivasyonları arasındaki ilişkiye, öğrenme stillerine göre ödev yapma stilleri ve çalışma alışkanlıkları arasındaki farklılaşma durumuna ve son olarak ödev yapma stilleri, ödev yapma motivasyonları ve çalışma alışkanlıklarının öğrencilerin demografik özelliklerine göre farklılaşma durumuna bakılmıştır. Araştırmada, Pearson korelasyon katsayısı, t-testi ve varyans analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %54,8’i değiştiren, %24,3’ü yerleştiren, %13,9’u özümseyen, %7’si ayırıştırıcı

öğrenme stiline sahiptir. Ödev yapma sürecinde kendi kendilerine motive olan öğrenciler 107 (%15,2) iken, aileleri tarafından motive edilmeyi tercih edenler 86 (%12,2) ve öğretmenleri tarafından motive edilmeyi tercih edenlerin 111 (%15,8) olduğu görülmüştür. Ödevlerini bir an önce yapmak isteyen öğrenci sayısı 63 (%8,9) ve ödevlerini bitirmede ısrarlı olan öğrenci sayısı ise 109 (%15,5)'dur. Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları incelendiğinde, alt boyutlarından en yüksek ortalama ile 47,06 aktif öğrenme, ikinci sırada 44,86 ortalama ile çalışma için hazırlık çalışma alışkanlığını kullandıkları, en az ortalamaya ise ödev hazırlamada stres ve kaygı alt boyutu sahiptir.

Yazarın yaptığı araştırmanın sonucunda, ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin öğrenme stili ile ödev motivasyonu ve ödev yapma stili arasında anlamlı bir ilişki ve farklılık bulunmaz iken çalışma alışkanlıkları ile öğrenme stili arasında anlamlı ilişki ve farklılıklar bulunmuştur. Öğrencilerin ödev yapma stillerinin, ödev yapma motivasyonlarının ve çalışma alışkanlıklarının; öğrenim gördükleri okullara, sınıf düzeylerine, cinsiyetlerine göre farklılaştığı da araştırmanın diğer bir sonucudur.

Yılmaz (2013) yaptığı çalışmasında, ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda ders veren sınıf öğretmenlerinin Türkçe dersi ödevleri ile ilgili görüşlerini inceleyerek, ödevlerde karşılaştıkları sıkıntıları ve ödevlerin öğrenci başarısına etkisini belirlemeye çalışmıştır.

Araştırmacı, çalışmayı yapmak için 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar merkez ve ilçelerinde, ilköğretim 4 ve 5. sınıfları okutan 60 sınıf öğretmeniyle işbirliği yapmıştır. Bu çalışmada imkânları farklı olan (çevre, ulaşım, okul imkânları vb.) sınıflarda, Türkçe Öğretim Programının ödev uygulamalarına ilişkin daha fazla bilgi elde edinilmeye çalışılmıştır. Görüşmelerde, uzman görüşleri alınmış ve araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan “Öğretmen Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonunda ortaya çıkan veriler nitel araştırma yöntemlerine uygun şekilde analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir.

Yazar araştırma sonucunda, 4. ve 5. sınıfları okutan sınıf öğretmenlerinin verdikleri ödevlerin öğrencilerin okul başarısını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Ödevlerin öğrencilerin yaşına, seviyesine, ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik zevkle yapabileceği nitelikte olması öğrencilerin başarısına katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda da Türkçe

dersinde verilen ödev uygulamalarının okul başarısını arttırması ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, öğrencilere ödev verirken nelere dikkat edilebileceği ve nasıl ödevlendirme yapılacağı ile ilgili önerilerde bulunmuştur.

Yazarın yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin geneli öğrencilere benzer nitelikte ödevler vermektedir. Bunun yanında öğretmenlerin bu ödevleri kontrol etme yöntemleri de benzemektedir. Bu sonuçtan ödevler konusunda farklı kontrol yöntemlerinin işe koşulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Araştırmacının elde ettiği bulgulardan yola çıkarak öğretmen, öğrenci ve velilerin eksiklerinin giderilmesi ile ödevlerin daha etkili olması mümkün olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun için araştırmacının getirdiği öneriler şunlardır:

- Öğretmen, öğrenci ve veliler ödevlerle ilgili bilgilendirilmelidir.
- Öğretmenlere ödev uygulamaları hakkında hizmet içi eğitim verilebilir.
- Ödev konusunda yapılan araştırmalardan öğretmenler haberdar edilerek daha duyarlı olmaları sağlanabilir.
- Ödevler konusunda farklı yaklaşımlar ile ilgili öğretmenler bilgilendirilebilir.

Bozkurt vd. (2014), yaptıkları araştırmada proje ve performans ödevleri ile ilgili konularda sınıf öğretmenlerinin düşüncelerini nitel bir yaklaşımla ortaya koymayı amaçlamışlardır. Proje ve performans ödevleri özellikle ilköğretim okullarında karşımıza daha sık çıkmaktadır. Genelleme kaygısı taşımayan bu çalışmadaki veriler amaçsal örneklem yöntemiyle seçilen 66 sınıf öğretmeniyle yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Ayrıca seçilen öğretmenlerin istekli ve görüşlerini paylaşmaya hazırlıklı olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma bulgularına göre ödevlerin algılanma biçimleri ile yönetim süreci dikkat çeken hususlardır. Bu çalışmada yazarlar, ödevlerin nasıl verileceği, neye göre verileceği, nasıl değerlendirileceği ve nasıl araştırılacağı noktalarında gibi bazı temel sorunların olduğunu görmüştür. Yazarlar araştırmanın sonucunda şu bulgulara ulaşmışlardır;

- Proje ve performans ödevlerinin öğrencilerin bilişsel, toplumsal ve kişilik gelişimine katkı sağladığı ve böylelikle ödevlerin öğrencilerin gelecekte

toplum içinde ve mesleki kariyerlerinde üretken bireyler olmalarına zemin hazırlayacağı öğretmen görüşlerinden anlaşılmıştır.

- Ayrıca bu ödevlerin grup iletişimi bakımından etkin bireyler yetiştirmede, ayrıcalıklı ve birbiriyle uyum içersinde olan kişiler yetiştirmeyi hedeflediği düşünülmüştür.
- Bunun yanında ödevleri genellikle ailelerin ve başka meslek gruplarının hazırladığı, öğrencilerin ödevleri hazırlarken zorlandığı hatta bazı öğrencilerin ilgisiz davrandığı görülmüştür. Bu durum öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerinin yeterli düzeyde olmaması ve ailelerin ödevlerin amacını tam olarak algılayamamasından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.
- Yine sınıf öğretmenleri arasında ödevlerin nasıl verileceği, neye göre verileceği ve nasıl değerlendirileceği konusunda bir birlikteliğin olmadığı belirtilmiştir.
- Öğrencilerin ödev hazırlarken hangi kaynağı nasıl kullanacağını bilmedikleri görülmüştür. Yazarlara göre bu gibi sebepler hazırlanan ödevlerin geçerlik ve güvenilirliklerini olumsuz yönde etkilemektedir.
- Ayrıca ödevlerle ilgili olarak MEB'in de herhangi bir değerlendirme ölçütünün bulunmaması yazarlar tarafından bir eksiklik olarak belirtilmiştir.

Deveci ve Önder'in (2014) yapmış oldukları araştırma, fen ve teknoloji derslerinde verilen ödevlere ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Hem nitel hem de nicel verilerin elde edildiği bu araştırmanın yöntemi karma desen olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Osmaniye il merkezinde görevli 55 fen ve teknoloji öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın nicel verileri, 5'li Likert tipinde "Öğretmen Ödev Ölçeği" ile nitel veriler ise, 5 açık uçlu sorudan oluşan bir anket ile elde edilmiştir. Nicel verilerin analizinde Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testleri kullanılırken, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacıların yaptıkları analiz işlemleri sonucunda öğretmenlerin ölçeğin işlev, tutum ve davranış alt boyutlarındaki puanlarının cinsiyet, sınıf mevcudu, hizmet süresi ve mezun oldukları okul/öğretim programı kategorilerine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunurken, nitel verilerden önemli bulgular elde edilmiştir. Araştırmacıların elde ettiği bulgulara göre öğretmenlerin fen ve teknoloji derslerinde ödev uygulamalarının önemine inandıkları ve ödev uygulamalarında

öğrencilerin sahip olduğu imkânların (bilgisayar, internet, kütüphane, yerleşim yeri, ailenin tutumu) göz önünde bulundurulması gerektiğine dikkat çektikleri görülmüştür.

Tüm bu sonuçlarda yola çıkan araştırmacılar şu önerilerde bulunmuşlardır:

- Öğretmenlerin ödev verirken kolay erişilebilir malzemelerden oluşan deney türü ödevler vermesi gerektiği söylenebilir.
- Bunun yanında öğretmenler daha çok araştırma ve sorgulamaya yönelik, öğrencilerin yaparken eğlenmesini sağlayan oyun türü (maket, poster, afiş, çeşitli modeller vb.) ilgi çekici ödevler vermeye özen gösterebilirler.
- Ödev konusu tasarlanırken bilhassa güncel olan, günlük hayatla ilişkili ödevlerin verilmesine özen gösterilebilir.
- Ayrıca öğretmenlerin, doğada meydana gelen olayların (deprem, tsunami, volkan patlaması, rüzgâr vb.) bilimsel mantığını anlamlarını sağlamaya yönelik ödevler vermesi gerektiği söylenebilir.

Görüldüğü üzere, ilgili alan yazın incelendiğinde yapılan çalışmaların; ödevler ve yararları, eğitimcilerin, öğrencilerin ve ebeveynlerin görüşlerini alma; öğretmenlerin araştırma/ödev konusunda karşılaştıkları problemleri anlama; öğrenci, veli ya da öğretmen ödevlere karşı tutumlarını ölçme, araştırma/ödev yapmanın akademik başarı üzerindeki etkisini ortaya koyma; araştırma/ödev yapmanın farklı değişkenler ile ilişkilerinin ortaya koyma gibi konular ile ilgili olduğu söylenebilir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırmada; ilköğretim öğrencilerinin araştırma becerileri veli bakış açısı ile –veli ve öğrenci boyutunda- ortaya konulmaya çalışıldığı için, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Olgu bilim deseni olarak da bilinen bu modelde ayrıntılı bilgi sahibi olmadığımız ancak farkında olduğumuz sorunlara odaklanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Fenomonolojik araştırmada, varsayım ve paylaşılmış deneyimlerde özün özü vardır. Bu cevherler sıklıkla deneyimden bir fenomen yoluyla anlaşılana ana anlamlardır (Patton 2002, s.106; akt, Merriam, 2013). Bu desende fenomenler çevremizdeki olaylar kavramlar ya da durumlar olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırmadaki fenomen ise çocukları ilköğretimde eğitim gören velilerin araştırma/ödevi çeşitli yönlerden nasıl değerlendirmekte olduğu konusudur. Böylece bu desene konuyla ilgili var olan durum ayrıntılı bir şekilde betimlenmeye çalışılmıştır.

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırma için amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme; önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumları kapsamaktadır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek,

2006). Burada ölçüt, çalışma grubunda yer alan velilerin çocuk/çocuklarının ilköğretimde eğitim görmesidir. Bu ölçüt doğrultusunda 2013-2014 eğitim-öğretim yılında çocuk/çocukları ilköğretim kademesinde eğitim gören, düşük, orta ve yüksek eğitim düzeyine sahip 26 veli ile görüşmeler gerçekleştirilerek veri toplanmıştır. Velilerden 3 tanesinin çocuğu özel okulda, 23'ünün çocuğu devlet okulunda öğrenim görmektedir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Olgu bilim/Fenomolojik araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Görüşme temelde soru sorma ve yanıt alma tekniğidir, fakat özellikle nitel araştırma bağlamında bundan çok daha fazla anlamı vardır (Punch, 2005). Görüşme yoluyla deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışılır. Bu süreçte sorulan sorulara karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru bir şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin temel görevidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Fenomolojik araştırmada, olgulara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak için görüşmenin araştırmacılara sunduğu etkileşim, esneklik ve sondalar yolu ile irdeleme özelliklerinin kullanılması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Deneyimin anlamının altında yatan temel yapıyı ya da gerçekliğı elde etmek için fenomonolojik görüşme öncelikli veri toplama aracıdır (Merriam, 2013). Bu araştırmada araştırma becerilerinin veli ve öğrenci boyutunda ortaya konulması amaçlandığı için, veliler ile görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmada uzman görüşü ışığında oluşturulan görüşme soruları kullanılarak 3 veli ile pilot çalışma yapılmıştır. Bu görüşmeler uzmanlar ile analiz edilerek, amaca uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu olarak düzenlenmiştir. Zira görüşme aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış formlar, velilerin kendini ifade edebilme olanağı bulabilmesi ve sadece ilgili alanda derinlemesine araştırma yapılabilmesi için (Büyüköztürk vd., 2012) gereklidir. Standart soruların dışında ansal ve sonda sorular da kullanılmıştır.

Yapılan görüşmeler velilerden izin alınarak kayıt altına alınmıştır. Veri olarak toplam 6 saatlik (360 dakikalık) görüşme kaydı transkript edilerek yazıya dökülmüştür.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Veri analizi, verinizin anlamını dışarıya aktarma sürecidir. Verinin anlamını dışarı aktarma; insanların ne söylediğini, araştırmacının ne gördüğünü ve okuduğunu birleştirme, indirgeme ve yorumlamayı içerir (Merriam, 2013). Bu araştırmada katılımcıların neler söylediğini ve nasıl bağlar kurduklarını görebilmek için; elde edilen veriler söylem ve betimsel analizine tâbii tutulmuştur.

Söylem, insan deneyimlerini yansıtır ve aynı zamanda da bu deneyimlerin önemli kısımlarını kurar. Bu nedenle söylem analizi, söylemin etkilendiği veya söylem tarafından kurulan insani deneyimin herhangi bir parçasıyla ilgili olabilir (Punch, 2005). Söylem analizi yazılmamış durumda olan söylemin, karmaşık yapısı içerisinde dilbilgisel özellikler dikkate alınarak, niteliksel olarak ve kurumsal biçimlerle çözümlenmesidir (Merriam, 2013).

Betimsel analizde ise elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu analizde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Her bir soru iki ayrı kişi tarafından ayrı ayrı ele alınarak kodlar oluşturulmuştur. Daha sonra bu kodlar alan uzmanları tarafından tekrar gözden geçirilmiştir. Analiz sürecinde farklı sorulardan elde edilen aynı kodlar, doğasına uygun bir şekilde tek bir tema altında toplanmıştır.

Elde edilen bazı bulgularda nitel çalışmaların niceleştirilebilirliği özelliğine (Mayring, 2000) dayanarak sıklık tabloları kullanılmıştır. Tüm bulgular veli söylemlerinden örneklerle desteklenmiştir.

Örnek verilen söylemlerde bulunan veliler; cinsiyetleri, isim ve soyadlarının ilk harfleri ve okula giden çocuk/çocuklarının sınıf düzeyi ile kodlanmıştır. Farazi bir örnekle, erkek bir veli ve çocuğu altıncı sınıftaki Mehmet Aksu (EMA; 6) şeklinde kodlanarak verilmiştir.

3.5. ARAŞTIRMANIN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ

Geçerlik, ölçülmek istenen özelliğin diğer özelliklerle karıştırılmayacak biçimde doğru ölçülebilmesi ile ilgilidir. Bir diğer ifade ile geçerlik, doğru bilgiye ulaşma yolunda alınması gereken önlemleri kapsar. Geçerlik türleri kendi içinde iç ve dış geçerlik olarak ikiye ayrılır. Dış geçerlik sonuçların genellenebilirliği ile ilgilidir (Büyüköztürk vd, 2012). İç geçerlik ise araştırmada elde edilen bulguların gerçek hayattaki doğrularla olan uyumu ile ilgilidir (Büyüköztürk vd, 2012; Merriam, 2009). Ancak, nitel araştırma ile yapılan çalışma ve sosyal bilimler alanlarındaki çalışmaların doğası gereği, nicel araştırmalardaki geçerlik ve güvenilirlik ölçütleri ile değerlendirilmesi konusunda büyük sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu durumun en büyük nedeni, sosyal bilimlerde yer alan olgu ya da durumların bir süreklilik arz ederek, değişim içerisinde oluşudur. Ortaya çıkan bu sorunun aşılması çabası, nitel araştırmanın, gerek veri toplama, gerekse verilerin analiz edilmesi sürecinde birden fazla yöntemin kullanılabilirdiği esnek bir yapıya kavuşması gibi bir fırsatı doğurmuştur. Ayrıca bu sorunun aşılması, nitel çalışmaların geçerliğinin ortaya konulması, nitel araştırma ve sosyal bilimlerin doğasına uygun kavramlarla mümkün olmaktadır. Çoğunlukla nicel araştırmalarda kullanılan iç geçerlik ve dış geçerlik kavramlarının yerine sırasıyla, inandırıcılık ve aktarılabirlik (transfer edilebilirlik) kavramları kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Bu bağlamda çalışmanın inandırıcılığını (iç geçerlik) sağlayabilmek için, analiz edilen verilerden elde edilen kodlar, alan uzmanlarının düşünceleriyle şekillendirilmiş, temalar oluşturulmuştur. Ayrıca görüşme sorularını oluşturmak için üç veliyle pilot görüşmeler yapılmıştır. Böylelikle toplanan verilerin inandırıcılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Bunun dışında görüşmeler esnasında söylemlerin/verilerin

anlaşılabilirliği için sonda ve ansal sorular kullanılmıştır. Böylece velilerin kendi söylemlerini teyit etmeleri sağlanmıştır.

Araştırmanın aktarılabirliğini (transfer edilebilirlik, dış geçerlik) sağlamak için amaçlı örneklemelerden ölçüt örneklem seçilmiştir. Bu amaçla çocukları ilköğretimde eğitim gören anne ve babalarla görüşme yapılmıştır. Ayrıca elde edilen veriler ayrıntılı betimlenmiş, verilerin temalar kapsamında değerlendirilmesinden sonra, ortaya çıkan her bir ifade, doğrudan alıntılarla olduğu gibi yansıtılmış ve veri kaynağı olan velilerin, görüşmeler esnasında hangi ortam ve düşüncelerde oldukları aktarılmaya çalışılmıştır.

Güvenirlik, aynı ölçümlerin aynı koşullarda tekrarı ile elde edilen sonuçların kararlılığıdır. Bir başka deyişle güvenilirlik, araştırma süreci ve verilerin başka bir araştırmacı tarafından da değerlendirilebilecek biçimde tanımlanmasını ifade eder. Güvenirlik türleri de kendi içinde dış ve iç güvenilirlik olmak üzere ikiye ayrılır. Dış güvenilirlik, benzer ortam sağlandığında aynı sonuca ulaşılabilmesi, iç güvenilirlik ise aynı veri kullanıldığında farklı araştırmacıların aynı sonuca ulaşabilmesiyle ilgilidir (LeCompte ve Goetz, 1982: akt. Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bahsi geçen sebeplerden dolayı nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan çalışmalar ve sosyal bilimler alanlarının doğası gereği, iç ve dış güvenilirlik kavramı için ise sırasıyla, tutarlık ve teyit edilebilirlik kavramları kullanılmaktadır.

Çalışmada tutarlığın (iç güvenilirlik) sağlanabilmesi için, kodlamalar ve veri çözümlemeleri iki ayrı kişiyle gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında araştırmanın teyit edilebilirliğinin (dış güvenilirlik) sağlanması için ise kodlamalar aynı kişi tarafından birer ay arayla iki defa kodlanmış ve bu kodlar karşılaştırılmış bununla birlikte, görüşmeler aynı kişi tarafından yapılmış, ayrıca uzman görüşüne de başvurulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu araştırmanın bulguları dört temel başlık altında ele alınmıştır. Bunlardan ilki “Veli Açısından Araştırma/Ödev Kavramı”, ikincisi “Araştırmaya Dayalı Ödev Anlayışı”, üçüncüsü “Araştırma/Ödev Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar” ve sonuncusu da “Araştırma/Ödevden Zevk Alma Durumları” bulgu başlıklarıdır.

4.1. VELİ AÇISINDAN ARAŞTIRMA/ÖDEV KAVRAMI

Velilerin ödevi, öğrenci ve kendi bakış açılarıyla değerlendirmeleri üç alt başlıkta ele alınmıştır. Bunlardan birincisi veliye göre öğrenci açısından ödev kavramının neyi çağrıştırdığı, ikincisi veli bakış açısından ödev kavramının neyi çağrıştırdığı ve üçüncüsü de veliye göre ödevin mahiyetinin ne olduğudur.

4.1.1. Veliye Göre Öğrenci İçin Araştırma/Ödev Neyi Çağırıyor?

Velilerin bu konudaki düşünceleri 3 tema bağlamında ele alınarak değerlendirilmiştir. Bunlar “olumlu” olan söylemler, “olumsuz” olan söylemler ve “diğer” söylemlerdir. Konuyla ilgili örneklere aşağıda temalar bağlamında yer verilmiştir.

Tablo 1: Veli Açısından Öğrencilerdeki Ödev Çağrışımları

Tema	Söylem	Sıklık	Toplam
Olumsuz	Eziyet	8	23
	Gereksiz Bir Şey	7	
	Zorluk	3	
	Yük	2	
	Emir ve Telkin Vererek Yapılan Bir Şey	2	
	Yardıma İhtiyaç Duyulan Bir Şey	1	
Olumlu	Sorumluluk	9	13
	Gerekli Olan Bir Şey	2	
	Zevk Alınan	2	
Diğer	Dar Zamana sıkıştırılan/Geciktirilen Bir Şey	6	11
	Zorunluluk/Görev	5	

Tablo 1’de velilerin, çocuklarının ödevine verdiği anlamı 11 farklı söylemle ifade ettiği görülmektedir. Tabloda görüldüğü üzere veliler, çocuklarının çoğunlukla ödevine karşı olumsuz bir tutum içinde olduklarını belirtmişlerdir. Konuyla ilgili veli söylemleri aşağıda örneklendirilmiştir:

KŞY;2: *Çocuklara göre ödev işkence. Çünkü fazla, aşırı oluyor. Yani her çocuğun kapasitesine göre olmuyor. Bir de öğretmenler korkutuyorlar çocukları. Hani ödüllendirme, hevese getirme yok. Bu yapılacak o kadar. Ezberci sistem...*

EYG;6: *Açıkçası bunun kendilerine çok fazla yararı olmadığı, sadece hazır olan bir bilgi alıp öğretmene sunmayı içeren, affedersiniz ama kaba bir tabir ile angarya olarak görüyorlar. Sadece yasak savmak anlamında bunlar yapılıyor.*

EBK;1: *Ödev deyince o anda yapıp kurtulmuş olmak gibi şeyler düşünüyor....*

KSK;8;8;4: *Onlar ödevi çok önemsemiyorlar bence. Ödev veriliyor, annenin babanın zorluğuyla yapıyorlar yani. Anne baba sürekli başlarında “yap yap” diye tekrar ederek yapıyorlar ödevi.*

KAK;5: *Gözlemlediğim kadarıyla artık nasıl görüyorlarsa çok da çalışmadıkları, çalışırken yüksünerek bir yük gibi görerek çalıştıklarını görüyorum...*

EME;2;5: *Hafta başladığı zaman çocuk sıkılıyor. Kendi kendine yapabilse ödevlerini, sıkılmayacak yani...*

KSH;5: *Çocuğumuz için hiçbir şey ifade etmiyor. Çünkü sadece geçiştirmek şeklinde, “anne olur, tamam, hallederim” gibi. Bu “benim sorumluluğum, bunu yapmalıyım yaptığım zaman bilgilerim daha kalıcı olacak” şeklinde bir bilinç yok.*

Yukarıda da görüldüğü üzere veliler öğrencilerinin ödevi olumsuz algıladıklarını açık bir dille ifade etmişlerdir. Davranışçı sistemin emir itaat zincirindeki halkalarından biri olarak niteledikleri “yasak savmak, öğretmenin korkutması, yapıp kurtulmuş olmak, önemsememek, anne babanın telkiniyle zorla yapmak, yük olarak görmek, sıkılmak, geçiştirmek, ezberci sistem, angarya” gibi söylemleri bu olumsuzluğu açıkça göstermektedir.

Tabloda görüldüğü üzere, çocuklarının ödevine karşı “olumlu” bir tutum içinde olduklarını belirten veliler de vardır. Konuyla ilgili veli söylemleri aşağıda örneklendirilmiştir:

EMÇ;6: *Ödev, çocuk için bir sorumluluk.. Okuldan geldiği zaman, mesela onun yapılması için sorumluluğu üzerinde taşıdığını biliyor.*

EHHK;2;5: *Okuldan geldiğinde ödevi bitirince huzur buluyor. Ödevini yapmadan huzur bulmuyor, onları yaptıktan sonra oyununu oynuyor, istirahatına bakıyor.*

EAY;3;7: *Ödevine karşı olan bir tepki vermiyor, hoşuna gidiyor. Ödev çocuklar için zevкли.*

EMÇ;6: *Okuldan geldiği zaman ödevin yapılması gerektiğini, kendisi sorumluluğu üzerinde taşıdığını biliyor. Ödevin gerekli olduğunu da düşünmüyor ve zevkle de yapmaya çalışıyor.*

Velilerin bir kısmı ise çocukları için ödev kavramının “sorumluluk, zevkle yapılan bir şey, yapınca huzur bulunan hoş giden ve gerekli bir şey” anlamına geldiğini ifade etmektedir.

Öğrenciler için ödevin ne anlama geldiğini diğer söylemlerle ifade eden veliler de söz konusudur. Bu söylemlere örnekler ise şu şekildedir:

EAK;8;8;4: *Çocuklara göre ödev deyince ne bileyim, dar zamana sıkıştırılan bir şey yani. İkinci plana atıyorlar. Mesela cumartesi Pazar tatil, Pazar günü akşam yapmaya kalkıyor. Daha önce yapmıyor. Ödevini yaptın mı diye tekrar tekrar soruyoruz, “yapacağım, yaptım” gibi ne bileyim geciktiriyorlar yani.*

KZÇ;2: *Yapmak zorunda olduğu görev, zorunluluk okul tarafından verilen... Ya da öğretmene itaat.*

KAK;1: *Mesela kızım okulda da dersle uğraştıkları için eve geldiğinde ödev yapmak istemiyor sonra kendi meçbur yapacağı için ödevini yapıyor.*

EYG;6: *Açıkçası öyle plansız zamanlarda ödevler veriliyor ki örneğin, bugün ödev verilip iki gün sonra ya da yarın çok da geniş kapsamlı şekilde getirin deniyor.*

Bazı veliler ise çocuklarının ödevi, “geçştirilen, yapmak zorunda oldukları görev, öğretmene itaat olarak yapılan bir şey ve dar zamana sıkıştırılan bir şey” olarak gördüklerini belirtmiştir.

4.1.2. Veli Açısından Araştırma/Ödev Neyi Çağırıyor?

Velilerin bu konudaki düşünceleri, 3 tema bağlamında ele alınarak değerlendirilmiştir. İlk tema velilerin ödev kavramına yönelik “olumlu” çağrışımları, ikinci tema velilerin ödev kavramına yönelik “olumsuz” çağrışımları ve son olarak da “diğer” çağrışımlar temasından oluşmaktadır. Bu bulguları gösteren örneklerle temalar bağlamında aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 2: Ödev Kavramının Velilerdeki Çağrışımları

Tema	Ödev Çağrışımları	Sıklık	Toplam
Olumlu	Ders Tekrarı	22	46
	Sorumluluk	7	
	Derse Hazırlık	4	
	Eksiklikleri Tamamlama	4	
	Araştırma	3	
	Düzenli Çalışma	3	
	Zevk Alınan	2	
	Gerekli Olan Bir Şey	1	
Olumsuz	Eziyet/Zorluk	2	7
	Kişiyi Oyundan Alıkoyan Uğraş	1	
	Gereksiz Bir Şey	1	
	Yük	1	
	Emir ve Telkin Vererek Yapılan Bir Şey	1	
	Vermiş Olmak İçin Verilen	1	
Diğer	Zorunluluk/Görev	2	3
	Öğretmenlerin Okulda Tarif Ettiği Bir Şey	1	

Tablo 2’de görüldüğü üzere veliler, ödev kavramının 16 farklı çağrışımla ifade etmişlerdir. Tablo kategorisel olarak incelendiğinde ödev kavramını “olumlu” bir şekilde ifade eden velilerin görüşleri, 8 farklı kod altında toplanmıştır. Bu konuya dair veli söylemleri aşağıda örneklendirilmiştir:

KAK;1: *Ödev deyince aklıma okulda sınıfta işlediği konuların çocukların evde pekiştirmesi unutmaması için tekrarlama amacıyla yapılanlar gelir.*

EMÇ;6: Ödev çocuk için bir sorumluluk. Sorumlu olarak görüyorum çünkü daha ileriki seviyede çocuğun gelişimi için böyle bir sorumluluk alması üzerine düşen görevi yapması ve onun için güzel bir şey olduğunu..... hem sorumluluk kavramını öğretmek hem de verilen görevleri yerine getirmek, bu anlayışı ona daha iyi kavratmak için uygun görülen bir şey.

EHHK;2;5: Ödev deyince, okulda yapılan derslerin evde tekrarı, yarınki konu için hazırlanma geliyor aklıma.

EYO;1: Öğrencinin düzenli çalışması için, onu düzenli çalışmaya yönlendiren bir sistem aklıma geliyor.

KKY;8: Çalıştığın dersle ilgileniyorsun mesela. Bir görev verildiğinin farkındasın, bir sorumluluk taşıdığının farkındasın. Aklıma onlar geliyor işte.

ESY;8: Ben ödevden zevk alırdım verildiği zaman. Çünkü herhangi bir sıkıntım yoktu, kafam çalışıyordu.

KŞY;1: Ben ödevleri bir zevk olarak yapardım, araştırarak, kütüphaneye giderek, ansiklopedilere bakarak.

EYG;6: Ödev, bireyi araştırmaya teşvik etmek, kendi başına bir şeyleri ortaya koyabilmesine, bazen de öğretim faaliyetleri içerisinde eksik kalan anlarda devreye giren bir yöntem.

Yukarıda da görüldüğü üzere, velilerin büyük bir çoğunluğu ödev kavramı hakkında olumlu tutumlara sahiptir. Kendilerinde var olan çağrışımlar “okulda işlenen dersin unutulmaması ve pekiştirilmesi için bir araç, sorumluluk, düzenli çalışmaya yönlendiren, sonraki derse hazırlanmada faydalı olan, yapılırken zevk duyulan, araştırmaya yönlendiren bir yöntem” olarak görmektedir. Ancak Tablo 1’de görüldüğü üzere, çocukları ile veliler arasında ödev kavramının anlamlandırılmasında büyük oranda bir farklılık söz konusudur. Velilerin büyük bir kısmı ödev konusunda olumlu yaklaşıma sahipken, velilerin gözünden öğrencilerde bu durum tersinedir.

Ödev kavramının kendisinde “olumsuz” çağrışımlar yaptığını düşünen bazı veliler, bu çağrışımları altı farklı biçimde ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili veli görüşlerine örnekler aşağıda verilmiştir:

KAK;5: Benim için aslında çok da gerekli görmediğim, nasıl olsa sınıfta aldığım bana yetiyor diye düşündüğüm bir şey.

EME;2;5: Ödev deyince bana eziyet olarak geliyor. Çocuk okula gidiyor, oyun oynuyor geliyor bir bilgi alamıyor geliyor eve evde de televizyon veya bilgisayara takılıyor. Bilgisayara takıldığı zaman ödev bize yük oluyor. Biz yapmaya kalksak bu sefer bir, iki, üçe kadar yardım ediyoruz. Çocuğa verilen ödevlerde üçüncü sınıftan sonrası bizi aşıyor artık.

EYG;6: Ödevler çok düşünülmeden veriliyor, ödev vermek için ödevler veriliyor genellikle. Ödev verildiği zaman ödev sürecini öğretmenin çok iyi analiz ederek mutlaka dönütler

vermesi gerekiyor ki ödev amacına ulaşsın. Genellikle bunlar pek dikkate alınmadığı için ödevler kağıt üzerinde bir şeylerin olması anlamında yapılıyor.

EYO;1: Çocuklar oyun oynamak varken ödevle uğraşiyor, ödev çocuğu oyundan alıkoyan bir uğraş.

KAK;5: Benim için aslında çok da gerekli görmediğim bir şey, nasıl olsa sınıfta aldığım bana yetiyor düşüncesinden dolayı.

EİY;2: Benim öğrenciliğimde öğretmenler bize öğretirdi, biz evde ödevi yapardık. Şimdiki öğretmenler okulda öğretmiyorlar git annen baban öğretsin diyorlar, evde biz öğretmeye uğraşıyoruz.

Ödev kavramının olumsuz çağrışımında bulunduğu veliler bu durumu yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi “gerekli görülmeyen, eziyet, vermiş olmak için verilen, çocuğu oyundan alan bir uğraş” ifadeleriyle açıklamışlardır. EYG;6’nın söylemi incelendiğinde, ödevlerin olumsuz bir şekilde algılanmasında öğretmenin geri dönüt verme noktasındaki yaklaşımının, ödevlerin hedefe ulaşmasındaki etkisini düşürdüğü anlaşılmaktadır. Öte yandan EYO;1’in “ödev çocuğu oyundan alıkoyan bir uğraş.” şeklindeki ifadesi ise ödevin gelişim çağındaki öğrencilerin oyun oynamasını engellediği konusuna vurgu yapmaktadır. Zira oyun, çocuğun çevresi ile kendi dünyasını aynı paydada buluşturan önemli bir unsurdur. Oyun sayesinde çocuk, yaşadığı olayları oyunlaştırarak öğrendiklerini pekiştirir (Başal, 2010). Piaget’e göre, oyunun çocuğun zihinsel gelişimi üzerine olumlu bir etkisi vardır. Çocuk, dış dünyayı kendince yorumlama becerisini ve çevresinin kendisine sunduklarına tepki verme stilini oyunla geliştirmektedir (Özdoğan, 2004). Bu bağlamda çocuğun hayatında bu derece önem taşıyan bir etkinlik olan oyunun ödevler ile engellenmesi, bedensel ve zihinsel gelişimlerini tam olarak tamamlayamamış, çevresine uyum konusunda problemler yaşayan bireylerin ortaya çıkmasına sebebiyet verecektir.

Olumlu ve olumsuz görüşün dışında fikir beyan eden velilerin söylem örnekleri ise aşağıda sunulmuştur:

KES;2;6: Zorunluluk. Onu yapman gerekiyor. Okuldan gelince mecburen yapmak zorundasın. Ertesi güne yapmadın mı derse dikkatini veremiyorsun. Dikkatli dinleyemiyorsun.

EYG;6: Öğrenci sayısı çok fazla, öğretmenlerin ders sayıları çok fazla otuz saat derse girerek ödevleri süreç içerisinde değerlendirme ve not girme zorunluluğu var. Dolayısıyla sadece işi kurtarabilmek, oradaki zorunluluğu ortadan kaldırabilmek adına yaptırılan bir şey ödev.

Bu noktada EYG;6'nın; öğretmenin bir formaliteyi yerine getirmek için öğrencilere ödev verdiği düşüncesi ön planda olduğu görülmektedir. Bu durumun öğretmen düşüncelerine dayalı bir çalışmayla araştırılması, çıkan sonuçlara göre önlem alınması gerekmektedir.

4.1.3. Veliye Göre Araştırma/Ödevin Mahiyeti Nedir?

Velilerin bu konudaki düşünceleri 2 kategoride ele alınarak değerlendirilmiştir. İlk kategori “*veliye göre ödevin gerekliliği*” ikinci kategori ise “*veliye göre ödevin amacına ulaşım ulaşmadığı*” konularını içermektedir.

4.1.3.1. Veliye göre araştırma/ödev gerekli midir?

Bu bağlamda ödevin gerekliliği konusundaki velilerin görüşleri, “*gerekli*” ve “*şartlı olarak gereksiz*” kategorilerinde temalaştırılarak değerlendirilmiştir. Temalar doğrultusundaki nedenler ise Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Velilere Göre Ödevin Gereklik Durumu

Tema	Nedeni	Sıklık	Toplam
Gerekli	Öğrenilenlerin tekrarı ile daha kalıcı olması	12	24
	Çocuğun görev bilincini kazanması	7	
	Okulda verilen bilgiyle yetinilmemesi	3	
	Başarının test edilebilmesi	1	
	Çocuğun vakit kaybını önlemesi için	1	
Şartlı Olarak Gereksiz	Sistemli bir çalışma düzeni varsa gereksiz	1	2
	Seviyenin üzerinde ödevler verildiğinde gereksiz	1	

Tablo 3'te görüldüğü gibi, ödevlerin gerekli olduğunu düşünen veliler bunun için gerekçe olarak beş farklı neden ileri sürmüşlerdir. Konuyla ilgili veli görüşleri aşağıda örneklenmiştir:

EMÇ;6: *Ödev gerekli tabi. Öğretmenin vermiş olduğu bir görev diyelim artık. Bu görevin yerine getirilip getirilmediğini, çocuğun onu alıp almadığını, başarılı olup olamayacağını test için gerekli.*

KSK;8;8;4: Ödev bence gerekli bir şey. Tekrar yapmaları açısından iyi olur. Kafalarına daha iyi, daha güzel girer. Evde boş boş oturana kadar ödev yapmaları çok daha iyi.

EHHK;2;5: Ödev gerekli çünkü vermediğin takdirde okuldakiyle ne kadar yetinilebilir ve her çocuğun ne kadar kapasitesi var ki okuldakiyle yetinebilecek.

EBK;1: Tabi ki ödev çok gerekli bir şey yani o olmazsa kendi haline kalır o hiç durmadan oyun oynamaya çalışır.

KHÇ;6: Ödev bence gerekli bir şey. Okulda öğrendikleri şeyleri pekiştirebilmesi için yani hem tekrar açısından hem kalıcı olması açısından. Çünkü ödev verilmemiş olduğu zaman çocuk eve geliyor, ya parkta sokakta oynayacak ya da evde bilgisayar başında veya arkadaşlarıyla oynayacak, unutacak okulda öğrendiklerini.

ESY;8: Ödev lüzumlu. Çünkü mesela bizim çocukların sınıf kalabalıktı. Yani birilerinin şımarıklığı, diğerlerini, okumak isteyen çocukları dinlettirmiyor. ... Ödev burada şu yönden lazım, okulda tam alamadığı bir şeyi tekrar edince rahatça alabiliyor çünkü evinde o ortamda okuldaki gürültü patırtı olmuyor.

EAK;8;8;4: Bence gerekli. Ben eve gidince “şu ödevim var yapayım” diye çocuk kendi kendine sorumluluk hissine kapılır yani. Sorumluluk olması iyi olur çocukta. Ödev olmasa ne yapacak çocuk girecek internete boş şeylerle uğraşacak.

KKY;8: Tabi ki gerekli. Sorumlu olduğunu biliyorsun. Sana sorumluluk verildiğini biliyorsun. Bu da seni geliştiriyor. Düşün ki sene başında öğretmenimiz sınıfa dolap yaprak mı öğrenciler kitap defter getirmiyor diye. Maksudı hani her gün ödev vermemek kitap defterler eşyalar okulda kaldığı için. Hocam dedik siz ödev vermezseniz çocukları salmış olursunuz iyice. Benim çocuğumla sorunum yok ama sokaktan gelmez çocuklar dedik. Ama o ödevler, hayatını düzenliyor. Ben ödevin verilmesi taraftarıyım.

Ödevin gerekli olduğunu düşünen veliler fikirlerini yukarıda da görüldüğü gibi, “görev bilinci, tekrarlama, okulda eksik kalan bilgilerin tamamlanması, kalıcılık” olarak ifade ettikleri nedenlerle açıklamışlardır.

Bunun dışında yukarıdaki söylemlerde EBK;1’in “ o olmazsa kendi haline kalır o hiç durmadan oyun oynamaya çalışır” ve KHÇ;6’nin “ Çünkü ödev verilmemiş olduğu zaman çocuk eve geliyor, ya parkta sokakta oynayacak ya da evde bilgisayar başında veya arkadaşlarıyla oynayacak” şeklindeki düşünceleri, bazı velilerin çocuğun gelişim sürecinde oyun ihtiyacını göz ardı ettiğini göstermektedir. Oysaki daha önce de bahsedildiği üzere çocuğun gelişimi için oyunun büyük bir yeri vardır. Çocuğun benlik bütünlüğünü sorunsuz bir biçimde tamamlayarak, çevresi ile uyumlu hayatını sürdüren, çevresine karşı anlamlı tepkiler verebilen bir birey olarak yetişmesi için son derece önemli ve değerlidir. Aynı zamanda oyunun öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkisi (Pehlivan, 2005) nedeniyle çocuğun çevresi tarafından oyuna teşvik edilmesi gereklidir.

Öte yandan tabloda görüldüğü üzere ödevin gereksiz olduğunu şarta bağlayan velilerin ifadeleri de “*şartlı olarak gereksiz*” teması ile verilmiş olup aşağıda bu ifadelere örnekler verilmiştir.

EYO; 1: *Bilinçli bir aile varsa çocuğa bir çalışma sistemi oturtmuşsa çocuk düzenli çalışıyorsa ödev gerekli değildir. Ama ailenin böyle bir çalışma sistemi yoksa zaten öğretmen ödev vermediği zaman çalışmayan öğretmen tarafına düşer. Çünkü ödev veriliyorsa çocuk ödevle uğraşıyorsa o zaman okulda bir şeyler yaptırılıyor çalıştırılıyor şeklinde algılanıyor.*

EİY; 2: *Öğretmenler şu anda benim gördüğüm kadarıyla görevlerini tam yapmıyorlar. Çocukları direkt velilerin üstüne salıyorlar. Mesela performanslarda adam bir ödev veriyor elektrik düzeneği...! İkinci sınıftaki üçüncü sınıftaki çocuk nasıl yapsın kapasitesinin üzerinde ödevi.*

Veliler ödevi “*şartlı olarak gereksiz*” olarak gördüklerini “*kapasitenin üzerinde ödevler ve sistemli çalışma düzeninin var olması halinde ihtiyaç kalmaması*” ifadeleriyle belirtmektedirler. Bu noktada EİY;2’nin söylemi incelendiğinde öğretmenlerin performans ödevlerini amacına uygun bir şekilde yaptırmadıkları anlaşılmaktadır. Oysa performans ödevleri öğrencinin ödevle ilgili uygulama basamaklarının takip edilmesine olanak verir. Öğrencilerin bilgi ve becerilerini ortaya koyarak oluşturdukları çalışma, ürün ya da etkinliklerin değerlendirilmesi süreci, performans değerlendirme olarak ifade edilebilir (MEB, 2008: 30). Bunun yanında performans ödevi, öğrencinin bir problemi çözebilmesi için farklı yolları araştırarak ve deneyerek bir cevaba ulaşmasını sağlar (Bahar vd. 2008).

4.1.3.2. Veliye göre araştırma/ödevler amacına ulaşıyor mu?

Ödevlerin amacına ulaşip ulaşmadığına ilişkin veli görüşleri, “*amacına ulaşıyor*”, “*amacına ulaşmıyor*” ve “*amacına kısmen ulaşıyor*” temaları altında ele alınmıştır. Bu bulguları gösteren örneklere temalar bağlamında aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 4: Velilere Göre Ödevin Amacına Ulaşma Durumu

Tema	Nedeni	Sıklık	Toplam
Amacına Ulaşıyor	Ödev yapmanın başarıyı artırması	7	17
	Ödevin sorumluluk bilinci oluşturması	4	
	Ödevleri yaptıkça kendine güvenin artması	3	
	Öğrenilenin pekişmesiyle unutulmasının zorlaşması	2	
	Gelecek derse ön hazırlık olması	1	
Amacına Kısmen Ulaşıyor	Bilgi araştırma ve emekle kazanılırsa	3	11
	Yeterli miktarda verildiğinde	3	
	Severek yapıldığında	2	
	Ödevler aşırı fazla verilmez ise/ az verilirse	2	
	Verilen ödevin çok zor ya da kolay olması	1	

Ödevin “amacına ulaştığı” düşüncesine sahip olan veliler görüşlerini, 5 farklı biçimde ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili bazı veli söylemleri aşağıda örneklendirilmiştir:

EHK; 2; 5: *Gayet amacına ulaştığını düşünüyorum. Çünkü çocuğun kaygısız kalıp da ders çalışmadan okula gidip gelmeyle, aynı işe gelir gider gibi, olduğu kadarı olur olmadığını bırakır şeklinde olur. O da uygun olmaz. Ödev verildiğinde konular üzerinde çalışmış oluyor, okulda da üzerine takviye yapılıyor, çocuğun anlaması, öğrenmesi rahatlıyor, kolaylaşıyor. Öğrendiğini tatbik ediyor, unutmaması zorlaşıyor.*

KSK; 8; 8; 4: *Ödev amacına ulaşıyor. Dersleri iyi, güzel geliyor. Kafasına daha iyi yatıyor. Okulda yaptığını tekrarlayınca evde ödevle daha başarılı olur, notları yükselir. İyi bir şey ödev.*

KAK; 5: *Ödevlerini yaptığında mesela yazılısı daha güzel, sonuç daha güzel ve kendi daha rahat. Bakıyorsun, çocuğun kapasitesi var çalıştığında alacak ama savsaklamış, okulda dinlemiş dinlememiş veya eve gelmiş tekrarını yapmış yapmamış veya dersini çalışmamış sınav sonucuna yazılı notlarına yansıyor tabi en sonunda çocuğun büyük bir şekilde huzursuz ve mutsuz olmasına neden oluyor. Ama ödevini yaptığı vakit üzerine düşeni çok değil minimum seviyede bile yapsa hem kendi mutlu oluyor hem de sonuç daha güzel oluyor.*

KFY; 3; 7: *İki çocuğumda da amacına ulaştığını görüyorum. Tamam, şu anda liseye üniversiteye gitmiyorlar ödev sayesinde ama en azından ben yaptıklarının, uğraştıklarının karşılığını aldığını düşünüyorum. Mesela yirmi dört yirmi beş kişinin içinden senin çocuğunun durumu güzel dediği zaman öğretmen, ben gerçekten mutlu oluyorum yani.*

ESY; 8: *Bence ulaşıyor. Bizimkiler iyi. Bir arkadaşı var mesela bizimkinin, sadece okuldan aldığıyla, özel okula, dershaneye, özel derse gitmeden dört yüz elli puan çıkarmış. Bu puan yani sadece okul ve kendi çalışmasıyla çıkıyorsa bu büyük bir başarıdır yani.*

EİT; 3; 8: *Sonraki ders, sınavlar zaten hep ön hazırlık istiyor. Mesela ben işyerine nasıl gidiyorsam, görev bilincim varsa, 8 saat çalışıyorum. Ödev de aynı onun gibi düşündüğünde, geleceğin, hayatın bir parçası. Mesela öğretmen olmuşsun, senin ilkokuldaki yaptığı ödevlerin belki sana etkisi var.*

Yukarıdaki veli söylemlerinde de görüldüğü gibi veliler ödevin amacına ulaşmakta olduğunu, “*öğrenilenin unutulmaması, başarının etkilenmesi, manevi olarak rahatlık mutluluk hissi vermesi, sonraki derse ön hazırlık olması*” gibi nedenlerle açıklamışlardır.

Bunun dışında KZÇ;2'nin söylemindeki şu analogi dikkat çekicidir: “*Pekiştirmekse amacı pekişiyor. Zihne yerleştirmekse zihne yerleşiyor. Derste anlatılanlar, zaman yeterli olmadığı için belki de eksik kalabiliyor pekişmemiş olabiliyor. Öğretmen olarak anahtar veriyorsunuz bazen derste kapıyı çocuğun açması gerekiyor veya tekrar etmezse çocuk öğrenemeyebiliyor. Mesela yemek yaparken sadece tarifi almak yetmez o yemeği de mutlaka yapmanız gerekir ki yemeğin nasıl yapıldığını bilesiniz. Ya da daha güzel, daha kıvamlı yemek yapmak istiyorsanız onu birkaç kere yaparak tekrar etmeniz gerekir, ödev de bunun gibi.*” Görüldüğü üzere KZÇ;2, konuyu anlamayı kapıya ve yemek tarifi almaya ödevi ise anahtar ve yemek yapmaya (uygulamaya) benzeterek ödevinin önemini ifade etmeye çalışmıştır.

Ödevin amacına ulaşmasını bir şarta bağlayan veli ifadeleri ise “*amacına kısmen ulaşıyor*” temasıyla değerlendirilmiştir. Bahsedilen veliler, bu durumu 3 ayrı nedene dayandırarak ifade etmiştir. Konuyla ilgili veli ifadeleri şu şekilde örneklenebilir:

EYO;1: *Ödevlerin az olması amacına ulaşmasında fayda sağlar. Çünkü hiç vermediğiniz zaman aile evde konuları tekrar etme ya da öğrencinin eksik olduğu konular üzerinde çalışma gibi bir şey yaptırmıyor. Fazla olduğu, öğrencinin yaş grubuna uygun olmadığı zaman da onu bıktırıyor, derslerden soğumasına okuldan uzaklaşmasına neden oluyor.*

EAK;8;8;4: *Ödevi yerli yerinde vermek gerekir. Her zaman mesela haftanın belirli günleri her dersten azar azar ödev vermek gerekir çocuğu fazla yormayacak şekilde. Çocuğu da fazla boş bırakmayacak, seveceği şekilde ödev verilecek. Mesela fazla ödev verip de bıktırmayacaksınız.*

KŞY;2: *İsteyerek, severek yaptığı zaman amacına ulaşıyor. Diğer türlü ulaşmıyor. Almıyor yani bir yerden sonra zorladın mı almıyor.*

EYG;6: *Geçmişte yaptık bize de yaptırdılar zorla roman okutulduğunu, zorla tiyatro eseri inceletildiğini ben biliyorum. Şimdi dönüp baktığım zaman bana ne faydası oldu, hemen hemen hiçbir faydası olmadı. Belki çok değerli zamanımızı çaldı. Ama şöyle yaparsak, bir tane konuyla ilgili zevk aldığımız bir konu da olabilir bu, merak ettiğimiz bir konuyu araştıralım gelelim, sınıfta bütün arkadaşlarımızla hatta okulda imkan varsa bütün öğrencilerle bunu paylaşalım, olumlu ya da olumsuz eleştirileri alalım tarzında olursa o zaman herhalde faydası olacaktır.*

EMÇ;6: *Ödevin amacı, görmüş olduğu dersi tekrar etmesi, daha iyi kavraması. Bazen ödevin aşırı zor veyahut kolay olmasından dolayı istenen amaca ulaşmadığı da oluyor.*

Görüldüğü üzere bazı veliler ödevlerin amacına ulaşmasını “*ödevlerin fazla olmaması, ödevin seviyeye uygun olması, emek harcanarak yapılması, isteyerek severek yapılması, aşırı zor olmaması*” gibi şartlara bağlamışlardır. Özellikle EYG;6’nin belirttiği gibi, yapılan eylem faydalı bile olsa zorlayarak verilen ödevler, itici bir etki yaratmaktadır. Ödevin, nasıl yapıldığından daha çok yapılıp yapılmadığına önem veren bir yaklaşım benimsendiğinde amacına ulaşamadığı söylenebilir. Ödev, öğrencinin seviyesine göre üstesinden gelebileceği uygun bir düzeyde olmalıdır. Çok kolay ise, öğrenci sıkılacak ve motive olmayacaktır. Kabiliyetinin üzerinde bir zorluk düzeyi de öğrencinin ödevi terk etmesine yol açacaktır (Akbaba, 2006).

Öte yandan EME;2;5’nin “*Bazı yönden ulaşıyor, bilgisayar yönünden biraz geride kalıyor. Baktığın zaman, öğretmene bilgi açısından çok bilgi gitmiş oluyor ödevle ama çocuğa baktığında, o bilgiyi kısa yoldan elde ettiği için çocuk yönünden bilgi olduğunu göremiyorsun. Okul bittiği zaman çocuk yeterli bilgiyi almadan çıkıyor.*” şeklindeki söylemi, aslında ödevin amaca ulaşip ulaşmamasıyla ilgili değildir. Bahsedilen bu durumun temel nedeni ödevlerin öğrenciye katkıda bulunacak ve becerilerini geliştirecek nitelikte olmamasından kaynaklanmaktadır.

Diğer yandan ERS;2;6’nın “*Amacına şöyle ulaşıyor, yazılı olursa ulaşıyor. Hani mesela bunu bulun gelin internetten gibi değil de yazılı olarak yapılan ödevler bence. İşte bunu yazın gelin işte bunun özetini çıkartın gelin gibilerinden. Emeği oluyor, okuyor, anlıyor bu daha faydalı o yüzden*” söylemi gerçekten ülkemizdeki okullarda verilen ödev anlayışını yansıtmaktadır. Öğrencilere verilen internete dayalı araştırmalarda öğrenci bilgiyi sadece çıktı alarak, okumadan öğretmene sunmaktadır. Bu durum ise onun öğrenilmeye çalışılan konuda yetersiz olmasına neden olmaktadır.

4.2. ARAŞTIRMAYA DAYALI ÖDEV ANLAYIŞI

Bilindiği üzere yapılandırmacı yaklaşımda araştırmaya dayalı öğrenme, öğrencilerin belli bir konu ile ilgili problemi çözmek üzere harekete geçme, araştırma etkinliklerini sürdürme, bir sonuca varma, üst düzey düşünme ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimi için oldukça önemlidir (Gözütok, 2006: Bahar, 2011: Senemoğlu, 2013). Bu nedenle velilerin bakış açısıyla araştırmaya dayalı ödev

konusunun incelenmesi gerekmektedir. Aşağıda konuyla ilgili bulgular üç başlık altında ele alınmıştır. Bunlardan ilki “*Öğrencilerin Ödevlerini Nasıl Yaptığı*”, ikincisi “*Öğrencilerin Araştırma Yaparken Hangi Kaynakları Kullandığı*”, üçüncüsü de “*İnternet Kullanımı*”dır.

4.2.1. Öğrenciler Ödevlerini Nasıl Yapıyor?

Bu kısımda, öğrencilerin ödevini hazırlarken nasıl araştırma yapıp yapmadıkları, yapıyorlarsa nasıl araştırma yaptıkları, ailenin çocuklarının ödevlerine yardım edip etmedikleri, yardım ediliyorsa nasıl yardım edildiğini ve yardımın ne düzeyde yapıldığını belirten veli söylemleri yer alacaktır. Ödevin yapılışı konusundaki veli söylemleri, “*kısmen yardım alma*”, “*yardım almama*”, “*yardım alma*”, “*araştırma yapmama*”, ve “*diğer*” temaları altında ele alınmıştır.

Tablo 5: Öğrencilerin Ödevlerini Nasıl Yaptıkları

Tema	Ödevin Yapılışı	Sıklık	Toplam
Kısmen Yardım Alma	Veli eğitim seviyesinin yeterli olduğu düzeye kadar	10	31
	Yalnızca ihtiyaç olması durumunda yardım alma	10	
	Ödevin büyük kısmını öğrencinin yapması	7	
	Hatalı yapılan yerlerin birlikte yeniden çözülmesi	3	
	Manevi destek	1	
Yardım Almama	El becerisi gerektiğinde yardım etme	13	17
	Ödev yapılması için sürekli telkinle baskı oluşması	2	
	Ödevin tümünü öğrencinin kendinin yapması	1	
	Velinin okuma yazması olmamasından dolayı yardım almama	1	
Araştırma Yapmama	Olduğu gibi çıktı alıp götürmek	3	9
	Ödevin tümünü velinin yapması	3	
	Ezbere dayalı çalışma	1	
	Araştırma yönteminin bilinmemesi	1	
	Araştırma hevesinin olmaması	1	
Yardım Alma	Anne babaya sorma	4	7
	Yönlendirme biçiminde yardım alma	3	
Diğer	Ödevin yasak savma olarak algılanması	3	4
	Var olanların tekrarı ile yeni bir şey ortaya koymama	1	

Öğrencilerin, ödevlerini yaparken kısmen yardım aldıklarını belirten veli söylemleri aşağıda örneklendirilmiştir:

EMÇ;6: *Ödevlerinde beceremediği, kafasını karıştıran şeyler olursa yardım ediyorum. ... Çok fazla da üstüne düşmüyorum düşersen bu sefer de başka yönlere kayacak. Bedavacılığı öğrenecek. Babam bana gösteriyor, öğretiyor benim bunu kendim öğrenmeme gerek yok diyecek, bilgi dağarcığımı azaltacak.*

EHHK;2;5: *Şimdi mesela matematikte sıkıntı çekiyor, çözemediği problemlerinde yardımcı olmaya çalışıyorum. Onun haricinde performansları, projeleri vb sınıf arkadaşlarıyla toplu, birlikte yapıyorlar. Velilerden yardım istemiyorlar çünkü arkadaşlarıyla birlik olup yapıyorlar. Öğretmenleri onları grup halinde bir araya getiriyor. Ondan sonra toplanıyorlar mesela bazen hafta sonları bazen okuldan çıktıktan sonra hep birlikte yapıyorlar.*

KAK;1: *Biz, zorlandığı zaman yardım ediyoruz. Onun yapmasını istiyorum ben. Her zaman da benden olmasın. Kendisi öğrensin kendisi yapsın diye.*

EAK;8;8;4: *Yardım işi bizi biraz aşıyor şimdiki çocukların ödevinde. Bizim tahsilimiz onu karşılamıyor yani. Benim gördüğüm eğitimle çocuğunki çok farklı onlar daha öndeler tabi.*

KYA;6: *Daha çok arkasında destek oluyorum manevi olarak. Sana güveniyorum, yaparsın edersin, yap ki biz çok sıkıntı çektik sen de çekme, bizden daha da ileriye git diye manevi destek veriyorum.*

KZÇ;2: *Soru çözerken hatası oluyor bazen. Getiriyor onları birlikte tekrar çözüyoruz.*

Yukarıdaki söylemlerde görüldüğü gibi, velilerden bazıları çocuğuna ödevlerini yaparken yardım etme konusunda, öğrencinin gelişimi açısından titiz bir yaklaşım sergilemekte olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda veliler çocuklarına “*ihtiyaç olması halinde yardımcı olarak, ödevin büyük kısmının çocuğunun yapmasına fırsat sağlayarak, hatalı yerleri gözden geçirerek*” kısmen yardımda bulunmaktadır.

Bazı veliler ise eğitim seviyelerinin yeterli geldiği ölçüde yardımcı olabildiklerini, eğitim seviyelerinin yeterli olmamaya başladığı zamanlarda ise yardım edemediklerini vurgulamışlardır. Bu velilerden birisi olan EME;2;5’ in “*Şimdi bizim aldığımız temel bilgiyle çocukla en fazla ilkokul üçe kadar ilgilenebiliyoruz. Yani kısacası benim çocuk beşe giderken ben ona hiçbir şekilde yardım edemeyeceğim.*” söylemleri bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Velilerin eğitim seviyesinin yetmemesi sebebiyle, öğrencilerin daha önceden alışmış oldukları aileden yardım alma durumunun ortadan kalkması nedeniyle tek başına kalmışlık hissine kapılmaları söz konusu olmaktadır. Böyle bir sonuca meydan vermemek adına velilerin yetersiz kaldığında öğrencilerin araştırmada başarılı olabilmeleri için araştırma becerisinin kendilerine kazandırılması son derece önemli ve gereklidir. Bu yüzden öğretmenlerin öğrencilere araştırma-inceleme stratejilerini kullandırmaları gerekmektedir. John Dewey’in kökenlerini oluşturduğu araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi ile kazandırılmasının önemi vurgulanan araştırma becerisi, öğrencinin ödevlerini yaparken velilerin yetersiz kalması halinde bir çıkmaza sürüklenmelerini önleyecektir (Bahar, 2011).

Ayrıca yukarıda da belirtildiği gibi EYG;6’nın, “*Kısa yoldan, acaba verilen başlık çerçevesinde internette bir metin var mıdır hemen arkasından kes kopyala yapıştır çıktı al öğretmene ver şeklinde ödevler yapılıyor. Öğrencilerin araştırma yöntemini bilmediğini görüyorum.*” ifadeleri de araştırma yönteminin çocuğa iyi bir biçimde kazandırılmasının gerekliliğini çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin, ödevlerini yaparken ödevin içeriği noktasında yardım almadıklarını belirten velilerin bu duruma ilişkin söylemleri aşağıda örneklendirilmiştir:

EMÇ;6: Okulda performans ödevleri veriliyor, bunlar ağır olduğu için bazı şeyleri el becerisine bağlı olduğu için konu olarak verilirse kendisi çok güzel yapıyor ama el becerisi olarak verilirse, tabi her insanın bir el becerisi yok, onun için de çocuk yardım istiyor tabi.

EAY;3;6: Genelde proje ödevlerine yardım ediyoruz biz. Onlar da nasıl, ya yazı yazılacak oluyor, ya resim çizilecek oluyor ya kağıt alınacak oluyor. Lüzumsuzluk hep.

KŞY;2: Çok yardım ediyoruz. Sürekli baskı. “Yap oğlum ödevini” diye. Okuldan baskı evden baskı çocuk zaten bunalıma giriyor.

ERS;2;6: Oğlum büyük olduğu için pek istemiyor yardımı fazla, kendisi yapıyor ödevini.

KYA;6: Okuma yazmam olmadığı için yardım edemiyorum. Kendi başlarınalar.

Yukarıda da görüldüğü üzere, veliler, öğrencilere ödevin içeriği noktasında yardımda bulunmadıklarını “el becerisi dışında yardım etmeme, telkinle ödev yaptırmaya çalışma, ödevin tamamının öğrenci tarafından yapılması ve velinin okuma yazması olmadığı için yardım edilememesi” ifadeleri ile açıklamışlardır.

Tablo 5’te görüldüğü üzere bazı veliler çocuklarının ödevlerini yaparken araştırma yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bu konuya ilişkin veli söylemleri şu şekildedir:

KKY; 8: Bilgisayardan yapıyor. Gidip çıkartıp geliyoruz. Kendinin yaptığı yok.

EİY; 2: Performanslar veriliyor çocuğa, çocuk kendisi yapmıyor onları hep analar babalar yapıyor. Çocuğun kendi yapabileceği şeyler vermeleri lazım. Çocuğun kendisi yapması lazım.

KKY; 8: Mesela ezberlenecek bir yer, konu olur onu ezberler.

KŞY; 2: İnternette, anne babaya soruyorlar hazırcı işte. Çocukların da araştırmaya hevesi yok.

Yukarıda da görüldüğü gibi öğrencilerin, ödevlerini yaparlarken araştırma yapmamaları, “ödevin tümünün veli tarafından yapılması, olduğu gibi çıktı alınıp teslim edilmesi, ezberleme, heves olmaması” gibi ifadelerle belirtilmiştir. Ayrıca KZÇ;2’nin, “Araştırma ödevi tarzında olmuyor genellikle ödevlerimiz. 1. sınıfta genellikle test çözme şeklinde oluyordu ya da yazı yazma. 1. dönem itibarıyla yazı çalışmaları 2. dönem okuma çalışmaları üzerinde yoğunlaşıldı ve test çözme şeklinde oldu. Bize danışıyor babasına veya bana o yüzden araştırmasına gerek kalmadan biz yardımcı oluyoruz.” şeklindeki söylemleri ile okulların işlevinin bireyi hayata hazırlamak yerine, sınavlara hazırlamak olduğu göz önüne serilmiştir.

Öğrencilerin ödevlerini yaparken yardım aldıklarını belirten veli ifadelerine aşağıda örnekler sunulmuştur:

EYG; 6: Bazen gelip bizlere soruyor, benim eşim de öğretmen, anne babadan bir katkı bekliyor, yardım bekliyor.

EBK; 1: *Kendi başına yapmaya çalışıyor önce. Kendi yapamayınca müdahil oluyoruz. “Bak şöyle olacak” şeklinde. Ama kendi yapması lazım. Gereksiz müdahale etmiyoruz.*

Yukarıda görüldüğü üzere, öğrencilerin ödevlerini yaparken yardım alarak yaptıklarını belirten veliler, bu düşüncelerini “anne babadan yardım alma ve yönlendirme biçiminde yardımda bulunma” ifadeleri ile aktarmışlardır.

Diğer yandan KZÇ;2'nin, “Test çözerken sorularda takılabiliyor bazen. Yanlış mı yaptı doğru mu yaptı teyit ediyoruz kendimiz önce. Yanışları varsa “bir daha bak şuraya dikkat et” şeklinde direk cevap vermeden açıklama yapıyoruz veya dikkatini farklı açıdan çekmeye çalışarak kendinin buluş yöntemiyle bulmasına yardım ediyoruz.” şeklindeki ifadelerinde öğrencinin kendi deneyimlerine dayalı olarak cevaba ulaşmasının teşvik edilmesi, buluş yoluyla öğrenme yönteminin kullanılmaya çalışıldığı görülmektedir (Senemoğlu, 2013). Ancak görüşülen veliler içerisinde bu yöntemin yalnızca tek bir veli tarafından buluş yönteminin kullanımına yönelik eylemde bulunduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin daha kalıcı ve istendik yönde öğrenmeler gerçekleştirebilmesi için bu yöntemin eğitim öğretim faaliyetlerinin uygulayıcıları olan öğretmenler tarafından da öğrencilere benimsetilmesi çok büyük önem taşımaktadır.

Velilerden bazıları ise, çocuklarının ödevlerini yapmalarıyla ilgili olarak diğer görüşleri ifade etmiş olup, bu söylemler aşağıda örneklendirilmiştir:

EYG; 6: *Kopyala yapıştır çıktı al teslim et şeklinden çok fazla öteye geçmediğini görüyorum. Bunun temeli belki de öğretmenlerimizin bu konudaki yetersizlikleri ve sistem için de bulunan yükler, ödevin yasak savma olarak görülmesi olabilir. Mesela fen bilgisi derslerinde verilen bitkiye su verdi, vermedi şeklindeki ödevlerin daha etkili sonuçlar verdiğini düşünüyorum. Ama sosyal bilimler alanında var olanı tekrar etme şeklinde oluyor ödevler.*

Yukarıdaki veli söyleminde görüldüğü üzere, velilerden bazıları çocukların ödevlerini “yasak savmak için yaptıklarını ve bazı ödevlerin de var olanın tekrarı” biçiminde yaptıklarını belirtmiştir.

4.2.2. Öğrenciler Araştırma Yaparken Hangi Kaynakları Kullanıyor?

Öğrencilerin araştırma yaparken hangi kaynaklardan faydalanmakta olduğunu betimleyen veli söylemleri; “araştırmada tercih edilen kaynaklar” ve “kütüphaneyi kullanma durumları” başlıkları altında ele alınmıştır.

4.2.2.1. Öğrencilerin araştırma yaparken tercih ettikleri kaynaklar

Veli söylemlerine göre öğrencilerin araştırmada tercih ettikleri kaynaklar, “yazılı dokümanlar” ve “bilgi teknolojileri” şeklinde temalandırılmıştır.

Tablo 6: Öğrencilerin Araştırma Yaparken Kaynak Kullanma Durumları

Tema	Kaynak	Sıklık	Toplam
Yazılı Dokümanlar	Sözlük	23	64
	Ders kitapları	16	
	Alıştırma kitapları	10	
	Atlas	9	
	Ansiklopedi	6	
Bilişim Teknolojileri	İnternet	21	46
	Bilgisayar	16	
	Cep telefonu	3	
	Morpa Kampüsü	3	
	Tablet	2	
	İnteraktif CD	1	

Tabloda görüldüğü üzere, yazılı dokümanlardan sözlük en çok kullanılan kaynak olarak ifade edilmiştir. Konuyla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur.

KSK;8;8;4: *Sözlük kullanıyorlar genellikle. İngilizce sözlükleri, diğer sözlükleri hep var. Sadece ödev için kullanıyorlar. Öğrencilerde fazla merak yok.*

ESY;8: *Mesela bir deyimın açılımını bilmiyor. Merakından açıyor onu, ne diyor mesela anlamında öyle bakıyor sözlükten.*

KSK;8;8;4'ün yukarıdaki ifadesinde görüldüğü üzere, çocuklar sözlükleri yalnızca araştırma/ödevler için kullanmakta, merak duygularını gidermek için kullanmamaktadır. Bu durumun aksine, ESY;8 ise çocuğunun sözlüğü, anlamını bilmediği/merak ettiği bir şeyle karşılaşması halinde kullandığını belirtmiştir.

Öte yandan velilerin yarısından fazlası çocuklarının ödevleri ve araştırmalarında ders kitaplarına başvurduğunu belirtmiştir. Konuyla ilgili söylem örneklerine aşağıda yer verilmiştir:

KAK;5: *Mesela kendinin zaten ders kitapları var, oradan hocanın verdiği bölümü okuyarak, takip ederek, tekrarını yaparak ya da okulda kitaplarında okudukları bir bölüm var veya çalışma kısımları var oradan yapıyor.*

KFY;3;7: *Evde bir sürü geçtiğimiz yılların ders kitapları var hayat bilgisi, Türkçe genelde ben bir yere onları vermem. Duruyor, araştırır onlardan. En son internet. Neden? İlk önce kolaydan üzerinden geçivermesinler diye ben o ilkeleri çok korurum mesela.*

KEA;5: *Kitapları varsa kitaplarından faydalanır. Ben interneti tercih ettirmemeye çalışıyorum yani ders kitaplarından araştırırın diye. İnternet hazır öğrenme oluyor. Araştırması kitaplardan öğrenmesi daha kalıcı olur diye düşünüyorum.*

Öte yandan velilerin ders kitaplarının araştırma amaçlı kullanılmasını belirtmesi oldukça dikkat çekicidir. Nitekim ders kitapları yardımcı bir araçtır. Araştırma için kullanılması çok doğru değildir. 'Bu durum özellikle 2005 yılında uygulamaya konulan programların felsefesi olan yapılandırmacı anlayışın ruhuna ters düşmektedir. Öğrencinin bilgiyi yapılandırması/oluşturabilmesi ve hayata hazırlanabilmesi için bizzat kendisi çaba sarf etmelidir. Bunun için öğrenci kendisini ders kitabı ile sınırlandırılmış olarak hissetmemeli, araştırma ve inceleme yöntemi ile bilgilerini oluşturabilmeli ve hayatında karşılaşılabileceği problemlere karşı nasıl bir yaklaşım sergileyebileceği konusunda deneyimli olmalıdır. Aksi takdirde ders kitapları etkinliklerini ana yol gösterici olarak algılamak ve kullanmak, öğrencinin yeni bilgileri zihninde yapılandırması sürecini etkisiz hale getirmektedir (Arslan, 2009). KAK;5'in "...kendinin zaten ders kitapları var, oradan hocanın verdiği bölümü okuyarak, takip ederek, tekrarını yaparak ya da okulda kitaplarında okudukları bir bölüm var veya çalışma kısımları var oradan yapıyor." şeklindeki söylemi öğrencinin davranışçı yaklaşımda olduğu gibi 'kitaptan takip et, tekrar et' anlayışının hala sürdüğünü göstermektedir. Bununla birlikte, KFY;3;7 ve KEA;5, çocuklarının ders kitaplarından faydalandıklarını belirten diğer velilerden olup, çocuklarının araştırma yapmaları ve hazır ödevlere alışmamaları için ders kitabını tercih etmelerini sağladıkları anlaşılmaktadır.

EHHK;2;5: *Farklı kaynak, alıştırma kitaplarından yararlanıyor. Öğretmenleri öneri getiriyor, biz de yardımcı oluyoruz artık onun doğrultusunda alıyoruz yani kitabı. Zorunlu tutmuyor ama çoğunluk alınca herkes ona ayak uyduruyor yani.*

Bazı veliler ise çocuklarının kaynak olarak alıştırma/ek kaynak kitaplarından faydalanmakta olduklarını belirtmiştir. Yukarıdaki veli söyleminde görüldüğü gibi, EHHK;2;5, çocuğunun araştırma/ödev yaparken ek kaynak/araştırma kitabından yararlandığını, bu gibi kitapların öğretmen tarafından tavsiye edilip, zorunlu

olmadığını fakat çocuğunun sınıfındaki arkadaşlarının edinmeleri sebebi ile bütün velilerin kendilerini zorunlu hissederek almakta olduklarını belirtmiştir. Velilerin yaklaşık üçte biri de atlası bu süreçte kullandıklarını belirtmişlerdir.

KMA;7: *Atlası okulda ödevinde kullanıyor genellikle.*

ESY;8: *Atlardan mesela, bilmediği bir coğrafyayı, yerin nerede olduğunu, Orta Doğu'da mı, Asya'da mı, Avrupa'da mı, Amerika'da mı şeklinde merakından açar bakar.*

KMA;7, çocuğunun atlası, yalnızca araştırma/ödev yaparken kullanmakta olduğunu belirtirken, ESY;8 ise, çocuğunun araştırma/ödev dışında, bilmediği/merak ettiği bir yerin nerede olduğunu öğrenmek istediğinde de atlardan faydalanmakta olduğunu ifade etmiştir. Görüldüğü üzere atlaslar, kimi öğrenciler tarafından yalnızca araştırma/ödev için kullanılmaktayken, kimi öğrenciler tarafından da meraktan dolayı kullanılmaktadır. Velilerin çok az bir kısmı (6 kişi) araştırma sürecinde ansiklopediyi kullandıklarını belirtmiştir:

EMÇ;6: *Mesela ödevini daha ileri derecede anlaması için ansiklopedilere, daha eski ansiklopedilere, gerekli olanlara bakıyor.*

EHHK;2;5: *Gözlediğim kadarıyla, çok merak var. Merak ettiğinin üzerine düşer ansiklopedi karıştırır. Epey merakı var araştırayım öğreneyim bir şeyler üreteyim ister hep.*

Yukarıdaki veli söyleminde görüldüğü gibi, EMÇ;6, çocuğunun yalnızca araştırma/ödev yaparken ansiklopediden yararlandığını, EHHK;2;5 ise çocuğunun merak ettiği konular için de ansiklopediyeye başvurduğunu belirtmiştir.

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırma/ödev yapmada kullanılan yazılı dokümanların yanı sıra, bilişim teknolojilerine yönelik kaynakların kullanımı da söz konusudur.

EAY;3;7: *Çoğu zaman internette. Kitap devri kalktı artık. Eskide kalmış artık. Dediğim gibi internette her şey.*

KES;2;6: *Bizim öğretmenimiz "Morpa Kampüs"ü verdi. Oradan yapıyor genelde. Konu anlatımı, test çözümleri. Pratik yapıyor orada. Mesela önce dersi dinliyor sonra testlerini çözüyor sonra sınav oluyor. O şekilde tekrar yapıyor.*

EİY;2: *Kendimizdeki internette, telefonla yardımcı oluyoruz. Yeterli oluyor bize şimdilik. İlerde daha fazla lazım olduğu zaman bilgisayar alacağız tabii.*

ESY;8: *Tablet verdiler, internet var, yazıcıdan sayfa çıkarmaya da gerek kalmadı artık tableten anında bakabiliyorlar.*

KZÇ;2: *Bizim internet değil de interaktif cdler var onlardan faydalanıyor o yüzden setlerin interaktif cdsi var işte matematik seti ise matematik veya dönem başında okuma ses hece*

dönemlerinde oralardan kendisi tıklayıp ödevine göre veya İngilizce’de aynı şekilde setlerin cdlerinde zaten gerekli açıklamalar vardı o yüzden kaynak olarak onlar olduğu için bilgisayar bazlı olarak onlar yetiyordu.

Yukarıdaki veli söylemlerinde görüldüğü gibi, öğrenciler araştırma/ödevlerini yaparken bilişim teknolojisi kaynaklarından olan “internet, Morpa Kampüs, cep telefonu, bilgisayar, tablet ve interaktif cdlerden” de yoğun biçimde faydalanmaktadırlar.

4.2.2.2. Öğrencilerin kütüphane kullanma durumları

Veli söylemlerine göre öğrencilerin kütüphane kullanma durumları, “kütüphane kullanma ve kullanmama” boyutunda analiz edilmiştir. Kütüphaneyi kullanmama nedenleri gerekçeleriyle betimlenirken, kullanma durumları da kullanım şekli sorgulanarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7: Öğrencilerin Kütüphane Kullanım Durumları

Tema	Nedeni	Sıklık	Toplam
Kütüphane Kullanmama	Yaşanan yerde kütüphanenin olmaması/uzaklığı	5	15
	Okul kütüphanelerinin olmaması/yetersiz olması	5	
	Okuma alışkanlığı kazanılmamış olması	4	
	Kitap okumanın ağır gelmesi	1	
	Kullanım şekli	Sıklık	Toplam
Kütüphane Kullanma	Şehir kütüphanesini kullanma	4	11
	Roman alıp okuma	3	
	Okul kütüphanesini kullanma	2	
	Sınıf kütüphanesini kullanma	1	
	Kitap fuarına gitme	1	

Öğrencilerin araştırma/ödevlerini yaparken kütüphane kullanmadıklarını belirten veli söylemlerine aşağıda örnekler sunulmuştur:

EHHK;2;5: Köyde yaşıyorum burada kütüphane yok. Okulda varsa onu kullanıp kullanmadıklarını bilmiyorum. Varsa kullanıyor olabilir.

EİY;2: Bulduğumuz mevki şehir merkezine uzak, ulaşım imkânı zor.

Velilerden bazıları, öğrencilerin araştırma/ödevlerinde kütüphaneyi kullanmamalarını yaşanan yerde kütüphane olmaması ya da kütüphanenin uzak olması gibi sebeplerle açıklamışlardır. Üstelik EHHK;2;5’nin söyleminde olduğu

gibi bazı veliler kütüphaneye erişim imkânı olmayan çocuklarının bu ihtiyacını nasıl karşılayabileceği konusunda da fikir sahibi değildirler.

Aşağıdaki veli söylemlerinde de görüldüğü üzere bazı veliler (5 kişi), çocuklarının araştırma/ödev için kütüphane kullanmamalarını “*okul kütüphanesinin olmaması ya da yetersizliği*” ile açıklamışlardır.

KNS;2;1: *Okulda kütüphane görmedim. Onun dışında kullanmıyor.*

EİY;2: *Kütüphane okullarında var. Var ama çok da kullanılmıyor. Çok aktif olan bir okul değil eski bir okul. Yani imkânları yok okulun maddi sıkıntıları var.*

Söylemde görüldüğü üzere, KNS;2;1 ve EİY;2 okul kütüphanesinin olmamasında ortaya çıkan kütüphane kullanamama durumunun nasıl telafi edileceği konusunda bir fikir belirtmemişlerdir. Bu velilerden EİY;2, okul kütüphanesinin yetersizliğini, okulun yeterli maddi imkânlarla sahip olmamasına bağlamıştır.

Aşağıdaki veli söylemlerinde görüldüğü üzere veliler, çocuklarının araştırma/ödev için kütüphane kullanmamalarını “*okuma alışkanlığının olmaması, kütüphane alışkanlığının olmaması ve kitap okumanın çocuklarına ağır gelmesi*” gibi sebeplere bağlamıştır.

ERS; 2; 6: *Kütüphane alışkanlığımız yok. Her şey internette var şu anda. Bilgisayarda her şey var. Ne arıyorsan buluyorsun. Onun için yok kütüphane alışkanlığı. Eskiden bizim zamanımızdaymış o.*

EME; 2; 5: *Öğretmeni alıştırmaya çalışıyor ama evden aileden de görmesi lazım çocuğun. Bizden de görmesi lazım. Bir çocuğun babası sigara içerse, çocuğu da içer, baba maça seyrederse, çocuğu da seyreder.*

EME; 2; 5: *Kütüphaneyi, öğrendiğim kadarıyla hocalar böyle daha çok okuma; hikaye türü şeylerle alıştırmaya çalışıyor yani soğutmadan o şekilde kullandırmaya çalışıyor ama bilgisayar, elektronik sistem olduğu için, o kitap okuma ağır geliyor.*

Burada dikkati çeken nokta, velilerin kütüphane kullanımını özendirmek, çocuklarını kütüphaneye alıştırmak amaçlı hiçbir faaliyette bulunmadıkları görülmektedir. Öğrencilerin kütüphaneye gitmemesinin nedeni; ilköğretim çağında velilerinden kütüphane kullanmaya yönelik olumlu davranışlar görmemeleri olabilir. Çünkü genelde çocuklar model alarak öğrenirler. Bu durumun sonucu olarak kütüphaneden uzak birer birey olarak gelecek yaşamlarına hazırlanmaktadırlar.

Öğrencilerin araştırma/ödev yaparken kütüphane kullanım şekillerini belirten veli söylemlerine aşağıda örnekler sunulmuştur:

KMA;8: *Kütüphaneye gidiyor gerektiği zaman. Hatta kütüphaneye üye. Evde bulamadığı bir şey olduğu zaman, gidiyor kütüphaneden bakıyor. Ayrıca kitap alıyor. Çünkü öğretmenimizin bir uygulaması var, kitabı okutturuyor, anlattırıyor, özet çıkarttırıyor. Kitap okuma alışkanlığını kazandırdı.*

KKY;8: *Abonelik çıkarttırdı. Üye kartı var. Oradan bir tane roman alıyor. On beş gün içinde okuyor. Okuyamazsa da süresini uzattırıyor. Hem kendi okulunda var hem normal Soma'nın kütüphanesinde var.*

Yukarıdaki veli söylemlerinde görüldüğü üzere, öğrencilerin kütüphane kullanımını şehir kütüphanesi kullanımını ve okuma kitabı alımı ile özdeşleştirilmiştir. Görüldüğü üzere, çocuklar kütüphaneyi araştırma için kullanmamaktadır. Üstelik velilere göre kütüphane, yalnızca üye olunan, roman alıp okunan bir yer olarak algılanmaktadır.

KZÇ;2: *Okul kütüphanesinden faydalandığı dönemler oldu. Sınıf kütüphanesi var özellikle orayı çok etkili kullandı. Normal sınıf seviyesinin üst düzeylerinde kitap getirdi eve sınıf kütüphanesinden.*

Kütüphaneyi okul ve sınıf kütüphanesi olarak da değerlendiren velilerden birisi olan KZÇ;2, çocuğunun aktif bir şekilde buralardan yararlandığını belirtmiştir.

KSH;5: *Bugüne kadar kitap fuarlarına da götürdüm bir tek dergi aldırıyor, onu okumak istiyorum diyor.*

KSH;5'in söyleminde görüldüğü üzere bazı veliler de kütüphane yerine kitap fuarlarını değerlendirmektedirler. Elbette kitap fuarları okuma alışkanlığının kazanılması için değerlendirilmesi gereken mekânlardan biridir. Ancak bu mekânla sınırlı kalınması ve kütüphanelerin araştırma için kullanılma konusunda ihmal edilmesi doğru bir uygulama değildir.

4.2.3. Öğrencilerin İnternet Kullanma Durumları

Öğrencilerin, araştırma/ödev yaparken “*internete erişim araçları ve mekânları*”, “*interneti nasıl kullandıkları*” ve “*internette bulunan bilginin nasıl ödev haline getirildiğine*” yönelik veli söylemleri, bu bölümde ele alınmıştır.

4.2.3.1. Öğrencilerin internete erişim araç ve mekânları

Öğrenciler araştırma/ödev sürecinde interneti araştırma yapmak kullanırken farklı araç ve mekânlardan faydalanmaktadır. Konu ile ilgili bulgu aşağıda sunulmuştur.

Tablo 8: Öğrencilerin İnternete Erişim Araç ve Mekânları

Tema	Kaynak	Sıklık	Toplam
İnternete Erişim Aracı	Bilgisayar	16	21
	Cep telefonu	3	
	Tablet	2	
İnternete Erişim Mekânı	Evden bağlanma	15	21
	İnternet kafeden bağlanma	5	
	Kütüphanenin internet imkânı ile bağlanma	1	

Tablo 8’de de görüldüğü üzere, velilerin, çocuklarının araştırma/ödev yaparlarken interneti kullandıkları araç ve mekânlar hakkındaki söylemleri iki tema altında ele alınmış olup, konuya ilişkin veli söylemleri aşağıda örneklendirilmiştir.

EAY;3;7: *İnterneti, bilgisayarı, daha ikinci sınıftayken aldım. İstediginde açıp bakıyor.*

EİY;2: *Kendimizdeki internetten, telefondan yardımcı oluyoruz. Yeterli oluyor bize şimdilik. İlerde daha fazla lazım olduğu zaman bilgisayar alacağız tabi.*

ESY;8: *Tablet verdiler, internet var, yazıcıdan sayfa çıkarmaya da gerek kalmadı artık tableten anında bakabiliyorlar.*

KAK;8;8;4: *“İnternette dersi oldu mu, kendileri gidiyor, kafeciye söylüyor veya kendileri açıyorlar sayfayı giriyorlar.”*

ESY;8: *Kütüphanede ödev için lazım olsa kitap da var internet de. Ben kendim de gittiğimde görüyorum, isteyen kitaplardan isteyen internette yararlanıyor. Bir de kütüphanede öğrencilere internetin ücretsiz olmasından dolayı rahatça kullanıyor.*

Yukarıdaki veli söylemlerinde de görüldüğü gibi öğrenciler, araştırma/ödevlerini yaparlarken “bilgisayar, tablet ve cep telefonu” gibi araçlar ile “ev, internet kafe ve kütüphanelerde” bulunan internet imkânından faydalanmaktadır. Tablo 8, kategorisel olarak incelendiğinde, öğrencilerin araç kullanımı bakımından interneti en fazla bilgisayar yardımıyla kullandıkları, mekân bakımından ise internete en çok evlerinden bağlandıkları dikkati çekmektedir. Bunun yanında, çok az sayıda veli de kütüphanelerde internet kullanım imkânının olduğundan haberdardır. Bu durum ise, çeşitli sebeplerden dolayı şahsi olarak internet kullanım imkânına sahip olmayan öğrencilerin, bu imkânı kütüphanelerde bulabileceklerini bilmediklerini, bununla birlikte kütüphanelerin hem veliler hem de öğrenciler tarafından yeterince tanınmamakta olduğunu açıkça göstermektedir.

4.2.3.2. Öğrencilerin interneti etkin kullanım durumları

Araştırma/ödev yaparken, öğrencilerin interneti etkili biçimde kullanıp kullanmadıklarını belirten veli söylemleri, “etkili kullanım” ve “etkisi az kullanım” temaları altında ele alınmıştır:

Tablo 9: Öğrencilerin İnterneti Etkin Kullanım Durumları

Tema	Öğrencilerin İnternet Kullanımı	Sıklık	Toplam
Etkin Kullanım	Arama motorlarından araştırma	17	39
	Araştırmasını kendisi tasarlıyor (özetleme, kendi fikrini katma)	17	
	Ödev dışında merak ettiği şeyleri araştırma	2	
	Aile ile birlikte özet çıkarılması	2	
	Yalnızca görsel olarak kullanma	1	
Etkisi Az Kullanım	Ödev sitelerinden araştırma	4	5
	Fazla araştırma yapmama	1	

Öğrencilerin ödevlerini yaparken olumlu internet kullanım davranışları gösterdiklerini belirten veli söylemleri aşağıda örneklenmiştir:

EHHK;2;5: *Arama motorlarından bulmaya çalışıyor. Hazır siteden almıyor.*

EMÇ;6: *Kendi alışkanlığına göre yapıyor. Bir ödev verildiği zaman kendisi tasarlıyor edebiyat yönü güçleniyor epeyce. Kendisi tasarladıktan sonra uyguluyor. Öğretmenleri de bunu söylüyorlar, tasarım yeteneği çok mükemmel diyorlar. Bundan dolayı çok da üzerine düşmeden arada bir yardımcı oluyorum. Kendi yeteneklerini de kullanmasına, geliştirmesine fırsat vererek.*

EYO;1: *Bizim ödevlerimiz genelde çok uzun boyutlu ödevler olmuyor. Oradan ne alıyoruz örneğin resimlerini alıyoruz ya da orayı okuduktan sonra kısa bilgilerini çıkarıyoruz. Kendi düşüncelerini ekliyor yani.*

KKY;8: *Genelde elle yapıyor özetliyor. Oradan çıkarttı mı onu olduğu gibi düz istemiyor yazarak daha iyi anlıyor. “Anne on kere okuyacağıma bir kere yazdım mı daha kalıcı oluyor” diyor.*

KZÇ;2: *Kendi kendine mesela uzayda insanlar yaşar mı gibi sorular bulup, Google’da bunları yazıp bir ara araştırıyordu. Uzayda kelebekler yaşar mı, yılanlar yaşar mı gibi konulara merak salmıştı. O tarz araştırmalar yapıyordu kendi kendine Google’a yazıp oradan bulduğu resimlere yazılara falan bakıyordu yazıları fazla okumasa da varmış ya da yokmuş diye bize de dönüt veriyordu.*

KSH;5: *Mesela öğretmen diyor ki Türkçe’den örneğin, bir yazarın hayatını araştırın. Hemen onunla alakalı bir resim çıkartıyor, sonra da kısa hayatı, özgeçmişini çıkartıyor ondan sonra onu bir okuyoruz ve kısaltıyor, özetliyoruz, onu da beraber yapıyoruz tabi tek başına yapmıyor, sonra dosya kağıdına yazıp resmini de yapıştırıp okula götürüyor. Öyle yapıyoruz genelde.*

Yukarıdaki veli söylemlerinde de görüldüğü gibi, öğrencilerin olumlu internet kullanım davranışları sergilemekte olduğunu, “*arama motorlarından araştırma, aileyle yahut bireysel özetleme, merakları doğrultusunda araştırma için kullanma, öğrencinin kendi fikrini eklemesi*” gibi söylemlerle belirtmişlerdir.

Öğrencilerin internet kullanımına yönelik belirttikleri “*ektisi az kullanım*” temasına örnek olabilecek veli söylemleri aşağıda örneklenmiştir:

EMÇ;6: *Aboneliğimiz yok ama ödev sitelerine bakıyor arasına. Bazı hocalarının vermiş olduğu ödevlerdeki daha ayrıntılı yerleri, bilmediklerini öğrenmeye çalışıyor.*

KAK;5: *Kendi ödevlerinin olduğu siteler var. Oralara giriyor. hangi konu lazımsa onu yazıyor karşısına çıkanı okuyup çıktısını alarak okula götürüyor.*

KSK;8;8;4: *İnternette öyle okuyayım, ince ince araştırayım, inceleyeyim yok.*

Yukarıdaki veli söylemlerinde de görüldüğü üzere, öğrenciler, “*ödev sitelerinden yararlanma ve araştırma yapmama*” biçimlerinde internette etkisi az bir kullanım ile yararlanmaktadırlar.

Bunun dışında KZÇ;2'nin söyleminde dikkate değerdir: “*Özet çıkartıyor. Kendisi yazıyor. Mesela senede biz iki top A4 kağıdı alırız. Hazır çıkartmanın bence bir önemi yok hani okuyup yazmadıkça al götür yani nasıl anlatayım, marketten bir şey alır gibi al götür.*” Görüldüğü üzere KZÇ;2, araştırma yapmadan bilgiyi hazır almayı marketten bir şey almaya benzeterek ödevi araştırmadan, hazır almanın yararı olmadığını ifade etmeye çalışmıştır.

4.2.3.3. İnternette bulunan bilginin araştırma/ödev için kullanılışı

Bu başlıkta, öğrencilerin araştırma/ödev yaparken internette bulduğu bilgiyi ödev haline nasıl getirdiklerini belirten veli söylemleri, “*hazırcılık anlayışı*” ve “*araştırma anlayışı*” temaları altında ele alınmıştır.

Tablo 10: Öğrencilerin İnternette Bulduğu Bilgiyi Araştırma/Ödev Haline Getirme Durumları

Tema	Kod	Sıklık	Toplam
Hazırcılık Anlayışı	İnternet kafeye giderek	9	17
	İnternet kafeden araştırma için yardım alarak	4	
	Çıktıyı internet kafeden alarak	3	
	Çıktıyı kendi bilgisayarından alarak	1	
Araştırma Anlayışı	Yazıcı olmadığı için elle yazarak	7	9
	Kendisi düzenleyerek	2	

Öğrencilerin, internette buldukları bilgiyi araştırma/ödev haline getirirken izledikleri yol hakkındaki “*hazırcılık anlayışı*” teması altında değerlendirilen veri söylemlerine örnekler şu şekildedir:

EAK;8;8;4: *İnternette dersi oldu mu internet kafeye gidiyorum, söyledikleri şeyi oradan çıkarttırıyorum getiriyorum. Çıktısını alıyorum veriyorum ona göre kullanıyorlar. Veya kendileri gidiyor. Kendileri kafeciye söylüyor veya kendileri açıyorlar sayfayı giriyorlar. Oradan (kafe) çıktı alıyor getiriyor.*

KŞY;2: *Kafede yardım ediyorlar hazır ödev sitelerinden veriyorlar. Ben zaten internete şu an için karşıyım. Kafede oyun oynanması, bağımlılık her şey var yani.*

EAY;3;7: *İkinci sınıftan beri benim evde internet de var yazıcısı da var. Öğretmenin verdiği ödevde oğlum mesela çıkarıyor bilgiyi, direk bilgisayardan yazıyor onun öyle.*

Öğrencilerin, araştırma yaparken internet kafelerden faydalanma ve ödev çıktılarını alma konusunda veliler görüşlerini, “*kafeye gitme, kafe çalışanlarının yardımcı olması, çıktıyı evden ya da kafeden alma*” ifadeleriyle belirtmişlerdir. Veliler, öğrencilerin çıktı alma ya da araştırma yapma amacı ile gittikleri internet kafelerde, nasıl bir ortamla baş başa kaldıkları, orada kendilerine yardımcı olup olmadığı, yardımcı olduğunda ise yardımcı olan kişilerin nasıl yardım ettikleri ile kafede zamanlarını nasıl geçirdiğine dair herhangi bir bilgiye sahip değildir. Bu durumun ise öğrencilerin zararlı alışkanlıklarla tanışmasından, başarılarının düşmesine kadar birçok sorunsal ortaya çıkarması büyük bir ihtimaldir. Bunun yanında, öğrencinin bilgiyi bu biçimde hazır alması yerine kendi çabasıyla bilgiye ulaşması, araştırması ve kendi zihninde yapılandırması, gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır (Sağlam, 2005).

Yukarıdaki veli söylemleri incelendiğinde bazı veliler, çocuklarının internette bulduğu bilgiyi araştırma/ödev haline getirirken kendi yazıcılarından ya da kafelerden çıktı alma yoluna başvurduklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin, buldukları bilgiyi araştırma/ödev haline getirirken izledikleri yol hakkındaki “araştırmacılık anlayışı” teması altında incelenen veli görüşlerine örnekler aşağıda sunulmuştur:

KNS;2;1: *Mesela elektronik eşyalarla ilgili bir ödev oldu, kendi onların resimlerini çekip karşılıklarına nasıl kullanıldığını yazmıştı.*

EHHK;2;5: *Yazıcı yok, olmadığı için de okuyup, belleyip ona göre ya okuduğunu yazıyor, ya da kendi özetini çıkarıyor. Çok faydası oluyor. Çünkü yazıcıdan çıkarılıp götürülse hiç yüzüne bakılmıyor ama diğer türlü olduğunda onu okuyup, defterine yazarken orda ne demek istediğini çok iyi anlayarak gidiyor.*

Yukarıdaki veli söylemlerinde de görüldüğü üzere bazı veliler evlerinde yazıcı imkânının olmaması sebebiyle çocuklarının internette bulduğu bilgiyi araştırma/ödev haline getirmede elle yazdıklarını ve kendilerinin düzenlediklerini belirtmiştir. Bu velilerden biri olan EHHK;2;5, çocuğunun internette bulduğu bilgi üzerinde onu okuyup anlama, özetleme çabası göstererek araştırma/ödev haline getirdiği için olumlu bir bakış açısına sahiptir.

4.3. ARAŞTIRMA/ÖDEV SÜRECİNDE KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR

Bu başlıkta, öğrenci ve velilerin, araştırma ve ödevlerin yapılması sırasında karşılaşmakta oldukları zorluklar veli bakış açısından ele alınmıştır. İlk başlıkta, öğrencilerin araştırma/ödevlerini yapmaları sürecinde velilerin kendilerinin karşılaşmakta olduklarını ifade eden söylemleri ele alınırken, ikinci başlıkta ise öğrencilerin araştırma/ödevlerini yaparken karşılaştıkları zorlukları ifade eden veli söylemleri incelenmiştir.

4.3.1. Velilerin Araştırma/Ödev Yapma Sürecinde Karşılaştıkları Zorluklar

Ödev yaparken velilerin ve öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar, iki ayrı tema halinde ele alınmıştır. Bu temaların ilkinde öğrencilerin, ödevlerini yaparken velilerin karşılaştıkları “maddi” boyuttaki zorluklar ele alınmıştır. Tablo 11’de görüldüğü üzere velilerin karşılaştıkları zorluklar içinden en çok belirtmiş olduğu zorluk, malzeme

temininde karşılaşılan zorluklardır. Velilerin karşılaştıkları “*manevi*” boyuttaki zorlukların içerisinde ise, vakit ayıramama, bıkkınlık ve yorgunluk, panik, yetersiz eğitim seviyesi nedeniyle yardım edememe ve çocuğun bazen araştırma/ödevini tek başına yapamaması gibi zorluklar sayılabilir.

Tablo 11: Velilerin Araştırma/Ödev Yapma Sürecinde Karşılaştıkları Zorluklar

Tema	Karşılaşılan Zorluk	Sıklık	Toplam
Maddi	Malzeme temininde karşılaşılan zorluklar	13	27
	Ekonomik zorluk	8	
	Ek kaynak kitap almanın zorluğu	3	
	Velinin çocuğu ile ilgilenmesi için vakit ayıramaması	2	
	Alternatif malzemelerin okuldan bildirilmemesi	1	
Manevi	Bıkkınlık ve yorgunluk	2	6
	Panik	2	
	Yetersizlik nedeniyle yardım etmeme	1	
	Çocuğun bazı ödevleri tek başına yapamaması	1	
İlgisiz Söylem	Dershane, özel ders ve okul aidatları	1	1

Tabloda görüldüğü üzere veliler, çocuklarının araştırma/ödev yapma süreçlerinde, en çok maddi anlamda zorluk yaşamakta olduklarını ifade etmişlerdir. Velilerin, ödev yaparken karşılaştıkları bu “*maddi*” ve “*manevi*” zorluklar aşağıda örneklenmiştir:

EMÇ;6: *Bazı şeyler tabi maddi olarak zorluyor. İşte bir performans ödevi verildiği zaman o günkü duruma bağlı olarak baya bir maddiyat yüklüyor yani. Bir iki kere oldu, unuttuğu oluyor işte bir ödevini diğer ödevlerinden dolayı. Arkadaşlarından öğrendiğinde yarına şu yapılacaktı diye, biz de panik oluyoruz. Bu sefer de tabi kendisi üzölmeye başlıyor. Biz de geceleyin bulup gelip yapmaya çalışıyoruz yani. Elimizden geldiğimizce yardımcı oluyoruz ama para olmadığı oluyor, maddi sıkışma oluyor zaman zaman.*

EMÇ;6’nın söylemi incelendiğinde, velinin ödev ya da araştırma yaparken ekonomik anlamda zorluk yaşadığı “*para olmadığı oluyor, maddi sıkışma oluyor zaman zaman.*” şeklindeki ifadesinden anlaşılmaktadır. Aynı zamanda çocuğunun ödevini unutması nedeniyle ödev için gerekli olan malzemenin temininde zorluk yaşandığı ve bunun da manevi olarak velide paniğe neden olduğu görölmektedir.

KSK;8;8;4: *Benim üç tane öğrencim var okula giden maddi olarak zorlanıyorum. Maddi olarak, şimdi bir tane gelir geliyor eve her zaman her istediklerini alamayabiliyoruz. Ödevin son günü geldi miydi ‘anne kartonum yok anne çizgili kâğıdım yok’ der çok yaşadım öyle. O zaman kızıyorum yani zamanında söyleseydin o zaman olurdu alırdık. Gerektiğinde o günkü ekme paramızdan kırıp alabiliyoruz yani.*

EMÇ;6 gibi, KSK;8;8;4'ün söyleminde de araştırma/ödev yapımı sürecinde velilerin ekonomik anlamda zorlandıkları açıkça görülmektedir. Buna ilaveten çocuğun ödevini son ana bırakması malzeme temininde sorun yaratmaktadır.

KZÇ;2: *Maddi olarak bazen materyal gerektiren ödevler olursa, mesela yapıştırıcı elışı kâğıdı veya parktan yaprak toplama gibi onlarda biraz gidip gelmek zor oluyordu. Küçük bebek olunca her istediğimiz vakitte çıkıp alamıyorduk merkeze uzak olduğumuz için de her türlü materyale ulaşamıyorduk. Babanın getirmesini bekliyorduk. O zaman da geç vakte ödev kalabiliyordu.*

Yukarıdaki söylemde görüldüğü üzere, KZÇ;2 ise ulaşım nedeniyle malzeme temini konusunda sorun yaşamaktadır.

EAY;3;7: *Çocukların öğretmenleri de az çok çözdü bunu, Milli Eğitim'in yayınladığı kitaplarda çoğu konular yok. O yüzden, sürekli kaynak alıyoruz. Maddi yönden mesela sıkıntı olursa ek kaynak kitaplar yüzünden.*

KMA;7: *Kitapların anlatımları doğru düzgün yok. Mecburen kaynak kitap almak zorunda kalıyoruz. Bu tür sorunlarla karşılaşıyoruz. İnternet olması gerekiyor evde. Alan var alamayan var. Bazen bulamadığımız malzemeler oluyor. Geçen sene mesela toz pastel istediler. Bu yaşadığımız yerde yok. Dışarıdan getirttik. Böyle şeyler çıkabiliyor arada.*

EAY;3;7: ve KMA;7'nin söylemlerine göre ödev ve araştırmalarda ek kaynak satın alınmasının getirdiği maddi külfet, veliler için bir zorluk oluşturmaktadır.

KZÇ;2: *..... küçük bebeğim olduğu için, zaman ayırmakta zorlanıyorum. Bazen eve geç vakitte gelmek zorunda olduğum günler oluyor. O zamanlar zorlanıyoruz. Evde bakıcıyla yapmasını istiyoruz ama geldiğimizde yapmamış olarak görüyorduk. O tür zorluklar oluyordu.*

KZÇ;2'nin söylemine bakıldığında ise çeşitli sebeplerden dolayı velilerin çocuklarına zaman ayırmada yaşadıkları maddi zorluklar da görülmektedir.

KSH;5: *Bazen kendim yorgunluk hissedebiliyorum. Çünkü sürekli aynı şeyleri söylemekten, aynı şeyleri anlatmaktan bıkiyorum. "Oğlum bu senin geleceğin, şimdi işi sıkı tutmazsan gelecekte üniversite hayatında daha çok zorlanacaksın" gibi çok konuşmalarım oluyor... Aynı şeyleri söylemekten, aynı şeyleri anlatmaktan bıkiyorum.*

ERS;2;6: *Bir zorluğu yok ne zorluğu olacak maddi yönden zorluk değil de tabi manevi yönden oluyor. Bazen canım istemiyor ben gece vardiyasına gidiyorum mesela gündüz uyuyacağım, dersi oluyor, baba şunu yapalım. Ya bırak deyip geçebiliyorum. Zaten kendi yorgunluğun kendine yetiyor. Annesi ilgileniyor artık.*

KNS;2;1: *Çocukları takip etmem gerektiği için akşamları onlara zaman ayırmak zorunda kalıyorum ama çok zor oluyor.*

Öte yandan KSH;5, ERS;2; 6, KNS;2;1 ve KZÇ;2'nin söylemleri incelendiğinde, velilerin araştırma/ödev yapma sürecinde manevi olarak bıkkınlık, yorgunluk hissettikleri ve zaman ayırmada sorun yaşadıkları görülmektedir.

EME;2;5: *Öyle ödevler veriliyor ki “ben şimdi bunu nasıl yapacağım” diyorum kendi kendime. ‘Çanakkale Savaşı’ni bir tablonun üzerine tepelerle askerlerle kabartmalı uygulayıp yapın gelin’ diyor ödevde mesela. Bunu yapmaya kalksam beceri lazım. Yapamayınca maneviyat yani o yönden moral bozukluğu oluyor.*

Yukarıda verilen EME;2;5’nin söylemi araştırma/ödev yapma sürecindeki manevi zorluklara değinilmesinin yanı sıra velinin öğrencisine ödev yardımındaki anlayışı vurgulaması açısından dikkat çekicidir. Söylemde görüldüğü üzere ödevlerin birçoğu veli tarafından yapılmaktadır. Bu durum ise araştırma ödevlerinin öğretim sürecindeki amacına ulaşılmasını engellemektedir. Zira bu tür çalışmalar çocuğun ders dışında kendini birçok açıdan geliştirmesi için verilmektedir. Velilerin bu ödevleri aktif olarak yapması ise çocuğun gelişiminde önemli bir engel teşkil etmektedir.

Bazı veliler ise öğrencilerin araştırma/ödev yaparken karşılaştıkları zorluklar yerine farklı zorluktardan bahsetmişlerdir. Bu söylemler ise “ilgisiz söylem” temasında ele alınmıştır. Velinin bu şekilde bir söylemde bulunması durumu ise çocuğunun araştırma/ödev konusundaki zorlanmalarıyla ilgilenmediğini ortaya koymakla birlikte; okullarımızda üzücü bir şekilde karşımıza çıkmakta olan fırsat eşitsizliğine yönelik bir örnek oluşturmaktadır.

EAK;8;8;4: *İmkanlar kısıtlı oluyor ben dershaneye gönderemiyorum, gönderme imkanım yok. İmkânım olsa gönderirim zaten. Okula da gidiyorlar, işte okulda da ne derece görüyorlar görmüyorlar. Oradaki öğretmen arkadaşların eline kalmış bir şey yani. Bazen okullarda şunu yapıyorlar, orda birkaç ilkokul öğrencisi mesela diyormuş ki öğretmen bize özel ders veriyor. 60 TL’ye, 80 TL’ye böyle bir şey olmaz ki okul içinden ayrı bir şey kazanılmaz ki madem devletin okuluysa bu. Böyle bir şey olur mu yani? O zaman ne olur, bir dengesizlik bir eşitsizlik olur. Ders verdiği çocuğa daha bir ilgi gösterir yani. Eğitimi böyle maddiyatlaştırmaya gerek yok ki bu kadar. Devlet maaşını veriyorsa devletin vatandaşının çocuğu geliyorsa elinden geldiğince okutacaksın. Artı, Ankara’da okullar sanki ben özel okula göndersem belki o kadar para çıkmıyor benden. Her toplantıda şu kadar para, okula şu yapılacak, dolap yapılacak vesaire işte temizlik parası bilmem neyi çok üzüyorlar bizi. Kendi keyiflerine göre işte şu faaliyette bulunacağım gibi çok şeyler gösteriyorlar. Para mı akıyorlar orada bilmiyorum yani. Gerçekten çok üzüyorlar bizi benim üç tane çocuk gidiyor aidaat parası alıyorlar seksen milyon her ay.*

Yukarıda görüldüğü üzere EAK;8;8;4, maddi imkânların her veli için aynı olmamasından hareketle bütçelerinin çocuğunu dershaneye gönderebilmek için uygun olmadığını ifade etmiş, öğrencilerin okuldaki öğrenmelerine şüpheyile yaklaştığını yansıtmıştır. Velinin söyleminde değindiği bir diğer konu ise kimi öğretmenlerce özel dersler verildiği ve bunun her ailenin imkânının olabileceği bir durum olarak görmediğini belirtmiş olup bu öğretmenlerin ders verdikleri

öğrencilerine daha fazla ilgi gösterme eğiliminde olabileceğinden kaynaklanacak öğrenci ayırımına dikkati çekmiştir. Öte yandan, okullarda çeşitli adlar altında para toplanmasının kendilerini ekonomik olarak kendilerini büyük sıkıntıya sokmakta olduğunu ifade etmiştir.

4.3.2. Velilere Göre Çocuklarının Araştırma/Ödev Yapma Sürecinde Karşılaştıkları Zorluklar

Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere velilere göre çocuklar araştırma/ödev yaparken duyuşsal, bilişsel, fiziksel ve psikomotor açıdan zorluk yaşamaktadırlar.

Tablo 12: Velilere Göre Çocukların Araştırma/Ödev Yapma Sürecinde Karşılaştıkları Zorluklar

Tema	Karşılaşılan Zorluk	Sıklık	Toplam
Duyuşsal	Motivasyon bozulması	2	6
	Sıkılma	2	
	Sevmediği derslerin ödevlerinde zorlanma, bıkkınlık	2	
Bilişsel	Ödevin nasıl yapılacağını anlayamama	4	4
Fiziksel/ Maddi	Malzeme bulma	2	3
	Küçük kardeşin ders ortamını bozması	1	
Psikomotor	Şekil çizme-kesmede yaşanan sorunlar	2	2

Çocuklar ödevlerini yaparlarken en çok karşılaştıkları zorluk duyuşsal boyuttadır. Konuyla ilgili velilerin söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur.

KHÇ;6: *Çocuklarda biraz hani “yapabilir miyiz, yetiştirir miyiz” endişesi oluyor. Hemen “Bak kızım beraber yaparsak hallolur yapılamayacak bir şey yok” gibi moral, destek veriyoruz. Destek olduğumuz zaman morali düzeliyor. Ama yapamazsan edemezsin dediğimiz zaman hepten bırakacak. Ama moral vererek yapıldığı zaman oluyor.*

KSH;5: *Sevmediği derslerden ödevlerinde zorlanabiliyor. Yazma, uzun uzun paragraflardan kısaltma gerektiren ödevlerde bunları yaparken zorluk, bıkkınlık yaşayabiliyor.*

EME;2;5: *Ek kitap aldırıyorlar ama mesela örnek vereyim, on beş tatilde, tatil kitabı diye kitap aldırıyorlar bu yapılacak. Çocuğun tek sorduğu soru, “baba biz tatile mi çıktık, ders yapmaya mı? Baba biz tatile çıkmadık mı? Evet kızım, e bu ne?” Al sana cevap ver hadi çocuğa cevap. Ondan sonra yaz tatili geliyor, yaz tatiline test veriyorlar elli yüz test bunlar yaz tatilinde çözülecek. Bu sefer çocuk hep ders ders ders. “Baba bize hiç tatil yok mu, okulda okul, ders kitabı, şu kitabı bu kitabı, biz hiç tatile giremeyecek miyiz, tatil adında biz hala çalışıyoruz” diyor. Çocuğun sorduğuna biz bile cevap veremiyoruz artık. Çünkü haklı.*

Haksız bir yanı yok çocuğun. Çocukları tatil derken bile sıkıyoruz. Sıkılıyor çocuklar adı üstünde çocuk yani.

Yukarıdaki söylemlerden anlaşılacağı üzere, veliler açısından çocuklar, ödev yaparken “duyuşsal” olarak; “motivasyon zorlukları, ödevlerden sıkılma, sevilmeyen derslerin ödevlerinde zorlanma ve bıkkınlık” gibi durumlarla karşı karşıya kalmaktadır. Ayrıca EME;2;5’in tatillerde ödev verilmesi konusuyla ilgili çocuğu ile yaptığı diyalog oldukça dikkat çekicidir. Özellikle dinlenme amacıyla verilen bu aralar, çocuğun farklı aktivitelere de zaman ayırabileceği bir zaman dilimi olması gerekirken, ödevin dinlenme yerine geçmesi, çocuğun ödev anlayışına ön yargılı bakmasına neden olmaktadır. Üstelik bu durum tatilden sonraki süreçte ödev yapma konusunda da öğrencilerin isteksiz olmasına neden olabilmektedir.

Velilere göre çocuklar ödevlerini yaparlarken ikinci olarak bilişsel boyutta zorluk yaşamaktadırlar. Konuya ilişkin veli söylemleri aşağıda örneklendirilmiştir:

KNS; 2; 1: *Bazen anlamıyorlar ödevlerini. Bazen testlerine bakıyorum çocuk bilmediği konuları atıp işaretliyordu. Bazen çocuk bilmediği kelimeleri uyduruyordu kendi kendine.*

KEA; 5: *Öğretmen bazen bir ödev veriyor yani kartondan bir şekil çıkaracak mesela ama ödevi de çocuklara da tam anlatmıyor. Ben de anlatamıyorum yani o zaman zorlanıyor. Tam anlayamıyor bazen.*

Üçüncü olarak ise çocuklar ödevlerini yaparken “fiziksel/maddi” boyutta zorluklar yaşamaktadır. Bu konuyla ilgili söylem örnekleri aşağıda sunulmuştur.

KSK; 8; 8; 4: *Bir kağıt kalemi, boyası olmadığı zaman zorluk yaşayabiliyor. Bizim nadir yani elden geldiği kadar alıyorum ben de bunları. İşte onda biraz zorlanma yaşıyorlar.*

KZÇ; 2: *Kardeşinden uzakta yapması gerekiyor kitabını defterini dağıtıyor.*

Son olarak ise çocuklar, psikomotor boyutta zorlukla karşılaşmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak EİY;2'nin “Şekil çizilecek olduğunda ben nasıl yapacağım bunu baba dediği oluyor onu beraber yapıyoruz mesela” şeklindeki ifadesi örnek olarak verilebilir.

4.4. ARAŞTIRMA/ÖDEV DEN ZEVK ALMA DURUMLARI

Öğrencilerin araştırma/ödev yaparken zevk alma ya da almama durumlarını belirten veli söylemleri, “zevk alma”, “zevk almama” ve “kısmen zevk alma” temaları altında ele alınmıştır.

Tablo 13: Veli Bakış Açısıyla Öğrencilerin Araştırma/Ödevden Zevk Alma Durumları

Tema	Veli Söylemi	Sıklık	Toplam
Zevk Almama	Ödev yapmaktan zevk almıyor	12	12
Kısmen Zevk Alma	Yapabildiği ödevlerden zevk alma	4	9
	Bazen kendiliğinden ödev yapma isteği	3	
	Sevdiği derslerin ödevlerini zevkle yapma	2	
Zevk Alma	Düzenli çalışma sistemi olduğu için ödevi yapma isteği	3	5
	Çevresini örnek aldığı için ödev yapma isteği	2	

Tablo 13 kategorisel olarak incelendiğinde veliler, çocuklarının araştırma/ödev yapmaktan zevk almadıklarını çoğunluklu olarak ifade etmiştir. Konuya ilişkin veli söylemlerine aşağıda örnekler sunulmuştur:

EHHK; 2; 5: *Gözlediğimde, biraz bizim zorlamamızla oluyor yani. Ben anlıyorum öğretmenden aldığım kadarı bana yetiyor diye pek önemsemiyor.*

EME; 2; 5: *Yapamadığı konu olduğu zaman bizim de yapamadığımızda bağışmalar başlıyor. O zaman çocuk da sıkılıyor ortamdan, ödevden soğuyor. Yine bağırarak yine kızacak diye. “Dersini yap” diyoruz, “yaptım” diyor, “kontrol edeceğim” deyince bir bana bakıyor bir yere bakıyor. “Baba bir soru vardı yapamadığım” diyor. “E niye söylemedin kızım” diyorum bir bakıyorum çoğunu atlamaş. Şimdi kızacağımlı bildiği için saklıyor. Çünkü kızacağımlı biliyor. Biz de farkında olmadan kızıyoruz işte yapamayınca yani o yönden bizim bile eğitim görmemiz lazım.*

KNS; 2; 1: *Zevk almıyor. Sıkılıyor, zor geliyor, okuldan zaten yorulmuş olarak geliyor, bir de evde araştırma/ödev yapmak zor geliyor.*

KEA; 5: *Üstünde ben baskı uyguluyorum yani “ Ödevini yap. Hemen ne çabuk yaptın?”, “Biraz uğraş” diye. Öyle oluyor yani. Benim söylemem olmadan kendisi yapmak istiyor. Yani yapsa da çok fazla sürmüyor. Sıkıcı geliyor.*

EYG; 6: *Zevkle yapmıyor. Araştırma/ödevi isteyen öğretmenin kafasında netlik de söz konusu olmadığı için, net olarak bizler öğretmenler olarak ne istediğimizi aktaramadığımız için, geniş, içinin nasıl doldurulacağı çok net olmayan konularda çok fazla ödev olduğu zaman da açıkçası ödevi isteyerek yapmıyor.*

Yukarıdaki veli söylemlerinde de görüldüğü üzere veliler, çocuklarının araştırma/ödev yapmaktan zevk almamalarını, “öğrencinin okuldan aldığı bilginin kendisine yeterli olduğunu düşünmesi, ödevlerin yapılamamasında ortaya çıkan veli ile öğrenci arasındaki tartışmaların yarattığı olumsuz hava, öğrencinin okuldan yorgun gelmesi, velinin araştırma/ödev yapılması konusunda baskı uygulaması, ödevlerin nasıl yapılacağına tarif edilmemesi” gibi sebeplere bağlamışlardır.

Öğrencilerin araştırma/ödev yapmaktan zevk almalarını şarta bağlayan velilerin söylemleri ise “kısmen zevk alma” teması altında değerlendirilmiş olup, konuya ilişkin veli söylemleri aşağıda örneklendirilmiştir:

EAK;8;8;4: *Gördükleri bir dersten verilen araştırma/ödevi seviyorlar yapabiliyorlar rahatça. Yapabildiklerini seviyorlar.*

KZÇ;2: *Başardıkça motivasyonu artıyor. o zaman da zevkle yapıyor ödevini.*

EİY;2: *Bazen kendiliğinden. “ben ödev yapacağım” diyor yapıyor ödevini.*

EBK;1: *Çok severek yapıyor sevdiği derslerin ödevlerini. Her zaman sevdiği dersleri yapmaya önce başlıyor.*

KES;2;6: *Öğretmenden ve dersten de kaynaklanıyor zevkle yapıp yapmaması. Öğretmenini, dersini sevdi mi bir de endişe var öğretmenin gözünden düşme şeklinde, o yüzden severek yapıyor.*

Öğrencilerin, ödevlerini zevkle yaptıklarını belirten veliler bunun nedenini, “yapabildikleri araştırma/ödevi severse, kendiliğinden araştırma/ödev yapma isteği duyarsa ve dersi severse” gibi şartlara bağlayarak açıklamışlardır.

Öğrencilerin araştırma/ödevlerini yaparken zevk duyduklarını belirten veli söylemlerine örnekler aşağıda sunulmuştur.

EYO;1: *Düzenli çalışma sistemi oturduğumuz için mesela o gün akşam bitirme arzusu içinde oluyor sürekli yani düzenli olarak çalıştığı için onu severek yapıp bitiriyor.*

KŞY;2: *Zevkle yapıyor. Ödüllendirme sistemi uygulanıyor. Döverecek yapmıyor. Överek yapmıyor. Bıktı mı yapmıyor. Aynı şekilde öğretmenimiz de teşvik ederse çok güzel yapıyor ama kızarsa bağırır yapmıyor istemiyor zaten.*

KAK;1: *Evet severek, canı isteyerek yapıyor. Okuldan gelince yemeğini yiyor, ödevlerini yapıyor. Çevresinde hani görüyor amcası halası. Okuyorlar. Onlardan örnek alıyor bence.*

KHÇ;6: *Severek yapıyor. Arkadaşlarından görüyor onda da bir istek, hurs oluyor.*

Yukarıdaki veli söylemlerinde görüldüğü üzere, veliler çocuklarının araştırma/ödev yaparken zevk duymakta olduklarını, “düzenli bir çalışma alışkanlığına bağlılık, ödüllendirme ve teşvik yolu ile sevmek, çevrede görüldüğü için sevmek” gibi ifadelerle belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bir önceki bölümde araştırma neticesinde elde edilen bulgular ortaya koyulmuştur. Bu bölümde ise öğrencilerin araştırma/ödev yapma becerileri, veli bakış açısı ile elde edilen bulgular üzerinden değerlendirilmiştir. Daha sonra da bu değerlendirme üzerinden önerilerde bulunulmuştur.

5.1. SONUÇLAR

Bu araştırma ile;

- ✓ Velilere göre, öğrencilerin büyük kısmının ödev konusunda olumsuz bir görüşe sahip olduğu buna karşın velilerin ödev kavramına olumlu anlamlar yükledikleri;
- ✓ Velilerin ödevleri, amacına ulaştığı için eğitim sürecinde önemli ve gerekli bir etkinlik olarak algıladığı hatta ödevin oyundan daha gerekli olduğuna dair bir düşünceye sahip oldukları;
- ✓ Araştırmaya dayalı ödev anlayışının yeterince olmadığı, bunun yerine davranışçı yaklaşımda önemli olan tekrar, alıştırma ve derse hazırlık gibi fonksiyonların önemli görüldüğü;
- ✓ Öğrencilerin büyük oranının ödev yapmaktan zevk almadıkları;
- ✓ Öğrencilerin araştırma/ödevlerini yaparken yardıma ihtiyaç duyduğu;
- ✓ Araştırma/ödevler yapılırken, kütüphanelerin kullanılmadığı;

- ✓ Öğrencilerin araştırma yaparken araştırma stratejisinin doğasına uymayan yazılı kaynakları (ders kitabı, alıştırma kitabı ve test gibi) kaynakları ağırlıklı olarak kullandığı;
- ✓ Öğrencilerin araştırma/ödevlerini yaparken internet kullanımı esnasında çoğunlukla erişim aracı olarak bilgisayarı tercih ettikleri, erişim mekânı olarak da evlerini tercih ettikleri ve genel olarak öğrencilerin interneti etkin biçimde kullandıkları;
- ✓ Öğrencilerin internette buldukları bilgiyi hazırcılık anlayışıyla (üzerinde düşünmeden ve yorum yapmadan) ödev haline getirdikleri;
- ✓ İnternet kafeye gittiklerinde öğrencilerin orada neler yaptığı, nasıl vakit geçirdiğinin veliler tarafından bilinmediği;
- ✓ Performans ve proje ödevlerinin veli tarafından oldukça fazla desteklendiği hatta yapıldığı;
- ✓ Araştırma/ödev yaparken velilerin en çok maddi, öğrencilerin ise duyuşsal zorluklarla karşılaştıkları;
- ✓ Öğrencilerin ödevlerini yaparken araştırma yapmadıkları, hazırcılık anlayışına dayalı biçimde çevresinden yardım aldıkları, ezberci sistemle çalıştıkları, araştırma yönteminin bilinmediği;

sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.2. TARTIŞMA

Bu başlık altında, araştırma ile ulaşılan bulgular üzerinden tartışma yapılacaktır. Çalışmanın bulguları iki temel başlık altında ele alınmıştır. Bunlardan ilki “Veli Açısından Ödev Kavramı”, ikincisi “Araştırmaya Dayalı Ödev Anlayışı” tartışma başlıklarıdır.

5.2.1. Ödev Kavramı ve Mahiyeti

Bu başlık altında, veli bakış açısından çocuğu ve kendisi için, ödev kavramının neyi ifade ettiğı, veliye göre ödevin mahiyetinin (gerekli olup olmama ve amacına ulaşım ulaşmama, ödev yapmadan zevk alıp almama durumu) ne olduğu konularına dair bulgular tartışılmıştır.

Velilerin çoğuna göre çocuğu için ödev, olumsuz bir olguyu çağrıştırmaktadır. Bu olumsuz görüşler çocuğun ödevi “*eziyet, gereksiz bir şey, zorluk, yük, emir ve telkin vererek yapılan bir şey, yardıma ihtiyaç duyulan bir şey*” şeklinde algılamalardır. Ödevin öğrenciler tarafından bu şekilde olumsuz olarak algılanması, onların ödev yapma isteğini de azaltmaktadır (Özer ve Öcal, 2012). Bu nedenle öğrenciler ödevlerin kendilerine kazandıracığı akademik katkılardan mahrum kalmaktadırlar (Turanlı, 2007). Nitekim araştırmada velilerin yarısına yakın bir kısmı, çocuklarının ödev yapmaktan zevk almadığını belirtmiştir. Velilerin üçte biri ise “*çocuğunun dersi ve öğretmeni sevdiği takdirde, yapabileceği ödevler verildiği zaman*” çocuklarının ödev yapmada istekli olduklarını belirtmişlerdir. O halde öğrencilere, seviyelerine uygun ve zevk alabilecekleri tarzda (git, oku, gel, anlat tarzından uzaklaşarak) ödevler verilmelidir. Ödevleri, ilgi duyularak yapılan ödevler haline getirmek için öğrencileri bıktırmayacak, zorlayarak sıkımayacak ve aşırı kolay olup ciddiye almamaya sebebiyet verecek türden ödevlerin verilmesi büyük önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalardan Ilgar (2005) ile Kapıkıran ve Kıran (1999), verilen ödevlerin öğrenci seviyesine uygun olması gerektiğini destekler nitelikteki sonuçlara ulaşmışlardır.

Öğrencilerin aksine velilerin ödevle ilgili söylem ve algıları olumlu yöndedir. Bu bağlamda veliler ödev sayesinde çocuklarının; ders tekrarı yaptıklarını, eksiklikleri tamamladıklarını, derse hazırlandıklarını, düzenli çalışma alışkanlığı kazandıklarını, sorumluluk becerisini kazandıklarını ve araştırmayı öğrendiklerini düşünmektedirler. Velilerin tamamına yakını bu gibi yararları nedeniyle, ödevlerin gerekli olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda, Şen ve Gülcan’ın (2012) çalışmaları, araştırmayı destekler nitelikte olan, ödevlerin gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencinin sorumluluk ve görev bilinci kazanması konusunda velilerin ödev hakkındaki görüşleri dikkate değerdir. Ancak, okulda zaman kısıtlılığı ya da program

yoğunluğu vb. sebeplerle okulda kazanılması gereken bilgi ve becerilerin ev ödevi şeklinde verilmesi, ödevi asıl amacından uzaklaştırmaktadır. Üstelik bu durum yapılandırmacı anlayışla şekillenen eğitim sistemimizin öğrenciye kazandırması gereken başta araştırma becerisi gibi pek çok beceri ve kazanımın kazanılmasında önemli bir engel teşkil etmektedir. Ersoy ve Anagün'ün (2009) çalışmasında ulaşılan, öğretmenlerin araştırma becerisini kullanma ve yaratıcılıklarını geliştirmeye dönük ödevler yerine daha çok pekiştirme amaçlı ödevler verdikleri sonucu, araştırmayı destekler niteliktedir.

Araştırma sonucunda bu olumlu düşünceye dayalı bulguların yanı sıra velilerin üçte biri ise ödevlerin; *“eziyet, zorluk, oyundan alıkoyan bir uğraş, gereksiz, yük, emir ve telkin vererek yapılan bir şey ve verilmiş olmak için verilen bir iş”* şeklinde olumsuz görüş beyan etmişlerdir.

Bu noktada dikkat çeken ve tartışılması gereken bir konu da velilerin, ödevi oyundan daha önemli görmeleri konusudur. Oysaki çocuk, oyun sayesinde; yaşadığı olayları oyunlaştırarak öğrendiklerini pekiştirmektedir. Çünkü oyun, çocuğun çevresi ile kendisi arasında bir bağ kurması açısından büyük bir öneme sahiptir (Başal 2010). Piaget'e göre ise oyun, çocuğun zihinsel gelişimine olumlu yönde bir katkı sunmaktadır. Ayrıca, çocukta, dış dünyayı kendi içinde anlamlandırma ve çevresi ile yaşamında karşılaştıklarına karşı vereceği tepkilerin gelişimi, oyundan büyük bir fayda sağlamaktadır (Özdoğan, 2004). Ek olarak, oyunun öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkisi (Pehlivan, 2005) nedeniyle çocuğun çevresi tarafından oyuna teşvik edilmesi gereklidir. Bu bağlamda çocuğun hayatında bu derece önem taşıyan bir etkinlik olan oyunun ödevler ile engellenmesi, bedensel ve zihinsel gelişimlerini tam olarak tamamlayamamış, çevresine uyum konusunda problemler yaşayan bireylerin ortaya çıkmasına sebebiyet verecektir. Elbette ki eğitimde ödevin yeri ve önemi tartışılmazdır. Ancak oyunun da çocuk gelişiminde önemli olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir.

5.2.2. Araştırmaya Dayalı Ödev Anlayışı

Yapılandırmacı yaklaşımda önemli bir yeri olan araştırmaya dayalı öğrenmenin, ödevlerin yapımı sırasında işe koşulup koşulmadığı bu başlık altında tartışılmıştır. Bu

bağlamda veli söylemlerinden faydalanılarak öğrencilerin ödevlerini nasıl yaptıkları, hangi kaynakları kullanmakta oldukları, kütüphane kullanımları, öğrencilerin internete eriştikleri araç ve mekânları, interneti etkin kullanım durumları ile internette bulunan bilgilerin nasıl ödev haline getirildiği konularında ulaşılan sonuçlar ele alınmıştır.

Araştırma sonucunda velilerin büyük çoğunluğunun ödev yapma sırasında çocuğuna çeşitli konularda yardım ettiği tespit edilmiştir. Özellikle velilerin, el becerisine dayalı ödevlerde daha çok yardım ettiği görülmektedir. Proje gibi el becerisine dayalı ödevler, genelde eve öğrencinin yapması için verilmektedir. Ancak veliler bu işi ele alarak çocuklarının projelerini kendileri yapmaktadır. Oysa projeler, öğrencilere araştırma becerisinin kazandırılması için büyük öneme sahiptir. Bu türden ödevlerin öğrencilerin yapabileceği düzeye uygun olarak verilmesi, öğretmenlerin rehberliği ile hazırlama sürecinin yürütülmesi, kazandırılması istenen hedeflere ulaşılmasını sağlamaktadır. Ayrıca, öğrencilerin verilen bu türden ödevleri kendilerinin yapmaması halinde ise, problem çözme becerisini kullanmadıkları için yaşamlarında karşılaşılabilecekleri problemlere karşı hazırlıklı olamamaktadırlar. Benli (2010), Şeker (2009), Şen ve Gülcan'ın (2012) çalışmalarında, velilerin ödevlere yardımcı olduğunu ortaya koyan bulgular, çalışmayı destekler nitelik taşımaktadır.

Öte yandan velilerden bazılarının yetersiz eğitim seviyesine sahip olması ya da okuma yazma bilmediği için yardımcı olamaması; öğrencilerin ilerleyen sınıflarda kendilerini, yapamadıkları ödevler karşısında yalnız ve çaresiz kalmış olarak hissetmelerine sebep olmaktadır. Bu durumun aşılabilmesi, ailelerin yetersiz kaldığı durumlarda öğrencilerin kendi kendilerine ödevlerini yapabilecek düzeyde araştırma becerisini kazanmış olmalarına bağlıdır. Araştırma yoluyla öğrenme stratejisi ile öğrenci öğrenme süreci içerisinde anlamlandırma ve sorgulama gibi üst düzey becerilerini kullanarak daha önce sahip olduğu bilgi ve becerilerini kullanır. Araştırma becerisi sayesinde öğrenci eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirerek, günlük yaşamda da karşılaşıacağı problemlere daha yapıcı çözümler üretebilir (Bahar, 2011). Nitekim araştırma becerisi kazanmış öğrenciler, kendilerini yeterli ve özgüvenli hissetmektedirler.

Velilerin çocuklarına ödev yapmaları için baskı uygulamaları tartışılması gereken bir başka konudur. Nitekim bu tür baskılar çocukları, derslerinden hatta okulundan soğumasını da beraberinde getirmektedir. Bu şekildeki bir yaklaşım yerine, öğrencilere araştırma/ödevin amacı ve önemini kavratılmasının yanı sıra eğlenerek öğrenilecek araştırma projelerinin verilmesi gereklidir. Bunun yanı sıra araştırma/ödevin formaliteleri yerine getirmek amaçlı yapılan yahut var olan bilginin üzerine yenilerini oluşturma imkânının olmadığı tipteki ödevler vermekten kaçınılmalıdır. Bu çalışmayı destekler nitelikte olarak Turanlı (2007) de ödevler yüzünden üzerlerinde baskı hissedilen öğrencilerin de aileleri ile olan sosyal ilişki ve iletişimde problemler oluştuğunu vurgulamıştır.

Özellikle araştırmaya dayalı öğrenme ödevlerinde öğrencilerin “araştırma yapmadan” ödev yapmaları dikkate değer bir diğer bulgudur. Velilerin gözlem ve söylemlerine göre birçok ödev sadece bilgisayardan çıktı alınıp hiç okunmadan ya da yorumlanmadan ödev olarak öğretmene sunulmaktadır. Buna ilaveten bazı veliler de çocuklarının nasıl araştırma yapılacağı konusunda fikir sahibi olmadıklarını beyan etmişlerdir. Bu durum ise öğrencilerin, araştırma becerilerinin gelişmesini engellemekte, ödevleri velilerin üzerine yıkma gibi davranışlar sergilemelerine sebep olmaktadır. Araştırma becerisini geliştirmeyi amaçlayan, öğrenci düzeyine uygun olarak ödevlerin verilebilmesi ise öğretmenlerin verdiği ödevlerde hangi amaca ulaşmak istediğinin bilincinde olmaları ile yakından ilişkilidir.

Öğrencilerin araştırma/ödev yapmada kullandıkları kaynaklara bakıldığında, genellikle yapılandırıcı yaklaşım öncesinde büyük önem taşıyan, ezbere yönelen ders kitapları ile muhakeme yeteneği ve araştırma becerisinin gelişimine katkısı bulunmayan alıştırma/test kitaplarının yaygın olarak kullanılmakta olduğu tespit edilmiştir. Bu türden kaynaklar, öğrencinin araştırma becerisinin kazanması hedefini olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Ayrıca, ders kitapları yapılandırıcı yaklaşımda yardımcı araçlardır. Öğrencilerin yeni bilgileri zihninde yapılandırabilmesi ve gündelik hayatta kullanabilmesi için çocukları ders kitapları ile sınırlandırmamak gereklidir. Ders kitaplarını ana yol gösterici olarak görmek, bilginin oluşturulması sürecini etkisizleştirmektedir (Arslan, 2009).

Çalışmada, atlas, sözlük ve ansiklopedi gibi kaynakların da öğrenciler tarafından kullanılmakta olduğu görülmüştür. Ancak kullanım amacı ve şekli irdelendiğinde bu materyalleri kullanmanın yetersiz olduğu söylenebilir. Çünkü çocukların bu materyalleri merak ile araştırma duygusundan değil, sadece ödev esnasında öğretmenin zorunlu tuttuğu noktalarda –İngilizce Türkçe kelime karşılığını bulmak gibi- kullandıkları tespit edilmiştir. Bozkurt vd.'nin (2014) çalışması da öğrencilerin hangi kaynakları nasıl kullanmaları gerektiği konusunda bilinçli olmadığını göstermektedir. Velilere göre öğrencilerin bu gibi kaynakları yalnızca ödevler için kullanmalarının nedeni; öğrencilerin araştırmaya meraklarının olmayışı, gerektiğinde bu kaynakları kullanma becerisini kazanmamış olmaları ve bir bilgiyi öğrenme isteğinin olmayışıdır. Bu bağlamda, verilen ödevlerin niteliklerini; öğrencilerin merak duygularını sürdürecektir, öğrenmeye istekli hale getirecek bir boyuta getirmek gerekmektedir. Ancak böyle nitelikteki uygulamalarla, öğrencilerin araştırma becerisini kullanması, kullandıkça da geliştirmesi mümkün kılınabilmektedir.

Öğrencilerin ödev yaparken bilişim teknolojilerine dayalı kaynaklardan da yararlandıkları tespit edilmiştir. Bu kaynakların başında internet ve bilgisayar gelirken bu kaynakları cep telefonu, tablet gibi araçlar ve morpa kampüs, interaktif cd gibi etkileşimli kaynaklar takip etmektedir. Öğrencilerin önemli bir kısmı interneti adı geçen araçlarla, etkin bir biçimde kullanmaktadır. Araştırma/ödev yapma esnasında internet ağırlıklı olarak konunun araştırılması ve bilgiye ulaşılması amacıyla kullanılmakta olup, bu işlemler yoğun biçimde arama motorlarını kullanma, özet çıkarma, kendi görüşlerini de ilave etme biçimlerinde gerçekleşmektedir. Buna karşın kimi öğrencilerin de etkisiz bir biçimde interneti kullanmakta oldukları görülmektedir. Bu türdeki kullanımlar ise genellikle hazır ödev sitelerinden ödevleri alma ya da araştırma yapmadan tamamlama biçiminde gerçekleşmektedir. Şen ve Gülcan'ın (2012) çalışmasında da öğrencilerin interneti ödevlerinde etkisiz biçimde kullandıkları görülmüştür. Bu durum yine öğrencilerin araştırma becerilerinin gelişmesini olumsuz etkilemektedir. Öğrencilerin etkili bir biçimde internetten yararlanmaları için medya okuryazarlığı bakımından bu konuların incelenmesi, sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm arayışlarına girilmesi gerekmektedir.

Öğrencilerin interneti kullanarak hazırladığı ödevlerin, araştırma becerisini geliştiren bir şekilde yapılmadığı tespit edilen önemli bir diğer noktadır. Velilerin büyük bir kısmı, çocuklarının, internette bulduğu bilgiyi internet kafelerden veya evlerinden olduğu gibi çıktı alarak ödev haline getirdiklerini vurgulamıştır. Hazırcılık anlayışıyla yapılan bu tür ödevler, araştırma becerisinin öğrenciye kazandıracığı becerilere de engel teşkil etmektedir. Buna ilaveten öğrencilerin bilgiyi bu gibi yollarla hazır almak yerine, çaba göstererek, araştırarak bilgiyi elde etmesi ve bu bilgileri zihninde oluşturması kendilerinin gelişimleri açısından da büyük role sahiptir (Sağlam, 2005). Üstelik veliler, gerek internet kafelerde gerekse evlerinde çocuklarının internet kullanırken nasıl bir ortamda olduklarını, ne yaptıklarını ve ne ile karşılaştıklarını bilmemektedirler. Zira olumsuz olan ortamlar, çocukların zararlı alışkanlıklarla tanışmasından, akademik başarılarının düşüşüne kadar birçok sorunu ortaya çıkarma potansiyeline sahiptir.

Araştırma/ödev yapma sürecinde öğrencilerin hemen hemen tamamının kütüphane kullanmadıkları da tespit edilmiştir. Veliler bu durumun nedenlerini ise şu şekilde sıralamışlardır; (1) yaşadıkları yerde kütüphanenin bulunmaması/uzakta olması, (2) okullarda kütüphane olmaması/yetersiz olması, (3) okuma alışkanlığının olmaması ve (4) kitap okumanın zor gelmesi. Yaşanılan yerde kütüphane bulunmaması ya da uzakta bulunması, kütüphanenin ulaşılabilirliği konusundaki eksiklikleri ortaya koymaktadır. Kütüphanelerin kullanımının artması için gerekli olan tanıtım, sevdirme amaçlı etkinlikler gerçekleştirilmelidir. Araştırma sonuçları ile Yolcu'nun (2007) çalışmasında, kütüphane kullanımının artırılmasının önemli olduğu ve kütüphaneye yöneltici ödevlerin verilmesi gerektiği sonuçları birbirini destekler niteliktedir. Hatta okullardan öğrenciler öğretmenleri eşliğinde kütüphanelere ziyaretler yapmalı, kütüphane kullanımını cazip hale getirici araştırmalar tasarlamalıdır. Ayrıca, ailelerin çocuklarına kütüphane kullanımı konusunda örnek olmalarını sağlayacak önlemler alınmalıdır.

Diğer yandan en çok az sayıda da olsa kütüphaneye giden öğrencilerin genellikle şehir, okul ve sınıf kütüphanelerini araştırma amaçlı değil de sadece roman alıp okuma şeklinde kullandıkları görülmektedir.

Bunun yanında, çok az sayıda velinin kütüphanelerde internet kullanma imkânı olduğundan haberdar olduğu görülmüştür. Bu durumda velilerin ve öğrencilerin kütüphaneleri kullanım amaçlarını yeterince bilmedikleri söylenebilir. Bu sorunu aşmak için başta kütüphanelerin bağlı olduğu resmi idarelerce, öğrencilerin ve velilerin kütüphaneleri tanımalarına yönelik etkinlikler yapılması gerekmektedir.

Öğrencilerin araştırma/ödev yapma esnasında çeşitli maddi ve manevi zorluklarla karşılaştıkları görülmüştür. Ödev için kullanılacak malzemeyi temin etme, bu malzemelerin satın alma gücünün olmaması karşılaşılan maddi zorluklar arasındadır. Özellikle proje ve performans gibi çalışmalarda çocukların rahat ve ucuz bir şekilde temin edeceği malzemelerle çalışma yapmaları sağlanmalıdır.

Öte yandan gerek aile ve okul arasında bağlantının az olmasından kaynaklanan gerekse öğrencinin ödevine karşı daha az duyarlı olması nedeniyle ödevlerin son anda yapılmaya çalışılması hem velileri hem de öğrencileri zor duruma sokmaktadır. Bu nedenle ödevler verilirken rubriklerle ödev sürecindeki sorumluluk duygusu, paylaşma, ödevde üstlenilen rolün yerine getirilmesi gibi sürece dayalı değerlendirmelerin de yapılması gereklidir. Rubrikler (dereceli puanlama anahtarı), herhangi bir performansa dayalı olan çalışmaların değerlendirilmesi için geliştirilen araçlardır. Öğrenciler bu araç sayesinde, çalışmasını yaparken hangi ölçütlere göre değerlendirileceğini bilir (Çalışkan ve Yiğittir, 2014). Ayrıca çocuklarının ödevlerini son ana bırakmamaları için ise veli ve okul iletişiminin sürekli olması gereklidir.

Velilerin bu süreçte sorun yaşadıkları diğer bir nokta ise ek kaynak kitap alımıdır. Velilere göre mevcut ders kitaplarındaki konuların yeterli olmadığı için ek kaynak kullanmak zorunludur. Bu kitaplar ise genelde konu anlatımı ve testlerden ibarettir. Daha önce de belirtildiği gibi bu tür bilgi yüklü kaynaklar yapılandırmacılığın ruhuna aykırı olup, çocuklarda pek çok becerinin gelişmesini de engellemektedir. Ülkemizde gerek öğretmenler gerekse veliler tarafından yapılandırmacı anlayışın epistemolojik olarak tam bir inançla uygulanmaması ek kitapları ya da kaynakları çok önemli bir aşamaya taşımaktadır. Öğrencilerin ek kitapları kullanmaları yerine araştırma yapabileceği pek çok bilimsel araştırma, dergi ve ders anlatımı odaklı olmayan farklı kitapları okumaya yönlendirilmesi gereklidir. Böylece, eğitim hem yapılandırmacı

anlayışla sürdürülebilir hem de velilerin ek kaynak alma zorunluluklarını ortadan kalkabilir.

Öğrencilerin araştırma/ödev yapma sürecinde velilerin çocuğu ile ilgilenebilmesi için vakit ayıramaması ise ortaya çıkan başka bir sorundur. Bebeği olan, çalışan veliler çocuklarına araştırma/ödev sürecinde yardım edebilmek için vakit ayırmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda öğrencilerin, velilerinin yardımlarına ihtiyaç duymadan kendi kendilerine araştırma/ödevlerini yapabilmelerini sağlamak amacıyla, çocuklara araştırma becerisinin kazandırılması yönünde çalışmalar yapılmalı ve seviyelerine uygun araştırmalar verilmesi gerekmektedir. Böylece velilerin manevi olarak belirttikleri ödevin zorluğundan kaynaklanan bıkkınlık ve yorgunluk, panik, kendini yetersiz hissetme gibi olumsuz durumlar da aşılabılır.

Araştırma/ödev yaparken öğrencilerin karşılaşmakta oldukları zorluklar ise; duyuşsal (motivasyonun bozulması, sıkılma, ödevin zor gelmesinden dolayı bıkkınlık hissetme gibi) bilişsel (verilen araştırma/ödevin nasıl yapılacağını anlayamama gibi), maddi ve fiziksel (malzeme bulma ve küçük kardeşin ders ortamını bozması gibi) ve devinişsel (şekil çizme-kesme sorunları gibi) boyutlardadır. Yukarıda belirtildiği gibi öğrencilere kendi kendine araştırma becerisi kazandırma, seviyeye uygun araştırmalar verme, ödev verirken öğrencilerin imkanlarını göz önünde bulundurma gibi hususlara dikkat edildiği zaman bu zorlukların derecesi azalacaktır.

Bu noktada ayrıca tartışılması gereken bir konu da sevmedikleri derslerin ödevlerini yapmakta zorlandıklarıdır. Üstelik çocukların bu tür derslerde araştırma/ödevi yapmakta kendilerini yetersiz hissettikleri zaman oldukça fazla endişelenmekte ve moralleri bozulmaktadır. Kişinin bir olayla ilgili yaşadığı bir olumsuzluk, o olayla ilgili diğer öğelere karşı olumsuz bir tutum geliştirmesine sebep olabilir. Buna Garcia etkisi denilmektedir. Garcia etkisi ile çocuk bir olaya karşı geliştirdiği tutumu hayatının ilerleyen dönemlerine de yansıtabilir (Senemoğlu, 2013). Garcia etkisinin görülmemesi için herhangi bir dersin sevilmemesinden dolayı o dersten verilen ödevlerin de yapılabilmesinde sorunların yaşanmaması için, öğretmenlerin derslerini ilgi çekici etkinliklerle yürütmesi gerekmektedir.

Öğrencilerde bıkkınlık yaratan bir diğer nokta da tatillerde ödev verilmesi konusudur. Yarıyıl ve yaz tatillerinde öğrencilere “tatil kitabı, yaz kitabı” gibi adlar

altında aldırılan kaynaklar aldırılmaktadır. Öğrencilerin çoğu bu kaynakları tam olarak bitirmese de tatillerini gasp edildiğini düşünmektedir. Bu durum ise çocukların okuldan, derslerden sıkılmalarına yol açmaktadır. Özellikle zamanın az olması nedeniyle yarıyıl tatilinde öğrencilerin dinlenecekleri ve tekrardan okula gitmeye hazır hissedecekleri etkinlikler yapılmasına fırsat verilmelidir.

5.3. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara yönelik öneriler sunulmuştur. Bu öneriler konularına göre akademisyenlere, MEB'e ve öğretmenlere yönelik öneriler başlıkları altında toplanmıştır.

5.3.1. Öğretmenlere yönelik öneriler;

- ✓ Öğretmenlere tekrar, alıştırma ve derse hazırlık gibi fonksiyonların yanında yapılandırmacı bir eğitim ortamının sağlanabilmesinde de önemli bir yeri olan araştırmaya dayalı ödev anlayışının benimsetilmesi için hizmet içi eğitim seminerlerinde bu konuda eğitim verilebilir.
- ✓ Öğretmenler veli toplantılarında velilerin araştırmanın mahiyeti ve araştırma sırasında öğrenciye nasıl yardımcı olunacağı konusunda rehberlik edebilirler.
- ✓ Öğretmenler, öğrencilerin araştırma/ödev yapmaktan zevk almalarını sağlayacak yöntemler kullanmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin araştırma/ödevlerini yaparken daha az yardıma ihtiyaç duymaları için araştırma yapma becerisi kazandırılmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin araştırma/ödev içeriklerini internet ortamından hazır olarak sunup sunmadıklarının kontrolünün yapılmalıdır. Ayrıca öğrencilerin araştırma/ödev içeriğini kendilerinin hazırlamasına yönelik önlem alınarak yapılandırılmış araştırmalar verilmelidir.

- ✓ Araştırma için internet kafelere gittiklerinde nelerle karşılaşabilecekleri konusunda öğrenciler bilinçlendirilmelidir. Yine buralarda karşılaşabilecekleri olumsuz durumlara karşı stratejiler geliştirilmelidir.
- ✓ Proje ödevlerinde öğrencilerin seviyesine uygun olmayan araştırma/ödevlerin verilmesi, öğrencileri araştırma/ödevlerini velilerine yaptırmaya yöneltmektedir. Bu yüzden araştırma/ödevlerin öğrencinin süreci yönetebileceği, süreçte aktif rol oynayabileceği bir biçimde planlanarak verilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin aile bütçelerini zorlayıcı araştırma/ödevlerin verilmemesidir.
- ✓ Daha sağlıklı ve verimli bir araştırma süreci yürütebilmeleri için öğrencilere araştırma becerisinin benimsetilmesi gerekmektedir.
- ✓ Okul ve aile arası iletişim ve işbirliği güçlü tutulmalıdır.

5.3.2. MEB'e yönelik öneriler;

- ✓ Öğrencilerin araştırma/ödev yapımında kütüphaneleri daha aktif kullanabilmeleri için onları kütüphanelere yönlendirici etkinlikler düzenlenebilir.
- ✓ Öğretmenlerin araştırma yöntemlerini öğrencilere benimsetmeleri konusunda üniversitelerle işbirliği yaparak eğitim almaları sağlanabilir.

5.3.3. Akademisyenlere yönelik öneriler;

- ✓ Öğretmenlere araştırmaya dayalı etkinliklerle ilgili yöntemlerin kazandırılması için eğitim seminerleri verilebilir. Bu konu ile ilgili projeler düzenlenebilir.
- ✓ Öğretmen yetiştiren kurumlarda özellikle özel öğretim yöntemleri dersi bağlamında araştırma becerisini geliştirmek amacıyla etkinlikler tasarlanmalı ve uygulanmalıdır.
- ✓ Bundan sonraki araştırmalarda velilerin araştırma/ödevlere yönelik görüşleri ortaöğretim, yükseköğretim ve lisansüstü düzeyinde de ele alınabilir.

- ✓ Bundan sonraki araştırmalarda öğretmen dokümanları incelenerek araştırma becerini nasıl kazandırdıkları betimlenmeli, eksiklikleri belirlenmeli ve konuyla ilgili gerekli önlemlere yönelik öneriler getirilmelidir.
- ✓ Bundan sonraki araştırmalarda, öğrencilerin araştırma yaptıkları internet kafe ve diğeri benzeri ortam çalışanlarının deneyimlerine yönelik bir araştırma tasarlanarak, konuyla ilgili durum betimlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, S. (2006). Eğitimde Motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361.
- Arıkan Y. D. ve Altun E., (2007), Sınıf ve Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Çevrimiçi Ödev Sitelerini Kullanımına Yönelik Bir Araştırma, *İlköğretim Online*, 6(3), 366-376.
- Arslan, A. (2009). Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Türkçe öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 143-154.
- Aydın, F. (2011). Coğrafya Dersinde Verilen Ev Ödevlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29,27-41, Denizli.
- Bahar, H. H. (2011). Öğretim Stratejileri ile Öğrenmelerin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi, Kurtman Ersanlı ve Ersin Uzman (Editörler). *Eğitim Psikolojisi* (2. baskı). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Bahar, H. H. (2011). Öğretme stratejileri ile öğrenmenin ölçülmesi ve değerlendirilmesi. *Eğitim psikolojisi*. (2. Baskı). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Bahar, M. Nartgün, Z. Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2008). *Geleneksel-Alternatif Ölçme ve Değerlendirme: Öğretmen El Kitabı* (2. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş ve S., Bıçak, B. (2008). *Geleneksel-Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Öğretmen El Kitabı*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Barth, J.L. ve Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi Kaynak Üniteler*. Ankara: YÖK Yayını.
- Başal, H. A. (2010). *Geçmişten Günümüze Türkiye'de Geleneksel Çocuk Oyunları*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Benli E. ve Sarıkaya M. (2013). Fen ve Teknoloji Dersinde Verilen Ödevlere Yönelik İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Sınıf Düzeyleri ve Cinsiyete Göre Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 489-502, Kastamonu.

- Benli, N. (2010) *İlköğretim I. Kademede Verilen Performans Görevlerinin Öğretmen Ve Veli Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi.*, Yüksek lisans tezi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Bilen, M. (1996). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara: Aydan Web Tesisleri
- Bilgin, N. (2006). *İçerik Analizi ve Metodolojisi. Sosyal Bilimlere İçerik Analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Borich, G.D. (2007). *Effective Teaching Methods Research-Based Practise*. (6. Baskı). New Jersey: Pearson Education.
- Bozkurt S., Aslanargun E., Akın S. ve Kılıç A., (2014), İlköğretimde Uygulanan Proje ve Performans Ödevlerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 157-173.
- Büyükkaragöz, S. S. ve Çivi, C. (1996). *Genel Öğretim Metodları*.(6. Baskı). İstanbul: Öz Eğitim Yayınları
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). Verilerin Toplanması. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (Onbirinci Baskı), Ankara: PegemA. Yayıncılık.
- Coşkun Keskin, S. (2007). *Sosyal Bilgiler Derslerinde Empati Becerilerine Dayalı Öğretim Tekniklerinin Kullanılması*. Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Çalışkan, H. ve Yiğittir, S. (2014). Sosyal Bilgilerde Ölçme ve Değerlendirme. *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (3. Baskı). Tay, B., Ocal, A. (Editör). s. 224-288. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demircioğlu, İ.H. (2006), Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının 'Öğretim Paketi' Ödevine Yönelik Görüşleri, *14(1) Kastamonu Eğitim Dergisi*, 161-172, Kastamonu.
- Demirel, Ö. (2003). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Deveci İ. ve Önder İ., (2014), Fen ve Teknoloji Dersinde Verilen Ödevlere Yönelik Öğretmen Görüşleri, *İlköğretim Online*, 13(1), 33- 47.

- Ersoy, A. ve Anagün, Ş. S. (2009) Sınıf Öğretmenlerinin Fen ve Teknoloji Dersi Ödev Sürecine İlişkin Görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED) 1(1)*, 58-79, Balıkesir.
- Ertürk, S (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*. s. 1-7. Ankara: Yelkentepe Yayınları. Hacettepe Basımevi.
- Gedik N. , Altıntaş E. ve Kaya H. , (2011), Fen ve Teknoloji Dersinde Verilen Ev Ödevleri Hakkındaki Öğrenci Görüşleri. *Journal Of European Education 1(1)*, 6-13.
- Gedik, M. ve Orhan, S. (2013). İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Ödevleri Hakkında Görüşleri. *Karadeniz Araştırmaları*, 38, 135-148.
- Gözütok, F. D. (2006). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Güven, S. ve Demirçelik, D. A. (2013). 6. 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerin Performans Ödevleri Hakkındaki Görüşleri ve Bu Ödevi Hazırlamaya Yönelik Etik Algıları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(13).
- Hizmetçi, S. (2007). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Ödev Stilleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kapıkıran, Ş. ve Kıran, H. (1999). Ev Ödevinin Öğrencinin Akademik Başarısına Etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 54-60, Denizli.
- Karadeniz, Ş. (2009). Bilgisayar Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme. *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri I-II*. Altun, E. (Editör). s. 437-475. Ankara Pegem: Akademi Yayıncılık.
- Kayacık, E. (2013). *Öğrencilerin Kolb Öğrenme Stillerine Göre Çalışma Alışkanlıkları, Ödev Yapma Motivasyonları ve Stilleri Üzerine Bir Çalışma*. Yüksek lisans tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kemertaş, İ. (2003). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. İstanbul: Birsen Yayınevi.

- Kütükte, Z. (2010). *İlköğretim Öğretmenlerinin Performans ve Proje Ödevlerine İlişkin Algı Görüş ve Uygulama Durumları*. Yüksek lisans tezi Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- İlgar Ş. , (2005). Ev Ödevlerinin Öğrenci Eğitimi Açısından Önemi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 1*, 119-134, İstanbul.
- Mayring, P. (2000). *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş*. (Çev. A. Gümüş., M.S. Durgun.). Adana: Baki Kitabevi.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (1989). Orta Okul ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik. *27.11.1989 tarih ve 2300 sayılı Tebliğler Dergisi*. Ankara.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2008). *Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı* (1. baskı). Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2009). *İlköğretim Matematik Dersi 6-8. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2009). *Sosyal Bilgiler 6-7. Sınıf Programı*. Ankara.
- Merriam, S.B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (Çev. S. Turan.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ocak, G. (2007). Yöntem ve Teknikler. *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ocak, G. (Editör). s. 215-279. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özdoğan, B. (2004). *Çocuk ve Oyun: Çocuğa Oyunla Yardım*. (4. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özer B. ve Öcal S. (2012). İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Ev Ödevlerine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 18*, 1-16, Diyarbakır.
- Pehlivan, H. (2005). *Oyun ve Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Punch, K.F. (2005). *Sosyal Araştırmalara Giriş Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. (Çev. D. Bayrak., H.B. Arslan. Z. Akyüz.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sağlam, M. (2005). *Özel Öğretim Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. (23. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Senemoğlu, N. (2013). *Öğretme Stratejileri. Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. (23. baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Sözer, E. (2005). Öğretimde Strateji, Yöntem ve Teknikler, Gültekin, M. (Editör). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. s. 95-122. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sünbül, A.M. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. (5. Baskı). Konya: Eğitim Akademi Yayınları.
- Şeker, M. (2009). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Performans Görevlerindeki Başarıları İle Ailelerinin Eğitim-Öğretim Çalışmalarına Katılım Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Şen, H. Ş. ve Gülcan, M. G. (2012). İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Verilen Ev Ödevleri Konusunda Veli Görüşleri, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 29-41, Ankara.
- Turanlı, A.S. (2007). Gerçek Bir İkilem: Ödev Vermek Ya Da Vermemek?, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 1, 136-154.
- Tüysüz, C. Karakuyu, Y. ve Tatar, E., (2010). Fen ve Teknoloji Dersindeki Performans Görevlerine Yönelik Veli Tutumlarının Belirlenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)* 4(1), 108-122, Balıkesir.
- Yeşilyurt, S. (2006). Lise Öğrencilerinin Biyoloji Derslerinde Verilen Ev Ödevlerine Karşı Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 37-53, Erzincan.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Nitel Araştırma Desenleri. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Beşinci Baskı), Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, Ç. (2013). *İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Türkçe Ödev Uygulamalarının Öğrencilerin Okul Başarısına Etkisinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

- Yolcu S. (2007). *İnternet Ortamında Hizmet Veren Ödev Sitelerinin Eğitim-Öğretim Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yuladır, C. ve Doğan, S. (2009) Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrencilerin Ev Ödevi Performansını Arttırmaya Yönelik Bir Eylem Araştırması. *Journal of Arts and Sciences*, 12, 211- 236, Ankara.
- Yurdakul, B. (2007). Yapılandırmacılık, Demirel, Ö. (Editör). *Eğitimde Yeni Yönelimler*. s. 39-61. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yurdakul, B. (2009). Öğretim strateji, yöntem ve teknikleri, Eralp Altun (Editör). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi İçin Özel Öğretim Yöntemleri II*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yücel A. S. , (2004), Ortaöğretim Düzeyindeki Öğrencilerin Kimya Derslerinde Verilen Ev Ödevlerine Karşı Tutumlarının İncelenmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 147-159, Ankara.

EKLER

EK 1: GÖRÜŞME FORMU

Amaç: Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin araştırma ödevlerini nasıl hazırladığını, hazırlarken hangi zorluklarla karşılaştıklarını ortaya koymaktır.

- 1) “Ödev” kavramı sizde neler çağrıştırmaktadır, neden?
- 2) a. Bir veli olarak “ödev” kavramı neyi ifade ediyor.
b. Sizce “ödev” kavramı çocuğunuz için neyi ifade ediyor?
- 3) a. Çocuğunuz ödevini hazırlarken nasıl araştırma yapıyor? Başka?
b. Hangi kaynaklardan faydalanıyor, örnek verir misiniz? Bunları nasıl kullanıyor?
c. Kütüphaneyi kullanıyor mu? Nasıl kullanıyor? Kullanmıyorsa bunun nedeni ne olabilir?
- 4) a. Çocuğunuzun internetten faydalanması gerektiği durumda ne yapıyorsunuz, örnek vererek anlatır mısınız?
b. Çocuğunuz internetten nasıl araştırma yapıyor?
c. İnternet kafeye gidiyorsa orada kim yardım ediyor? Nasıl yardım ediyor?
d. İnternette bulduğu bilgiyi ödev haline nasıl getiriyor, örnek verir misiniz?
- 5) Çocuğunuz sözlük, atlas, ansiklopedi gibi kaynakları ödevlerinde kullanıyor mu, kullanıyorsa nasıl?
- 6) a. Çocuklarınız ödevlerini yaparken yardım ediyor musunuz?
b. Ödevlerine nasıl yardım ediyorsunuz?(araştırma ödevleri, performans görevleri, proje ödevleri...) Örnek verir misiniz?
c. Ödevlerine ne kadar yardım ediyorsunuz?

7) ocuğunuzun zevkle ödev yaptığını düşünüyor musunuz? Neden?

8) a. Ödev yaparken siz hangi maddi ve manevi zorluklarla karşılaşyorsunuz?
Örnekler verebilir misiniz?

b. Sizce çocuğunuz ödev yaparken hangi zorluklarla karşılaşılıyor?

9) a. Ödev sizce gerekli midir? Neden?

b. Ödevin amacına ulaştığını düşünüyor musunuz? Neden?

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ

Ümit ÖZER, 1989 yılında Kütahya ilinin Tavşanlı ilçesinde doğdu. İlköğretimini ve liseyi Tavşanlı'da tamamladı. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi'nde İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünden 2011 yılında mezun oldu. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı'nda başladığı yüksek lisans eğitimini, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde sürdürdü. Yabancı dili İngilizce'dir.

E-posta: uozersakarya@sakarya.edu.tr